

ΙΟΝΙΟ ΠΑΝΕΠΙΣΤΗΜΙΟ
ΤΜΗΜΑ ΞΕΝΩΝ ΓΛΩΣΣΩΝ, ΜΕΤΑΦΡΑΣΗΣ ΚΑΙ ΔΙΕΡΜΗΝΕΙΑΣ
ΠΡΟΓΡΑΜΜΑ ΜΕΤΑΠΤΥΧΙΑΚΩΝ ΣΠΟΥΔΩΝ (ΠΜΣ)
ΕΠΙΣΤΗΜΗ ΤΗΣ ΜΕΤΑΦΡΑΣΗΣ

ΔΙΠΛΩΜΑΤΙΚΗ ΕΡΓΑΣΙΑ
της
ΜΑΣΣΟΥ ΚΟΡΙΝΑΣ-ΣΤΑΥΡΟΥΛΑΣ
Ξ2017307

ΥΠΟΤΙΤΛΙΣΜΟΣ ΓΙΑ ΚΩΦΟΥΣ ΚΑΙ ΒΑΡΗΚΟΟΥΣ ΤΗΣ ΤΑΙΝΙΑΣ
«ΤΟ ΤΑΝΓΚΟ ΤΩΝ ΧΡΙΣΤΟΥΓΕΝΝΩΝ»

Επιβλέπουσα επιτροπή : Σωσώνη Βιλελμίνη, Επίκουρη Καθηγήτρια ΤΞΓΜΔ
Κεντρωτής Γεώργιος, Καθηγητής ΤΞΓΜΔ
Παριανού Αναστασία, Καθηγήτρια ΤΞΓΜΔ

Κέρκυρα, Μάρτιος 2019

Ευχαριστώ πολύ τα μέλη της τριμελούς επιτροπής για τη συνεργασία. Θα ήθελα να ευχαριστήσω θερμά την κα. Σωσώνη για την πολύτιμη καθοδήγηση και τις παραγωγικές υποδείξεις και συμβουλές της.

Η αφιέρωση της συγκεκριμένης διπλωματικής εργασίας στους γονείς μου είναι το ελάχιστο ευχαριστώ απέναντι στην ανιδιοτελή τους αγάπη. Τους ευχαριστώ ειλικρινά που είναι πάντα δίπλα μου και με στηρίζουν σε κάθε μου βήμα.

Περιεχόμενα

Περίληψη.....	5
Abstract	5
1. Εισαγωγή	6
2. Αρχείο υπότιτλων	7
3. Υποτιτλισμός για κωφούς και βαρήκοους και ιδιαιτερότητες σε σχέση με τον κλασικό υποτιτλισμό	108
4. Νόμοι και ισχύον ρυθμιστικό πλαίσιο στην Ευρώπη.....	110
5. Ανάλυση του οπτικοακουστικού υλικού.....	112
6. Βασικοί κανόνες που εφαρμόστηκαν για τον υποτιτλισμό της ταινίας	112
7. Μεταφραστικά προβλήματα κατά τη διάρκεια υποτιτλισμού της ταινίας	113
7.1 Χωροχρονικοί περιορισμοί	114
7.2 Διαχωρισμός χαρακτήρων και σημασία εικόνας.....	116
7.3 Μουσική-σιωπή.....	117
7.4 Μεταφορά συναισθήματος.....	119
7.5 Στρατιωτική ορολογία	121
7.6 Χωρισμός υπότιτλων-γραμματική	123
7.7 Συνέπεια	124
8. Επίλογος	125
9. Βιβλιογραφία.....	126

Περίληψη

Η παρούσα μεταπτυχιακή εργασία αφορά τον υποτιτλισμό για (Κ)κωφούς και βαρήκοους και παραθέτει τους υπότιτλους της ταινίας «Το τανγκό των Χριστουγέννων» και τον σχολιασμό των προβλημάτων που προέκυψαν κατά τον υποτιτλισμό και των στρατηγικών αντιμετώπισης τους.

Λέξεις-κλειδιά: προσβασιμότητα, άτομα με ειδικές ανάγκες, υποτιτλισμός για (Κ)κωφούς και βαρήκοους, SDH, προβλήματα ακοής, τέχνες και πολιτισμός.

Abstract

This MA thesis deals with subtitling for the D/deaf and hard of hearing. Its purpose to provide subtitles for the film “The Christmas Tango” for the D/deaf and hard of hearing and to comment on the problems encountered and the strategies used to address them.

Key-words: accessibility, people with special needs, subtitling for the D/deaf and hard of hearing, SDH, hearing impairment, arts and culture.

1. Εισαγωγή

Η Οπτικοακουστική Μετάφραση καλύπτει πολλές μορφές μετάφρασης, μία από τις οποίες είναι και ο υποτιτλισμός για (Κ)κωφούς και βαρήκοους στον οποίο βασίζεται και η συγκεκριμένη εργασία (SDH Subtitling for the Deaf and Hard of Hearing). Αρχικά, θα γίνει μία σύντομη αναφορά σε θέματα προσβασιμότητας για τα άτομα που έχουν απωλέσει πλήρως ή μερικώς την ακοή τους και στους τρόπους με τους οποίους μπορούν τα άτομα αυτά να διεκδικήσουν το δικαίωμά τους στην τέχνη. Σύμφωνα με τα στοιχεία του Παγκόσμιου οργανισμού Υγείας, υπολογίζεται ότι 466 εκατομμύρια άνθρωποι παγκοσμίως αντιμετωπίζουν σοβαρά προβλήματα ακοής, αριθμός που αναμένεται να αγγίξει τα 900 εκατομμύρια το 2050 (Σωσώνη, 2018). Στην Ευρώπη 90 εκατομμύρια άνθρωποι αντιμετωπίζουν προβλήματα ακοής. Όλοι αυτοί οι άνθρωποι θα πρέπει να συμμετέχουν ισότιμα στον πολιτισμό και στις τέχνες. Η οπτικοακουστική μετάφραση επιτρέπει την προσβασιμότητα στην εκπαίδευση, την ψυχαγωγία, τον πολιτισμό και την ενημέρωση (Matamala, 2016 & Σωσώνη, 2018). Ο υποτιτλισμός για (Κ)κωφούς και βαρήκοους (SDH) έχει ως στόχο να βοηθήσει τα άτομα με προβλήματα ακοής να παρακολουθήσουν κάποιο είδος οπτικοακουστικού υλικού, κυρίως μέσω της περιγραφής φυσικών και μη φυσικών ήχων του προβαλλόμενου υλικού.

Η εργασία βασίζεται στο αμιγώς πρακτικό κομμάτι του ενδογλωσσικού υποτιτλισμού της ταινίας «Το τανγκό των Χριστουγέννων» για (Κ)κωφούς και βαρήκοους. Σκοπός της εργασίας είναι να παρουσιαστούν οι βασικές αρχές του υποτιτλισμού καθώς και οι δυσκολίες και οι προκλήσεις που προέκυψαν κατά τη διάρκεια υποτιτλισμού της ταινίας καθώς και να παρουσιαστεί η εμπειρία ως σύνολο με αυτόν τον συναρπαστικό χώρο. Βασικό κριτήριο επιλογής της παρούσας εργασίας δεν υπήρξε άλλο από τη μαγεία η οποία κρύβεται πίσω από τη συγκεκριμένη διαδικασία. Αυτή η μαγεία ανακαλύπτεται κάθε φορά κατά τη διάρκεια του υποτιτλισμού. Παρά την έλλειψη εξοικείωσης με τον υποτιτλισμό για (Κ)κωφούς και βαρήκοους, η επιλογή εκπόνησης της εργασίας με το συγκεκριμένο θέμα έγινε απόλυτα συνειδητά, έχοντας ως βασικό υπόβαθρο την ευαισθητοποίηση απέναντι σε θέματα αναπηρίας (ΑμεΑ). Τέλος, χρειάζεται να τονιστεί ότι πρέπει να γίνουν πολλές ενέργειες ακόμη προκειμένου να επιτευχθεί η πολυπόθητη καθολική προσβασιμότητα των ατόμων με αναπηρία στο οπτικοακουστικό υλικό, καθώς μέχρι στιγμής στην Ελλάδα γίνονται μόνο μεμονωμένες δράσεις έπειτα από αγώνα των ενδιαφερομένων και των συλλόγων τους (Κοντογιάννη, 2016).

2. Αρχείο υπότιτλων

1
00:00:03,419 --> 00:00:05,127
[απαλή μελαγχολική μουσική]

2
00:00:06,587 --> 00:00:07,694
[βροντές]

3
00:00:30,538 --> 00:00:32,474
[απαλή μουσική]

4
00:00:45,591 --> 00:00:46,924
[βροντές]

5
00:00:53,935 --> 00:00:55,461
[απαλή μουσική]

6
00:01:36,742 --> 00:01:39,107
[ζωηρή μουσική]

7
00:01:48,879 --> 00:01:50,388
[απολογητικά]
Συγγνώμη.

8
00:01:56,538 --> 00:01:57,745
[Άγιος Βασίλης] Παρακαλώ.

9
00:02:04,462 --> 00:02:05,804
Κύριε Λαζάρου, μισό λεπτό.

10
00:02:07,234 --> 00:02:08,027
[χαμηλόφωνα]
Αχ.

11
00:02:08,099 --> 00:02:10,551
Πρέπει να το έχουμε σήμερα.
Είναι για τη μητέρα μας.

12
00:02:10,945 --> 00:02:11,992
Θα δω τι μπορώ να κάνω.

13
00:02:12,365 --> 00:02:13,150
Περιμένετε.

14
00:02:15,868 --> 00:02:18,177
-Αν δεν το βρει, τι θα κάνουμε;
-Θα ψάξουμε αλλού.

15
00:02:19,530 --> 00:02:20,514
Έλα μην αγχώνεσαι.

16
00:02:21,356 --> 00:02:22,172
Σε πόση ώρα;

17
00:02:22,943 --> 00:02:24,826
Ωραία, ευχαριστώ. Γεια.

18
00:02:26,082 --> 00:02:27,728
Είστε τυχεροί.
Σε δύο ώρες θα'ναι εδώ.

19
00:02:27,816 --> 00:02:28,316
Τέλεια.

20
00:02:28,792 --> 00:02:29,902
Θα περάσετε πάλι;

21
00:02:29,974 --> 00:02:31,323
[μαζί]
Ναι οκ, ευχαριστούμε!

22
00:02:31,419 --> 00:02:31,919
Γεια.

23
00:02:34,290 --> 00:02:35,360
Ωχ συγγνώμη!

24
00:02:35,432 --> 00:02:36,793
[ίδια μελαγχολική μουσική]

25
00:02:40,861 --> 00:02:42,487

[γυναίκα] Εγώ δεν μπορώ σε δύο ώρες.

26

00:02:42,662 --> 00:02:44,138

Θα 'ρθω μόνος μου.

Μην αγχώνεσαι.

27

00:02:45,454 --> 00:02:46,406

Κύριε Λαζάρου;

28

00:02:46,986 --> 00:02:48,142

Οι παστίλιες σας. Ευκάλυπτο.

29

00:02:53,544 --> 00:02:54,224

Με ακούτε;

30

00:02:57,567 --> 00:02:58,194

[γδούπος]

31

00:03:10,707 --> 00:03:12,151

[κουδούνισμα τηλεφώνου]

32

00:03:19,059 --> 00:03:22,725

<i>Λάζαρε, είσαι σπίτι;

Σε παίρνω στο κινητό και δεν απαντάς.</i>

33

00:03:23,158 --> 00:03:24,571

<i>Σε περιμένουμε στην πρόβα.</i>

34

00:03:24,674 --> 00:03:26,682

<i>Αν ακούσεις το μήνυμα, πάρε.</i>

35

00:03:40,047 --> 00:03:41,612

[η μουσική συνεχίζεται]

36

00:04:07,417 --> 00:04:08,496

[ξυπνητήρι]

37

00:04:08,979 --> 00:04:10,463

[εγερτήριο]

38

00:04:18,430 --> 00:04:20,199

Στρατόπεδο Βάτη.
Λέγετε.

39
00:04:20,913 --> 00:04:22,476
[δυνατά] Στρατόπεδο Βάτη.
Παρακαλώ.

40
00:04:22,620 --> 00:04:23,120
Έλα, ρε.

41
00:04:23,866 --> 00:04:24,886
Δεν το πρόλαβες;

42
00:04:25,788 --> 00:04:26,288
Γαμώτο.

43
00:04:27,049 --> 00:04:28,057
Πάλι σε πήρε ο ύπνος;

44
00:04:28,526 --> 00:04:29,576
[κελάηδισμα]

45
00:04:30,169 --> 00:04:31,550
[ίδια μελαγχολική μουσική]

46
00:04:38,595 --> 00:04:39,600
[βήματα]

47
00:04:59,426 --> 00:05:00,370
[κρωγμοί]

48
00:05:02,672 --> 00:05:04,784
Σε μία βδομάδα βγαίνουν οι μεταθέσεις.

49
00:05:05,980 --> 00:05:08,122
Ο ταξίαρχος στο Διδυμότειχο
με διαβεβαίωσε.

50
00:05:08,163 --> 00:05:09,251
Αθήνα, αγάπη μου!

51

00:05:09,757 --> 00:05:11,526
Σε ένα μήνα είμαστε Αθήνα.

52
00:05:14,954 --> 00:05:15,655
Φεύγω.

53
00:05:16,796 --> 00:05:18,225
[μελαγχολική μουσική]

54
00:05:19,292 --> 00:05:21,641
Μην ξεχνάς
ότι έχουμε να πάμε στη λέσχη απόψε.

55
00:05:31,432 --> 00:05:34,266
-Καλημέρα, συνταγματάρχα.
-Καλημέρα. Δεν προλαβαίνω, Παρασκευή.

56
00:05:35,021 --> 00:05:36,041
Το κορίτσι μας;

57
00:05:36,555 --> 00:05:37,896
-Σηκώθηκε;
-Όχι ακόμα.

58
00:05:39,015 --> 00:05:40,919
Αν δεν έχει ξυπνήσει σε καμία ώρα...

59
00:05:41,356 --> 00:05:43,261
πήγαίνε εσύ και ξύπνησέ την.

60
00:05:43,706 --> 00:05:45,135
Εντάξει, είναι βαρύς ο καιρός.

61
00:05:45,898 --> 00:05:47,854
Εγώ τρόμαξα να ξυπνήσω σήμερα.

62
00:05:47,957 --> 00:05:50,487
Να πεις στην κομμώτρια να έρθει.
Έχει πρόγραμμα στη λέσχη απόψε.

63
00:05:50,590 --> 00:05:51,884
Μείνετε ήσυχος.

Καλό δρόμο.

64

00:05:54,193 --> 00:05:55,281

A, συνταγματάρχα!

65

00:05:56,407 --> 00:05:58,176

Τι θα κάνουμε με τα ψώνια;

66

00:05:58,765 --> 00:06:01,126

Εσείς να μην κάνετε τίποτα.

Θα τα στείλω εγώ με τον οδηγό.

67

00:06:01,296 --> 00:06:02,452

[διστακτικά]

Όπως αγαπάτε.

68

00:06:05,598 --> 00:06:07,231

Καλημέρα, κύριε διοικητά.

69

00:06:10,911 --> 00:06:12,340

[μελαγχολική μουσική]

70

00:06:28,945 --> 00:06:30,540

[με περιέργεια]

Αντε πάλι!

71

00:06:58,113 --> 00:06:59,113

[κρωγμοί]

72

00:06:59,492 --> 00:07:00,580

[φωναχτιά] Λόχος.

73

00:07:00,770 --> 00:07:01,543

[απότομα] Προσοχή!

74

00:07:01,623 --> 00:07:02,456

[χτύπος]

75

00:07:02,761 --> 00:07:04,324

Επ' ώμου, αρμ!

76

00:07:07,078 --> 00:07:08,427
Παρά πόδα, αρμ!

77
00:07:11,246 --> 00:07:11,858
Ημί ανάς!

78
00:07:12,072 --> 00:07:13,092
[χτύπος]

79
00:07:13,643 --> 00:07:15,480
[χαμηλόφωνα]
Πώς πάνε οι πρόβες, Σέξπιρ;

80
00:07:15,579 --> 00:07:17,620
Θα μας πάρουν με τις νιομάτες.

81
00:07:17,833 --> 00:07:18,785
Μίλησε κανείς;

82
00:07:21,856 --> 00:07:22,468
Κανείς ε;

83
00:07:26,539 --> 00:07:27,959
Όπλα στην ανάταση.

84
00:07:30,596 --> 00:07:32,225
Εν δυο κάτω εν συνεχεία.

85
00:07:32,328 --> 00:07:33,144
Αρξασθε.

86
00:07:34,043 --> 00:07:35,447
[με ρυθμό] Εν δυο κάτω.

87
00:07:35,448 --> 00:07:36,820
Εν δυο κάτω.

88
00:07:37,749 --> 00:07:39,722
Όσο πιο βαθιά, τόσο πιο καλά.

89
00:07:41,163 --> 00:07:44,020

[όλοι μαζί]
Όσο πιο βαθιά, τόσο πιο καλά.

90
00:07:44,772 --> 00:07:45,660
Λόχος.

91
00:07:45,836 --> 00:07:46,448
Ανάπαυση.

92
00:07:47,308 --> 00:07:47,852
[χτύπος]

93
00:07:48,883 --> 00:07:49,427
Προσοχή!

94
00:07:49,690 --> 00:07:50,710
[χτύπος]

95
00:07:55,307 --> 00:07:57,106
Λαμβάνω την τιμή να αναφέρω,
κύριε διοικητά.

96
00:07:57,239 --> 00:07:58,404
Απαντες παρόντες.

97
00:07:58,574 --> 00:07:59,526
Για την αναφορά εις.

98
00:08:00,789 --> 00:08:01,289
Τι έκανε;

99
00:08:02,138 --> 00:08:04,646
Είχε λερωμένες κι άδειες αρβύλες,
κύριε διοικητά.

100
00:08:08,391 --> 00:08:09,494
Πέντε μέρες.

101
00:08:09,808 --> 00:08:11,079
[λυπηρή μουσική]

102

00:08:12,439 --> 00:08:14,752
-Κάτι άλλο;
-Όχι, κύριε διοικητά.

103
00:08:15,637 --> 00:08:16,249
Ημί ανάς.

104
00:08:16,722 --> 00:08:17,634
[χτύπος]

105
00:08:18,412 --> 00:08:20,563
Κύριε ταγματάρχα, κύριε υπολοχαγέ...

106
00:08:20,730 --> 00:08:22,023
ελάτε που σας θέλω.

107
00:08:22,531 --> 00:08:23,031
Λόχος.

108
00:08:24,381 --> 00:08:24,925
Προσοχή!

109
00:08:25,256 --> 00:08:26,344
[χτύπος]

110
00:08:26,693 --> 00:08:27,917
[απότομα]
Τους ζυγούς λύσατε.

111
00:08:30,024 --> 00:08:32,183
Είχατε κανά νέο για τις μεταθέσεις,
κύριε διοικητά;

112
00:08:32,430 --> 00:08:33,858
Μετά τις γιορτές φεύγουμε.

113
00:08:34,081 --> 00:08:35,453
Αθήνα, Βοσκόπουλε.

114
00:08:35,819 --> 00:08:38,223
Συγχαρητήρια, κύριε διοικητά.
Τέρμα, λοιπόν, ο Έβρος.

115
00:08:38,993 --> 00:08:40,056
Ακούς, Καραμανίδη;

116
00:08:40,137 --> 00:08:41,732
Τον χάνουμε τον κύριο διοικητή.
Αθήνα.

117
00:08:43,065 --> 00:08:43,992
[αυστηρά]
Θα μπεις;

118
00:08:47,891 --> 00:08:50,408
Σε τέσσερις μέρες έχουμε Χριστούγεννα.

119
00:08:50,559 --> 00:08:52,701
Από σήμερα θα αρχίσουν
οι προετοιμασίες για τη γιορτή.

120
00:08:52,782 --> 00:08:54,162
Θέλω να γίνουν όλα άψογα.

121
00:08:54,385 --> 00:08:55,269
Καραμανίδη...

122
00:08:55,385 --> 00:08:56,631
Θα αναλάβεις τις άδειες.

123
00:08:56,726 --> 00:08:58,035
Από σήμερα θα κοπούν όλες.

124
00:08:58,036 --> 00:09:00,061
Μέχρι τη γιορτή
δεν θα βγει κανείς από 'δω μέσα.

125
00:09:00,282 --> 00:09:01,599
Θα το φροντίσω, κύριε διοικητά.

126
00:09:01,918 --> 00:09:02,802
Βοσκόπουλε...

127

00:09:03,293 --> 00:09:04,506
θα στολιστεί το στρατόπεδο...

128
00:09:04,650 --> 00:09:05,975
το προαύλιο, οι αίθουσες, όλα.

129
00:09:06,053 --> 00:09:07,634
Τα πάντα θα στολιστούν,
κύριε διοικητά...

130
00:09:07,718 --> 00:09:08,840
μέχρι κι οι καμπινέδες.

131
00:09:09,905 --> 00:09:12,143
Και κανονίστηκε ήδη
και το χριστουγεννιάτικο σκετς.

132
00:09:12,643 --> 00:09:14,586
Έχω αναθέσει στον τηλεφωνητή
να μας το ετοιμάσει.

133
00:09:14,684 --> 00:09:15,855
[ειρωνικά] Είναι καλλιτέχνης.

134
00:09:15,944 --> 00:09:16,476
[γέλια]

135
00:09:16,771 --> 00:09:18,064
Τη φάτνη τη φέρανε;

136
00:09:20,675 --> 00:09:22,732
[αυστηρά]
Καραμανίδη, τη φάτνη λέω.

137
00:09:22,829 --> 00:09:24,530
Τη φέρανε σήμερα το πρωί,
κύριε διοικητά.

138
00:09:26,203 --> 00:09:28,712
Και να βαφτούν οι τοίχοι,
τα μαγειρεία, η πύλη, τα πάντα.

139

00:09:29,787 --> 00:09:31,084

Μουσική, θα έχουμε μουσική;

140

00:09:31,735 --> 00:09:34,107

Αν ήταν στο χέρι μου, όχι.
Ούτε μουσική, ούτε χορούς.

141

00:09:34,309 --> 00:09:37,125

Αλλά γιορτή είναι.
Είθισται να υπάρχουν κι αυτά.

142

00:09:37,355 --> 00:09:39,569

Η τελευταία μας γιορτή
θα 'ναι μαζί σας, κύριε διοικητά.

143

00:09:39,633 --> 00:09:40,517

Χωρίς μουσική;

144

00:09:41,490 --> 00:09:43,667

Εστω.
Μετά μουσικής, Βοσκόπουλε.

145

00:09:45,074 --> 00:09:47,783

Αλλά μουσική που να ανεβάζει
το ηθικό των στρατιωτών ε;

146

00:09:47,934 --> 00:09:49,343

[ειρωνικά] Οχι τίποτα απ'αυτά τα...

147

00:09:49,438 --> 00:09:52,081

Μπορούμε να κλείσουμε την μπάντα
που θα φέρω το βράδυ στη λέσχη.

148

00:09:53,283 --> 00:09:54,998

Θα έρθετε σήμερα στη λέσχη.
Δεν θα έρθετε;

149

00:09:56,656 --> 00:09:58,289

Μετά της συζύγου φυσικά.

150

00:10:00,918 --> 00:10:01,666

Θα έρθουμε.

151
00:10:03,652 --> 00:10:05,927
Με χρειάζεστε κάτι άλλο,
κύριε διοικητά;

152
00:10:06,080 --> 00:10:06,964
Όχι, πήγαινε.

153
00:10:07,771 --> 00:10:08,913
[μουσική]

154
00:10:20,326 --> 00:10:21,286
[εκπνοές]

155
00:10:51,785 --> 00:10:52,737
[βροντές]

156
00:10:57,535 --> 00:10:58,215
Έλα, Ζωίτσα.

157
00:10:59,162 --> 00:11:00,727
Σήκω, κορίτσι μου. Σήκω!

158
00:11:01,127 --> 00:11:01,930
Ήρθε η κομμώτρια.

159
00:11:02,034 --> 00:11:04,034
Σήμερα δεν είναι να πάτε
στη λέσχη αξιωματικών;

160
00:11:04,927 --> 00:11:06,030
Δεν έχω όρεξη να πάω.

161
00:11:06,261 --> 00:11:08,331
Γιατί δεν έχεις; Πάλι τα ίδια;
Μη χειρότερα!

162
00:11:08,459 --> 00:11:09,139
Μαμά, μαμά.

163
00:11:10,173 --> 00:11:11,133
Ήρθε η κομμώτρια.

164
00:11:11,181 --> 00:11:13,324
Μου είπε και μένα
ότι θα μου κάνει έναν κότσο.

165
00:11:13,808 --> 00:11:15,038
Έλα, μαμά. Έλα.

166
00:11:15,729 --> 00:11:17,012
Αντε πήγαινε κι έρχομαι.

167
00:11:17,076 --> 00:11:19,049
Θα πουντιάσεις έτσι ξυπόλητη!

168
00:11:19,314 --> 00:11:20,266
Αντε σήκω, Ζωή!

169
00:11:21,092 --> 00:11:23,139
Θα πάρει ο συνταγματάρχης
να δει τι κάνουμε.

170
00:11:23,278 --> 00:11:23,890
[μουσική]

171
00:11:24,108 --> 00:11:25,469
Με μένα θα τα βάλει.

172
00:11:31,355 --> 00:11:32,171
[κελάηδισμα]

173
00:11:32,308 --> 00:11:33,124
Πάλι βρέχει;

174
00:11:36,372 --> 00:11:38,658
Τα Χριστούγεννα πρέπει να είμαι σπίτι,
κύριε υπολοχαγέ.

175
00:11:38,801 --> 00:11:39,413
Οι ελιές.

176
00:11:39,641 --> 00:11:41,134

Ο αδελφός μου υπηρετεί κι αυτός.

177

00:11:41,135 --> 00:11:42,975

Και του πατέρα μου δύο χέρια
τι να κάνουνε;

178

00:11:43,136 --> 00:11:44,973

Δεν φεύγει κανείς
με άδεια τα Χριστούγεννα.

179

00:11:45,087 --> 00:11:46,563

Μα οι ελιές θέλουν κλάδεμα.

180

00:11:46,841 --> 00:11:49,023

Οι ελιές θέλουν κλάδεμα
κι εσύ φυλακή μου φαίνεται.

181

00:11:49,476 --> 00:11:50,269

[απότομα] Τέλος!

182

00:11:51,373 --> 00:11:51,917

Πήγαψε.

183

00:11:52,917 --> 00:11:53,937

[λαϊκή μουσική]

184

00:12:00,690 --> 00:12:01,190

Εεε!

185

00:12:01,762 --> 00:12:02,986

[ομιλίες φαντάρων]

186

00:12:26,870 --> 00:12:27,482

Ο Λόγγος.

187

00:12:27,648 --> 00:12:29,005

[ψιθυριστά] Μαζί με την παράξενη.

188

00:12:29,108 --> 00:12:30,060

Σταμάτα, Μαρία!

189

00:12:31,293 --> 00:12:32,107

Κύριε συνταγματάρχα.

190

00:12:32,177 --> 00:12:33,181

-Τι κάνουμε;

-Καλησπέρα.

191

00:12:33,253 --> 00:12:34,952

-Πώς είστε κυρία μου, καλά;

-Καλησπέρα.

192

00:12:35,786 --> 00:12:37,215

[παραδοσιακή μουσική]

193

00:12:46,705 --> 00:12:48,545

Καλή είναι η ορχήστρα, Βοσκόπουλε.

194

00:12:48,609 --> 00:12:50,505

Και με ένα κούρεμα ακόμα καλύτερα.

Με την ψιλή.

195

00:12:52,101 --> 00:12:53,664

Στις μεταθέσεις, λοιπόν.

196

00:12:53,729 --> 00:12:55,728

Που λένε ότι έρχονται

από μέρα σε μέρα.

197

00:12:55,934 --> 00:12:57,753

Με τα πόδια έρχονται κι αργούνε τόσο;

198

00:12:57,960 --> 00:12:58,642

[γέλια]

199

00:13:00,206 --> 00:13:00,750

Εσύ, Ζωή;

200

00:13:01,159 --> 00:13:01,975

Ανυπομονείς;

201

00:13:03,960 --> 00:13:04,572

Συγγνώμη.

202
00:13:05,382 --> 00:13:06,422
Αφαιρέθηκες, Ζωή μου.

203
00:13:07,097 --> 00:13:08,526
Στρατιωτικά ζητήματα.

204
00:13:09,038 --> 00:13:11,847
Η Ελλάδα κοιμάται ήσυχη
επειδή εμείς ξαγρυπνάμε.

205
00:13:21,610 --> 00:13:22,856
[γαβγίσματα]

206
00:13:44,774 --> 00:13:46,894
Παρακαλώ, κύριε υπολοχαγέ.
Τι θα πάρετε;

207
00:13:47,315 --> 00:13:48,608
[αυστηρά] Όχι άλλο!

208
00:13:51,530 --> 00:13:52,482
Είναι διαταγή;

209
00:14:05,955 --> 00:14:06,907
Με συγχωρείτε.

210
00:14:09,307 --> 00:14:10,927
[μήλο μου κόκκινο]

211
00:14:48,944 --> 00:14:50,100
Θες να χορέψουμε;

212
00:14:51,350 --> 00:14:52,302
Μια άλλη φορά.

213
00:14:54,688 --> 00:14:55,442
[γέλια]

214
00:14:57,942 --> 00:15:00,077
Με συγχωρείτε λίγο, έρχομαι.

215
00:15:09,350 --> 00:15:10,779
[μελαγχολική μουσική]

216
00:15:36,851 --> 00:15:37,928
[τανγκό]

217
00:16:37,357 --> 00:16:38,786
[μελαγχολική μουσική]

218
00:17:02,380 --> 00:17:03,165
[γδούπος]

219
00:17:05,768 --> 00:17:06,342
Ακούω!

220
00:17:07,184 --> 00:17:08,505
Μπορούμε να το συζητήσουμε αύριο;

221
00:17:08,568 --> 00:17:09,298
[κοφτιά] Όχι!

222
00:17:09,395 --> 00:17:10,601
Απαιτώ να μου πεις τώρα!

223
00:17:10,677 --> 00:17:11,563
Θα ξυπνήσεις το παιδί!

224
00:17:11,603 --> 00:17:13,278
Απάντησέ μου αυτό που σε ρωτάω.

225
00:17:13,461 --> 00:17:15,230
Δεν περνάω καλά στη λέσχη.

226
00:17:15,310 --> 00:17:16,330
Ικανοποιήθηκαν;

227
00:17:16,580 --> 00:17:18,143
Κι έπρεπε να το καταλάβουν όλοι;

228

00:17:18,605 --> 00:17:20,366
Τι θα σκέφτηκαν
που σε είδαν να φέρεσαι έτσι;

229
00:17:20,486 --> 00:17:22,168
Δεν με νοιάζει τι σκέφτονται!

230
00:17:22,335 --> 00:17:24,549
Με νοιάζει όμως εμένα.
Και μιλάω σοβαρά!

231
00:17:24,764 --> 00:17:26,938
Μην μου φωνάζεις, Μανώλη.
Δεν είμαι φαντάρος σου!

232
00:17:27,232 --> 00:17:28,446
Μια κακομαθημένη.
Αυτό είσαι.

233
00:17:28,859 --> 00:17:29,581
Ένα κοριτσάκι...

234
00:17:29,804 --> 00:17:32,058
που άμα δεν του κάνουν τα χατίρια
κάνει του κεφαλιού του!

235
00:17:33,424 --> 00:17:34,853
Ηθελα μόνο να χορέψω.

236
00:17:35,899 --> 00:17:36,919
Αυτό είναι όλο!

237
00:17:41,715 --> 00:17:42,596
[βροντές]

238
00:18:01,587 --> 00:18:02,539
[ήρεμα] 'Ασ' το.

239
00:18:09,857 --> 00:18:11,490
Γιατί με αποφεύγεις, Ζωή;

240
00:18:11,984 --> 00:18:12,888

[μουσική]

241

00:18:13,595 --> 00:18:14,207

Δεν θέλω.

242

00:18:21,276 --> 00:18:22,538

[βροντές]

243

00:18:29,858 --> 00:18:30,810

[κρωγμοί]

244

00:18:38,718 --> 00:18:39,847

[γαβγίσματα]

245

00:18:45,168 --> 00:18:46,188

[απαλή μουσική]

246

00:18:59,429 --> 00:19:00,602

[η Ζωή τραγουδάει]

247

00:19:01,165 --> 00:19:01,777

Άλλη μία.

248

00:19:02,120 --> 00:19:02,620

[γέλια]

249

00:19:04,351 --> 00:19:05,541

[συνεχίζει να τραγουδάει]

250

00:19:06,471 --> 00:19:08,308

Ήρθε φορτηγό απ'τον στρατό.

251

00:19:09,090 --> 00:19:10,217

[συνεχίζει να τραγουδάει]

252

00:19:11,028 --> 00:19:12,456

Μπορεί να είναι ο συνταγματάρχης.

253

00:19:12,551 --> 00:19:13,580

Σοβαρευτείτε!

254
00:19:29,389 --> 00:19:31,362
Δεξιά εκεί στο σαλόνι.
Ελάτε.

255
00:19:32,590 --> 00:19:35,336
Απ'τον συνταγματάρχη είναι.
Δώρο για σένα και τη μικρή.

256
00:19:36,373 --> 00:19:38,707
Εδώ, αριστερά απ'το τζάκι βάλτε το.
Μισό λεφτό.

257
00:19:46,046 --> 00:19:47,799
[αγριεμένα] Ελα, ρε παιδιά!
Ψηλά τα κεφάλια.

258
00:19:47,885 --> 00:19:48,868
Αγγελοι είστε!

259
00:19:49,714 --> 00:19:50,934
Ψηλά το κεφάλι, αγγελούδι μου.

260
00:19:50,974 --> 00:19:52,328
Έτσι να φανεί η ομορφιά σου.

261
00:19:52,865 --> 00:19:53,875
Ελα κόφτε το, ρε!

262
00:19:54,002 --> 00:19:55,168
Κόφτε το!

263
00:19:55,232 --> 00:19:56,549
Σκέφτεται ότι λουφάρετε.

264
00:19:56,751 --> 00:19:58,649
[πειράγματα από φαντάρους πίσω]

265
00:19:59,316 --> 00:20:00,336
[μπουζούκι]

266
00:20:03,176 --> 00:20:03,989

[αυστηρά] Λοιπόν.

267

00:20:05,159 --> 00:20:06,318

Πηγαίνετε όλοι πίσω.

268

00:20:06,501 --> 00:20:07,453

Πίσω κολλήστε.

269

00:20:12,338 --> 00:20:13,813

[οδηγίες]

270

00:20:24,251 --> 00:20:26,076

[δυνατά]

Δόξα εν υψίστη (sic) Θεώ.

271

00:20:26,529 --> 00:20:27,457

Κι επί γης ειρήνη.

272

00:20:29,323 --> 00:20:31,132

Εν ανθρώποις ευδοκία.

273

00:20:31,918 --> 00:20:34,124

[ενθουσιασμένα]

Μπράβο! Αλληλούια!

274

00:20:35,180 --> 00:20:36,028

[γέλια]

275

00:20:37,099 --> 00:20:38,703

[μουσική αγωνίας]

276

00:20:47,225 --> 00:20:48,876

[κουδούνισμα τηλεφώνου]

277

00:20:53,863 --> 00:20:55,069

Στρατόπεδο Βάτη. Λέγετε.

278

00:20:55,512 --> 00:20:56,012

Λάζαρε.

279

00:20:57,258 --> 00:20:57,940

Ελένη.

280

00:20:58,305 --> 00:20:59,408

Η μαμά δεν είναι καλά.

281

00:21:01,527 --> 00:21:02,075

Τι έγινε;

282

00:21:02,173 --> 00:21:04,260

<i>Την έφερα στο νοσοκομείο.

Η καρδιά της.</i>

283

00:21:05,976 --> 00:21:07,142

<i>Είναι σοβαρό, μου είπαν.</i>

284

00:21:07,214 --> 00:21:08,711

<i>Δεν μπορείς να έρθεις;</i>

285

00:21:09,527 --> 00:21:10,955

Δώσε μου να της μιλήσω.

286

00:21:11,154 --> 00:21:12,447

Την εξετάζουν τώρα.

287

00:21:12,813 --> 00:21:14,106

Πάρε άδεια, Λάζαρε.

288

00:21:14,741 --> 00:21:16,482

Δεν γίνεται να πάρω άδεια.

Δεν μπορώ.

289

00:21:16,602 --> 00:21:18,643

Πρέπει να έρθεις!

Προσπάθησε!

290

00:21:19,245 --> 00:21:20,101

[ξεφύσημα]

291

00:21:21,229 --> 00:21:22,794

Θα δω τι μπορώ να κάνω.

292

00:21:23,022 --> 00:21:23,974
<i>Όχι θα δεις...</i>

293
00:21:24,030 --> 00:21:25,050
είμαι μόνη μου!

294
00:21:25,649 --> 00:21:27,116
[τρεμάμενη φωνή] Να έρθεις!

295
00:21:27,228 --> 00:21:28,452
<i>Κάν'το για τη μαμά.</i>

296
00:21:38,375 --> 00:21:39,420
[μουσική]

297
00:21:42,187 --> 00:21:43,115
[βήχας]

298
00:21:54,741 --> 00:21:57,257
Αντε τελειώνει, ρε.
Θα τελειώσεις όλο το νερό.

299
00:21:58,151 --> 00:21:59,648
Και μετά με κοίταξε...

300
00:21:59,857 --> 00:22:01,055
και δεν είπε κουβέντα...

301
00:22:01,673 --> 00:22:02,829
κι ύστερα έφυγε.

302
00:22:03,498 --> 00:22:04,791
Φυλακή μου μυρίζει.

303
00:22:08,641 --> 00:22:09,661
Δεν είμαι καλά.

304
00:22:10,677 --> 00:22:12,931
Την άλλη φορά παίξ'το πουλί σου.
Να ξελαφρώσεις κιόλας.

305

00:22:13,780 --> 00:22:15,481
Είναι άρρωστη η μάνα μου.

306
00:22:17,648 --> 00:22:18,806
Πρέπει να φύγω, γιατρέ.

307
00:22:19,537 --> 00:22:20,489
Να πάρω άδεια.

308
00:22:21,261 --> 00:22:23,126
Λαζάρου, πες αλεύρι.

309
00:22:23,514 --> 00:22:24,757
Ο Καραμανίδης σε γυρεύει.

310
00:22:24,883 --> 00:22:25,748
Πλένεται πες του.

311
00:22:25,908 --> 00:22:28,493
Τι πλένεται, ρε!
Κατεψυγμένος θα βγεις, ρε από 'δώ.

312
00:22:29,742 --> 00:22:31,614
Ζήτα του άδεια.
Να φύγεις αύριο κιόλας.

313
00:22:31,885 --> 00:22:33,436
Άδεια απ'τον Καραμανίδη;

314
00:22:33,500 --> 00:22:35,793
Ούτε με έλκηθρο δεν σ' τη δίνει
και δεν θα φύγεις.

315
00:22:36,698 --> 00:22:37,786
[χτύπημα πόρτας]

316
00:22:39,063 --> 00:22:39,906
Ναι.

317
00:22:42,902 --> 00:22:44,553
Με ζητήσατε, κύριε υπολοχαγέ;

318
00:22:44,609 --> 00:22:45,629
Παρουσιάσου, ρε!

319
00:22:46,570 --> 00:22:48,919
Στρατιώτης Λάζαρος Λαζάρου
του λόχου διοικήσεως.

320
00:22:49,130 --> 00:22:50,073
Διατάξτε.

321
00:22:51,736 --> 00:22:52,892
[ήρεμα] Πλησίασε.

322
00:22:58,353 --> 00:22:59,664
Στο τηλεφωνείο δεν είσαι εσύ;

323
00:23:00,523 --> 00:23:02,088
Μάλιστα, στο τηλεφωνείο.

324
00:23:02,372 --> 00:23:03,720
[χαμηλόφωνα] Και τι είσαι;

325
00:23:04,230 --> 00:23:05,856
Τηλεφωνητής τάγματος, κύριε υπολοχαγέ.

326
00:23:06,539 --> 00:23:07,650
Δεν εννοώ για το τάγμα.

327
00:23:08,109 --> 00:23:09,426
Τι ήσουν πριν;
Τι έκανες;

328
00:23:11,696 --> 00:23:12,240
Πολίτης;

329
00:23:12,545 --> 00:23:14,382
Μίλα ξεκάθαρα, ρε!

330
00:23:15,623 --> 00:23:17,202
Τι έκανες πριν πας φαντάρος;
Τι ήσουν;

331
00:23:17,614 --> 00:23:19,455
Σπούδαζα πολιτικές επιστήμες
στην Πάντειο.

332
00:23:19,750 --> 00:23:20,702
Και κάτι άλλο;

333
00:23:21,492 --> 00:23:23,469
Μετά γράφτηκα
στη φιλοσοφική σχολή Αθηνών.

334
00:23:24,556 --> 00:23:25,566
Και κάτι άλλο μήπως;

335
00:23:26,898 --> 00:23:29,281
Δεν καταλαβαίνω την ερώτηση,
κύριε υπολοχαγέ.

336
00:23:30,416 --> 00:23:31,383
Κλείσε την πόρτα.

337
00:23:46,743 --> 00:23:48,580
[διστακτικά]
Θα έχει χορό και τραγούδια;

338
00:23:51,093 --> 00:23:52,720
Αυτό που μαθαίνεις στους φαντάρους.

339
00:23:53,236 --> 00:23:54,120
Θα έχει χορό;

340
00:23:55,002 --> 00:23:56,994
Ένα ποίημα θα πούνε, κύριε υπολοχαγέ.

341
00:23:58,804 --> 00:24:00,177
Ξέρεις να χορεύεις, Λαζάρου;

342
00:24:02,791 --> 00:24:04,728
[αυστηρά] Σε ρώτησα κάτι.
Ξέρεις να χορεύεις;

343
00:24:05,800 --> 00:24:07,157
Τι να ξέρω, κύριε υπολοχαγέ;

344
00:24:07,585 --> 00:24:09,505
Το χορό αυτό.
Το γαμημένο μπλέξιμο με τα πόδια!

345
00:24:09,578 --> 00:24:10,324
Ξέρεις;

346
00:24:10,562 --> 00:24:11,514
Ξέρω!

347
00:24:11,862 --> 00:24:13,259
-Τανγκό;
-Ναι.

348
00:24:14,710 --> 00:24:16,186
Τανγκό για άντρα και γυναίκα;

349
00:24:18,314 --> 00:24:19,075
[διστακτικά] Ναι.

350
00:24:20,461 --> 00:24:21,715
Πολλά ναι λες, Λαζάρου.

351
00:24:21,794 --> 00:24:23,679
[δυνατά] Μάλιστα, κύριε υπολοχαγέ.

352
00:24:25,091 --> 00:24:26,734
Δηλαδή ξέρεις τον βηματισμό;

353
00:24:27,226 --> 00:24:28,450
[φωναχτιά] Μάλιστα!

354
00:24:29,313 --> 00:24:30,059
Καλώς.

355
00:24:30,353 --> 00:24:31,607
Μπορείς να πηγαίνεις.

356
00:24:31,745 --> 00:24:33,562
Το βράδυ μετά το σιωπητήριο εδώ.

357
00:24:37,078 --> 00:24:38,173
Κύριε υπολοχαγέ...

358
00:24:39,495 --> 00:24:40,378
με ειδοποίησαν από...

359
00:24:40,465 --> 00:24:42,480
Και πρόσεξε, Λαζάρου
μη μάθω ότι το είπες πουθενά.

360
00:24:42,519 --> 00:24:43,655
Σ' έφαγα!

361
00:24:45,972 --> 00:24:47,289
Μάλιστα, κύριε υπολοχαγέ.

362
00:24:47,854 --> 00:24:48,742
Καταλαβαίνω.

363
00:24:49,291 --> 00:24:50,775
Δεν καταλαβαίνεις τίποτα.

364
00:24:53,838 --> 00:24:54,877
Κύριε υπολοχαγέ...

365
00:24:55,416 --> 00:24:57,607
Πήραν τηλέφωνο απ'την οικογένεια μου.

366
00:24:57,663 --> 00:24:59,703
Κάνα δίσκο με αυτά τα τανγκό....

367
00:25:00,735 --> 00:25:01,235
ξέρεις;

368
00:25:03,275 --> 00:25:04,036
Γράφ' το.

369

00:25:10,986 --> 00:25:12,430
[απαλή μουσική]

370
00:25:16,153 --> 00:25:17,057
Αυτό.

371
00:25:18,614 --> 00:25:19,481
Καλώς.

372
00:25:19,931 --> 00:25:20,742
Πήγαίνε.

373
00:25:20,924 --> 00:25:22,625
[απαλή μουσική με πιάνο]

374
00:25:33,423 --> 00:25:34,511
[χτύπημα πόρτας]

375
00:25:37,040 --> 00:25:39,013
Ο Έβρος έχει μεγάλες ανάγκες.

376
00:25:41,072 --> 00:25:43,365
Δηλαδή λέτε
ότι μπορεί να κινδυνεύει η μετάθεση;

377
00:25:43,437 --> 00:25:46,101
Όχι, λέω ότι ο στρατός μας
χρειάζεται ανθρώπους με αφοσίωση...

378
00:25:46,141 --> 00:25:47,371
όπως εσύ συνταγματάρχα.

379
00:25:47,421 --> 00:25:48,843
Ειδικά στις μέρες μας.

380
00:25:48,955 --> 00:25:51,264
Θεωρώ ότι έχω δείξει
εμπράκτως την αφοσίωσή μου.

381
00:25:51,360 --> 00:25:53,708
Η αφοσίωσή μας
πρέπει να είναι δεδομένη.

382

00:25:55,365 --> 00:25:57,419

Η επανάστασή μας απαιτεί επαγρύπνηση.

383

00:25:57,656 --> 00:25:59,998

Γιατί αυτό που προέχει

είναι το συμφέρον της πατρίδος μας...

384

00:26:00,111 --> 00:26:02,795

Κι είμαι σίγουρος ότι είναι

και δική σας προτεραιότητα.

385

00:26:03,595 --> 00:26:06,178

Πάνω απ'όλα το καλό της πατρίδος,
κύριε ταξίαρχε.

386

00:26:07,437 --> 00:26:09,862

Ωστόσο, αυτή η μετάθεση
είναι πολύ σημαντική...

387

00:26:09,925 --> 00:26:11,775

Τι κάνει η συμπαθεσιάτη κυρία Λόγγου;

388

00:26:12,688 --> 00:26:13,822

...για την οικογένειά μου.

389

00:26:16,766 --> 00:26:18,875

Σας ευχαριστώ. Είναι μία χαρά.

390

00:26:19,429 --> 00:26:21,460

Σήμερα μάλιστα μου έλεγε
πως θα ήταν μεγάλη τιμή...

391

00:26:21,516 --> 00:26:23,437

αν τρώγαμε όλοι μαζί το βράδυ.

392

00:26:23,667 --> 00:26:24,279

Χαρά μου.

393

00:26:25,863 --> 00:26:26,608

[γέλιο]

394
00:26:27,003 --> 00:26:28,559
Η παρέα σας με ευχαριστεί πάντοτε.

395
00:26:30,349 --> 00:26:31,097
Θα ήθελα...

396
00:26:31,849 --> 00:26:33,958
αν ήταν εύκολο να αποφύγουμε...

397
00:26:35,754 --> 00:26:36,682
εννοώ...

398
00:26:38,114 --> 00:26:39,951
να μη μάθει τίποτα η Ζωή για την...

399
00:26:42,527 --> 00:26:44,066
πιθανή ματαίωση.

400
00:26:45,392 --> 00:26:46,920
Θα στενοχωρηθεί πολύ.
Καταλαβαίνετε.

401
00:26:47,151 --> 00:26:48,277
Καταλαβαίνω.

402
00:26:48,881 --> 00:26:50,579
Μία τόσο ωραία κυρία
με ένα μικρό παιδί...

403
00:26:50,635 --> 00:26:52,444
στη μέση του πουθενά, είναι δύσκολο.

404
00:26:52,698 --> 00:26:53,718
Μείνετε ήσυχος.

405
00:26:54,360 --> 00:26:57,336
Κι ότι δεν γίνεται σήμερα,
μπορεί να γίνει αύριο, αγαπητέ μου.

406
00:26:58,238 --> 00:26:59,142
Κατά τις εννέα.

407
00:27:00,324 --> 00:27:01,617
Θα σας περιμένουμε.

408
00:27:07,398 --> 00:27:08,421
[βροντές]

409
00:27:14,925 --> 00:27:16,877
Είναι αλήθεια αυτό που λένε,
κύριε διοικητά;

410
00:27:16,932 --> 00:27:17,432
Ποιο;

411
00:27:17,655 --> 00:27:18,964
Ότι φεύγετε με μετάθεση.

412
00:27:19,013 --> 00:27:20,442
Κοίτα μπροστά σου, ρε!

413
00:27:22,387 --> 00:27:23,952
[κάλαντα Χριστουγέννων]

414
00:27:29,249 --> 00:27:30,639
Ήρθε ο μπαμπάς.

415
00:27:32,037 --> 00:27:32,853
Ψυχούλα μου!

416
00:27:33,172 --> 00:27:33,822
[γέλια]

417
00:27:34,592 --> 00:27:35,905
Κοίτα, στολίσαμε το δέντρο.

418
00:27:36,008 --> 00:27:37,040
[ενθουσιασμένα] Μπράβο!

419
00:27:37,175 --> 00:27:38,230
-Σας άρεσε;
-Ναι.

420
00:27:38,437 --> 00:27:40,373
Και του χρόνου
να μας φέρεις ένα πιοοο μεγάλο...

421
00:27:40,723 --> 00:27:42,358
να φτάνει μέχρι τον ουρανό.

422
00:27:42,453 --> 00:27:45,484
Ετοιμαζόμαστε κι εμείς στο στρατόπεδο
για τη χριστουγεννιάτικη γιορτή.

423
00:27:45,653 --> 00:27:47,890
Αν δεν μας τα χαλούσε ο καιρός,
θα ήταν όλα εντάξει.

424
00:27:47,975 --> 00:27:50,025
Αλλά σας έχω μια μεγάλη έκπληξη.

425
00:27:50,300 --> 00:27:51,366
Μουσική.

426
00:27:52,491 --> 00:27:54,006
Θα παίξει μια μπάντα, αγάπη μου.

427
00:27:54,626 --> 00:27:55,609
Για σένα.

428
00:27:55,934 --> 00:27:57,255
Χορός, τραγούδι.

429
00:27:59,977 --> 00:28:01,610
Νόμιζα ότι θα χαιρόσουν.

430
00:28:02,222 --> 00:28:03,205
[σιωπή]

431
00:28:05,448 --> 00:28:06,264
Παρασκευή...

432
00:28:06,350 --> 00:28:08,143

θα φάει μαζί μας απόψε ο ταξίαρχος.

433

00:28:08,206 --> 00:28:09,733

Να ετοιμάσεις μια πίτα που του αρέσει.

434

00:28:09,810 --> 00:28:11,307

Μάλιστα, κύριε Μανώλη.

435

00:28:19,232 --> 00:28:21,113

Μπαμπά, έλα να βάλουμε
το αστέρι στην κορυφή.

436

00:28:21,183 --> 00:28:22,476

Δεν φτάνω μόνη μου.

437

00:28:22,510 --> 00:28:23,010

Έλα!

438

00:28:23,358 --> 00:28:24,897

Να τρώς για να ψηλώσεις, μπέμπα...

439

00:28:25,135 --> 00:28:27,460

όπως ψήλωσε ο μπαμπάς
που ήρθαν τα αστέρια...

440

00:28:27,616 --> 00:28:30,331

και καθίσαν πάνω στον ώμο του.
Από μόνα τους.

441

00:28:30,924 --> 00:28:31,425

Μμμ;

442

00:28:31,521 --> 00:28:32,306

[σιωπή]

443

00:28:39,313 --> 00:28:39,955

[πόρτα]

444

00:28:57,571 --> 00:28:59,136

Θέλω να είσαι όμορφη.

445

00:28:59,706 --> 00:29:01,475
Αυτό αρέσει στον ταξίαρχο;

446
00:29:01,634 --> 00:29:03,847
[πονηρά]
Πρέπει να την πάρουμε τη μετάθεση.

447
00:29:04,024 --> 00:29:05,499
Δεν με νοιάζει η μετάθεση, Μανώλη.

448
00:29:05,603 --> 00:29:07,985
[απότομα] Σε νοιάζει.
Όπως νοιάζει και μένα.

449
00:29:08,087 --> 00:29:08,629
Μανώλη;

450
00:29:08,690 --> 00:29:10,213
Κι αυτή τη φορά θα τα καταφέρουμε.

451
00:29:12,247 --> 00:29:13,540
Πάω να δω το παιδί.

452
00:29:17,637 --> 00:29:18,669
[βροντές]

453
00:29:19,253 --> 00:29:20,753
[μελαγχολική μουσική]

454
00:29:35,869 --> 00:29:37,083
[ροχαλητό]

455
00:29:42,013 --> 00:29:43,108
[βροντές]

456
00:30:01,261 --> 00:30:02,316
[ροχαλητό]

457
00:30:11,372 --> 00:30:12,611
[χτύπημα πόρτας]

458

00:30:12,714 --> 00:30:13,604
Ναι;

459
00:30:16,802 --> 00:30:17,809
Έλα.

460
00:30:21,785 --> 00:30:22,873
[χτύπημα ποδιού]

461
00:30:25,296 --> 00:30:26,316
Σε είδε κανείς;

462
00:30:27,113 --> 00:30:28,006
Κανείς.

463
00:30:37,150 --> 00:30:37,987
Τα γυαλιά;

464
00:30:40,023 --> 00:30:41,452
Είναι απ'το διάβασμα.

465
00:30:43,175 --> 00:30:43,807
[εκπνοή]

466
00:30:44,580 --> 00:30:47,588
Κανονικά πρέπει να τα φοράω συνέχεια, αλλά με κουράζουνε.

467
00:30:53,024 --> 00:30:55,460
Μέχρι τη γιορτή των Χριστουγέννων, προλαβαίνουμε;

468
00:30:57,574 --> 00:30:59,518
Για ποιο πράγμα, κύριε υπολοχαγέ;

469
00:30:59,789 --> 00:31:01,407
[κοφτά] Για να μάθω τανγκό.

470
00:31:07,379 --> 00:31:09,672
Έχω ζητήσει να είμαι υπηρεσία μέχρι τα Χριστούγεννα.

471
00:31:10,491 --> 00:31:12,056
Αν ξεκινήσουμε απόψε...

472
00:31:12,226 --> 00:31:12,726
τώρα...

473
00:31:13,586 --> 00:31:14,538
προλαβαίνουμε;

474
00:31:17,692 --> 00:31:19,772
[τραύλισμα] Εννοείτε να σας μάθω εγώ;

475
00:31:20,581 --> 00:31:21,329
Αυτό εννοώ.

476
00:31:21,875 --> 00:31:23,156
[αυστηρά] Και βγάλε τα γυαλιά!

477
00:31:23,358 --> 00:31:25,807
Δεν σε φώναξα εδώ για να διαβάσουμε.

478
00:31:30,696 --> 00:31:33,076
Δεν γνωρίζω από τανγκό, Λαζάρου.

479
00:31:33,685 --> 00:31:36,415
Και μέχρι τα Χριστούγεννα
θέλω να μάθω να σέρνω τα πόδια μου.

480
00:31:40,211 --> 00:31:42,790
Βλέπεις στη στρατιωτική σχολή
δεν μας 'μαθαν να χορεύουμε.

481
00:31:47,287 --> 00:31:48,445
Αυτό που μετράει...

482
00:31:48,639 --> 00:31:50,799
είναι η απόφαση να χορέψει κάποιος,
κύριε υπολοχαγέ.

483
00:31:51,392 --> 00:31:52,208
[γάβγισμα]

484
00:31:52,525 --> 00:31:53,545
[απαλή μουσική]

485
00:31:54,223 --> 00:31:55,413
[χτύπημα πόρτας]

486
00:31:56,627 --> 00:31:57,254
Ναι.

487
00:31:57,589 --> 00:32:00,461
<i>Ο οδηγός, κύριε υπολοχαγέ.
Ήρθα για την έφοδο.</i>

488
00:32:01,521 --> 00:32:03,562
Βάλε μπρος το τζιπ κι έρχομαι.

489
00:32:07,442 --> 00:32:08,457
[βήχας]

490
00:32:10,818 --> 00:32:12,791
[χαμηλόφωνα] Κύριε υπολοχαγέ;

491
00:32:15,429 --> 00:32:17,206
[αποφασιστικά] Αιτούμαι αδείας.

492
00:32:20,852 --> 00:32:22,770
Πρέπει να πάω στο σπίτι μου.

493
00:32:26,825 --> 00:32:29,095
Πάω να επιθεωρήσω τις σκοπιές
κι έφτασα.

494
00:32:30,126 --> 00:32:31,150
Μην το κουνήσεις.

495
00:32:36,977 --> 00:32:37,861
Επ Αργυρούλη.

496
00:32:38,477 --> 00:32:39,120
Ελα.

497
00:32:39,485 --> 00:32:41,342
Έλα πάμε έφοδο.

498
00:32:51,672 --> 00:32:52,284
[γάβγισμα]

499
00:33:00,311 --> 00:33:02,071
<i>[τραγουδιστά]
Αγωνία με λαχτάρα...</i>

500
00:33:02,208 --> 00:33:03,432
<i>να σε νοιάζομαι...</i>

501
00:33:05,922 --> 00:33:07,096
<i>αγωνία δυστυχώς...</i>

502
00:33:07,136 --> 00:33:08,701
[κουδούνισμα τηλεφώνου]

503
00:33:09,290 --> 00:33:10,446
<i>να σε μοιράζομαι.</i>

504
00:33:12,282 --> 00:33:13,438
[μουσική αγωνίας]

505
00:33:28,693 --> 00:33:29,509
Αλτ. Τις ει;

506
00:33:30,263 --> 00:33:31,002
Έφοδος.

507
00:34:02,136 --> 00:34:02,938
[πόρτα]

508
00:34:06,978 --> 00:34:09,019
Είναι σβηστή η σόμπα, Λαζάρου.

509
00:34:11,145 --> 00:34:13,561
Έλα, δεν έχουμε καιρό για χάσιμο.

510
00:34:16,540 --> 00:34:17,762
Κάτσε.

511
00:34:24,513 --> 00:34:25,737
Κύριε υπολοχαγέ...

512
00:34:26,497 --> 00:34:27,585
είναι άρρωστη...

513
00:34:28,219 --> 00:34:28,967
η μάνα μου.

514
00:34:30,147 --> 00:34:32,059
Αν γίνεται να φύγω,
να πάρω άδεια.

515
00:34:32,155 --> 00:34:33,924
Ας τα πάρουμε απ'την αρχή.

516
00:34:36,007 --> 00:34:36,658
Πρώτον...

517
00:34:36,754 --> 00:34:39,079
πλησιάζουμε το άτομο
με το οποίο θέλουμε να χορέψουμε.

518
00:34:39,126 --> 00:34:39,769
Σωστά;

519
00:34:42,238 --> 00:34:43,190
Μιλάω, Λαζάρου.

520
00:34:44,050 --> 00:34:46,113
Πλησιάζουμε το άτομο.
Έτσι δεν πρέπει;

521
00:34:46,804 --> 00:34:47,756
Την ντάμα.

522
00:34:48,582 --> 00:34:49,330
Ποια ντάμα;

523
00:34:50,482 --> 00:34:51,979
Η νιάμα είναι η κυρία.

524
00:34:53,164 --> 00:34:55,805
Εγώ θα τη λέω κυρία, Λαζάρου.
Κατάλαβες;

525
00:34:57,538 --> 00:34:59,443
Ό,τι πείτε, κύριε υπολοχαγέ.

526
00:35:00,278 --> 00:35:02,251
Πλησιάζουμε, λοιπόν, την κυρία...

527
00:35:02,471 --> 00:35:04,042
και τι της λέμε;

528
00:35:06,198 --> 00:35:07,491
Θα ήταν τιμή μου...

529
00:35:08,198 --> 00:35:10,507
αν χορεύατε μαζί μου αυτό το τανγκό.

530
00:35:10,873 --> 00:35:11,832
Μισό λεπτό.

531
00:35:12,404 --> 00:35:13,288
Τα γράφω.

532
00:35:14,761 --> 00:35:17,278
Εξαρτάται βέβαια ποια είναι η κυρία.

533
00:35:18,793 --> 00:35:21,312
[αυστηρά]
Μία κυρία είναι πάντα κυρία, Λαζάρου.

534
00:35:23,827 --> 00:35:24,971
Πάμε παρακάτω.

535
00:35:25,509 --> 00:35:26,256
Δεύτερον.

536
00:35:27,352 --> 00:35:30,141
Μετά τη βοηθάμε να σηκωθεί,
αν κάθεται.

537
00:35:31,393 --> 00:35:32,306
Θα κάθεται.

538
00:35:33,584 --> 00:35:34,258
Και...

539
00:35:34,775 --> 00:35:37,758
την οδηγούμε από το χέρι στην πίστα
για να ξεκινήσουμε το τανγκό.

540
00:35:40,337 --> 00:35:40,964
Τρίτον;

541
00:35:42,654 --> 00:35:43,368
Τρίτον...

542
00:35:44,504 --> 00:35:45,908
πιάνουμε με το...

543
00:35:47,236 --> 00:35:50,013
αριστερό μας χέρι
το δεξί χέρι της ντάμας...

544
00:35:51,450 --> 00:35:53,704
και το δεξί μας χέρι το περνάμε...

545
00:35:53,881 --> 00:35:56,058
σιγά σιγά γύρω απ'τη μέση της.

546
00:35:56,635 --> 00:35:57,655
Αριστερό εγώ...

547
00:35:58,660 --> 00:35:59,706
δεξί εκείνη...

548
00:36:00,364 --> 00:36:02,201

δεξι χέρι γύρω απ'τη μέση.

549
00:36:03,324 --> 00:36:05,297
Περισσεύει ένα χέρι, Λαζάρου.

550
00:36:06,261 --> 00:36:08,284
Δεν λείπει, κύριε υπολογαγέ...

551
00:36:08,396 --> 00:36:10,708
γιατί το αριστερό χέρι της νιάμας...

552
00:36:10,893 --> 00:36:12,988
θα ακουμπήσει απαλά
στον ώμο του καβαλιέρου.

553
00:36:14,820 --> 00:36:18,193
Αριστερό χέρι, ώμος καβαλιέρου λοιπόν.

554
00:36:20,400 --> 00:36:21,296
Μετά;

555
00:36:22,011 --> 00:36:24,936
Μετά έχουμε τα πόδια.
Είναι το βασικότερο.

556
00:36:25,591 --> 00:36:27,662
Γιατί τα πόδια είναι το βασικότερο;

557
00:36:27,853 --> 00:36:29,921
Γιατί με αυτά θα χορέψουμε το τανγκό.

558
00:36:31,088 --> 00:36:32,312
Ωραία, λοιπόν...

559
00:36:32,406 --> 00:36:33,897
άσε τις μαλακίες και χόρεψε.

560
00:36:34,271 --> 00:36:35,632
[απότομα] Ελα. Σήκω!

561
00:36:37,651 --> 00:36:39,406

-Εγώ;
-Εσύ είσαι ο διδάσκων.

562
00:36:39,513 --> 00:36:41,092
Έλα, χόρεψε. Η θεωρία τελείωσε.

563
00:36:41,220 --> 00:36:41,863
Πάμε!

564
00:36:45,290 --> 00:36:47,418
Χρειάζεται μουσική, κύριε υπολοχαγέ.

565
00:36:47,498 --> 00:36:49,981
Δεν χρειάζεται τίποτα.
Θα μετράς από μέσα σου.

566
00:36:52,575 --> 00:36:55,717
Για να σας δείξω τον χορό
θα πρέπει να υπάρχει κι η ντάμα.

567
00:36:55,948 --> 00:36:56,797
Η κυρία.

568
00:36:57,877 --> 00:36:59,277
Και τι θέλεις, Λαζάρου;

569
00:36:59,389 --> 00:37:01,103
Να σου φέρω γυναίκα εδώ μέσα;

570
00:37:01,943 --> 00:37:03,236
Έλα, χόρεψε.
Πάμε!

571
00:37:04,857 --> 00:37:07,403
Χρειάζονται δύο για το τανγκό,
κύριε υπολοχαγέ.

572
00:37:19,987 --> 00:37:21,007
[απαλή μουσική]

573
00:37:24,709 --> 00:37:26,407
Βγάλε τα άρβυλά σου.

574
00:37:28,811 --> 00:37:30,312
[φωναχτιά] Βγάλ'τα είπα!

575
00:37:40,607 --> 00:37:43,464
Αν μέχρι τη γιορτή
με μάθεις να χορεύω...

576
00:37:43,901 --> 00:37:45,057
Θα πας σπίτι σου.

577
00:37:45,885 --> 00:37:48,228
Ανήμερα Χριστουγέννων
θα δεις τη μάνα σου.

578
00:37:50,792 --> 00:37:51,472
Παστίλιες.

579
00:37:52,070 --> 00:37:52,818
Ευκάλυπτος.

580
00:37:56,575 --> 00:37:58,711
Δεν μου αρέσουν τα βρώμικα χνώτα.

581
00:38:08,998 --> 00:38:09,903
Ελα.

582
00:38:18,758 --> 00:38:21,671
Εσύ θα κάνεις την κυρία.
Την νιάμα όπως την λες.

583
00:38:22,737 --> 00:38:24,642
Ό,τι πείτε, κύριε υπολοχαγέ.

584
00:38:27,448 --> 00:38:30,849
Με το αριστερό μας χέρι,
το δεξί χέρι της κυρίας.

585
00:38:31,717 --> 00:38:32,669
Και το δεξί...

586

00:38:33,058 --> 00:38:33,796
στη μέση.

587
00:38:34,780 --> 00:38:35,360
Ωραία.

588
00:38:36,491 --> 00:38:38,932
Κι ένα πίσω, ένα πλάι.

589
00:38:40,108 --> 00:38:41,608
Ένα, δύο...

590
00:38:42,791 --> 00:38:45,211
Όχι, δύο μπροστά κι ένα σταυρώνω.

591
00:38:45,819 --> 00:38:48,866
Όχι από πίσω σταυρώνω.
Το αντίθετο απ'αυτό που κάνω εγώ.

592
00:38:49,311 --> 00:38:52,304
Πατάει μπροστά.
Έρχεται πλάι και κλείνει.

593
00:38:53,600 --> 00:38:54,481
Ωραία;

594
00:38:55,030 --> 00:38:55,982
Πάμε άλλη μία.

595
00:38:56,388 --> 00:38:59,099
[με ρυθμό]
Ένα, δύο, τρία, τέσσερα, πέντε.

596
00:39:04,370 --> 00:39:05,526
Πρόσεχε, Λαζάρου.

597
00:39:06,528 --> 00:39:08,832
Έτσι και δεν με μάθεις,
μαύρο φίδι που σ' έφαγε.

598
00:39:09,410 --> 00:39:10,362
-Κατάλαβες;

-Χμ.

599

00:39:15,482 --> 00:39:16,489

[μουσική αγωνίας]

600

00:39:16,804 --> 00:39:17,764

[ρυθμικά]

Και...

601

00:39:19,034 --> 00:39:21,473

ένα, δύο, τρία, τέσσερα.

602

00:39:24,323 --> 00:39:25,956

Ένα, δύο, τρία, τέσσερα.

603

00:39:27,091 --> 00:39:28,550

[μουσική]

604

00:39:48,072 --> 00:39:49,882

Σε ευχαριστούμε πολύ.

605

00:39:50,009 --> 00:39:50,779

Εγώ.

606

00:39:51,041 --> 00:39:53,025

Για την καλή παρέα

και το καλό φαγητό.

607

00:39:56,259 --> 00:39:58,164

Να μου καληνυχτίσεις τη Ζωή.

608

00:39:58,372 --> 00:39:59,848

Συγγνώμη, την πήρε ο ύπνος.

609

00:40:00,156 --> 00:40:00,997

Παιδί.

610

00:40:02,367 --> 00:40:03,478

[απαλή μουσική]

611

00:40:08,172 --> 00:40:09,601

Σταμάτησε κι η βροχή.

612

00:40:11,632 --> 00:40:13,673

Καληνύχτα και θα κάνω ό,τι μπορώ.

Να είσαι σίγουρος.

613

00:40:13,784 --> 00:40:15,345

Κι ας χάσω

τις ωραίες βραδιές μαζί σας.

614

00:40:15,959 --> 00:40:17,252

Σας ευχαριστούμε πολύ.

615

00:40:42,711 --> 00:40:44,535

Λόχος.

Ημί ανάς.

616

00:40:44,609 --> 00:40:45,252

[χτύπος]

617

00:40:45,691 --> 00:40:48,385

Όπως καταλάβετε,

η χθεσινή βροχή αλλά κι η σημερινή...

618

00:40:49,076 --> 00:40:50,913

μας χάλασε όλα τα βαψίματα.

619

00:40:51,159 --> 00:40:53,332

Οι τοίχοι ας μην πω καλύτερα

πως έχουνε γίνει.

620

00:40:53,475 --> 00:40:55,737

Κι επειδή η γιορτή δεν μπορεί να γίνει με αυτό το χάλι...

621

00:40:55,827 --> 00:40:56,943

το βάψιμο θα επαναληφθεί.

622

00:40:57,537 --> 00:40:58,846

Μπαλάνσκας και Αναστασίου.

623

00:40:58,957 --> 00:41:00,181

[φωναχτά μαζί] Διατάξτε!

624

00:41:00,241 --> 00:41:01,208
Τραβάτε στην αποθήκη...

625

00:41:01,263 --> 00:41:02,882
και φέρτε
τους τενεκέδες με την μπογιά.

626

00:41:02,964 --> 00:41:04,559
Μόλις σταματήσει
η βροχή ξεκινάτε να...

627

00:41:04,669 --> 00:41:05,878
[ουρλιάζοντας]
ΒΑ-ΦΕ -ΤΕ!

628

00:41:05,979 --> 00:41:07,067
[αστεία μουσική]

629

00:41:09,433 --> 00:41:10,493
[λαϊκή μουσική]

630

00:41:17,677 --> 00:41:19,378
Επιστρέφω. Δεν θα αργήσω.

631

00:41:29,516 --> 00:41:30,945
[κουδουνάκια εισόδου]

632

00:41:31,526 --> 00:41:33,159
-Καλησπέρα.
-Καλησπέρα.

633

00:41:33,928 --> 00:41:35,323
Σήμερα το πρωί μού το έστειλαν.

634

00:41:35,815 --> 00:41:36,593
Ορίστε.

635

00:41:38,638 --> 00:41:39,447
Ευχαριστώ.

636
00:41:41,357 --> 00:41:42,650
-Γεια χαρά.
-Γεια.

637
00:41:42,836 --> 00:41:43,924
[μουσική τανγκό]

638
00:41:54,497 --> 00:41:57,218
Σταμάτησε κι η βροχή.
Έφτιαξε ο καιρός.

639
00:41:57,807 --> 00:41:59,807
Τι κακό ήταν αυτό απόψε.

640
00:42:00,045 --> 00:42:01,269
Δώσε μου τη ρόμπα.

641
00:42:02,609 --> 00:42:04,212
Φέρανε κι ένα δώρο.

642
00:42:05,641 --> 00:42:07,070
-Τι δώρο;
-Δεν ξέρω.

643
00:42:07,427 --> 00:42:08,643
Στο χολ το έχω.

644
00:42:15,711 --> 00:42:17,140
[μουσική αγωνίας]

645
00:42:38,319 --> 00:42:39,413
Ποιος το έφερε;

646
00:42:40,951 --> 00:42:42,046
Στην πόρτα το βρήκα.

647
00:42:42,769 --> 00:42:45,014
Πριν λίγο θα το φέρανε. Τι είναι;

648
00:42:47,139 --> 00:42:49,551
Α! Μια πλάκα με μουσική.

649
00:42:52,147 --> 00:42:53,235
Τανγκό νοτούρνο.

650
00:42:53,998 --> 00:42:56,416
Ο κυρ Μανώλης θα το έστειλε για δώρο.

651
00:42:56,836 --> 00:42:58,400
Ήμουν μέσα στην κουζίνα...

652
00:42:58,454 --> 00:43:00,137
και δεν θα άκουσα τον φαντάρο
που το 'φερε.

653
00:43:00,765 --> 00:43:03,282
Με τον ταξιάρχο πώς τα περάσατε χθες;

654
00:43:04,737 --> 00:43:05,776
Τανγκό.

655
00:43:08,086 --> 00:43:09,991
Έχω φτιάξει φρικασέ με αρνί...

656
00:43:10,285 --> 00:43:12,122
γαλοπούλες θα τρώτε παντιού.

657
00:43:14,845 --> 00:43:17,634
Ανέβα στην πύλη.
Σε περιμένει ο Βοσκόπουλος.

658
00:43:17,894 --> 00:43:19,391
Και σένα η αδελφή σου.

659
00:43:20,159 --> 00:43:22,262
Έχει πάρει τρεις φορές απ'το πρωί.

660
00:43:22,802 --> 00:43:25,532
Ααα μην την πάρεις είπε.
Δεν θα είναι κανείς σπίτι.

661
00:43:26,106 --> 00:43:29,034

-Τίποτα άλλο;
-Θα σε πάρει εκείνη, όταν μπορέσει.

662
00:43:30,612 --> 00:43:32,857
Έλα πιες λίγο. Θα σου κάνει καλό.

663
00:43:36,936 --> 00:43:38,024
[μουσική τανγκό]

664
00:43:49,486 --> 00:43:51,051
[κουδούνισμα τηλεφώνου]

665
00:43:54,918 --> 00:43:56,326
Στρατόπεδο Βάτη, παρακαλώ.

666
00:43:56,732 --> 00:43:58,933
Τον διοικητή παρακαλώ.
Η κυρία Λόγγου είμαι.

667
00:43:59,189 --> 00:44:00,595
[κουδούνισμα τηλεφώνου]

668
00:44:00,690 --> 00:44:01,317
Ναι.

669
00:44:01,415 --> 00:44:03,255
Κύριε διοικητά,
σας ζητάει η γυναίκα σας.

670
00:44:03,382 --> 00:44:04,130
Σύνδεσέ με.

671
00:44:05,250 --> 00:44:06,202
Έλα, αγάπη μου.

672
00:44:06,566 --> 00:44:08,131
Ευχαριστώ για τον δίσκο.

673
00:44:08,631 --> 00:44:09,646
Ποιο δίσκο;

674

00:44:12,571 --> 00:44:14,590
[τραγουδι Βοσκόπουλου]
<i>Η καρδιά μου πληγωμένη.</i>

675
00:44:14,684 --> 00:44:17,008
Τι μουσική είναι αυτή;
Δεν ακούω!

676
00:44:17,120 --> 00:44:18,532
Το τανγκό.

677
00:44:20,813 --> 00:44:22,043
Ποιο τανγκό;

678
00:44:23,885 --> 00:44:24,733
Ζωή.

679
00:44:25,599 --> 00:44:26,483
[δυνατά] Ζωή!

680
00:44:33,048 --> 00:44:34,087
Η νιάμα.

681
00:44:37,152 --> 00:44:38,549
Πάρε ξανά τη γυναίκα μου.

682
00:44:38,661 --> 00:44:39,749
Την καλώ αμέσως.

683
00:44:44,150 --> 00:44:45,723
[κουδούνισμα τηλεφώνου]

684
00:44:46,342 --> 00:44:47,833
[μουσική τανγκό]

685
00:44:57,995 --> 00:45:00,828
<i>[τραγουδιστά] Αγωνία με λαχτάρα
να σε νοιάζομαι...</i>

686
00:45:04,580 --> 00:45:06,961
Ο ύμνος της εποχής, κύριε διοικητά.

687
00:45:07,108 --> 00:45:08,898
Με τον Τόλη είμαστε ξαδέλφια
από πατεράδες...

688
00:45:08,949 --> 00:45:09,909
το θυμόσαστε.

689
00:45:10,999 --> 00:45:12,564
[κουδούνισμα τηλεφώνου]

690
00:45:12,725 --> 00:45:15,242
-Ναι.
-Δεν απαντάει, κύριε διοικητά.

691
00:45:15,629 --> 00:45:17,478
Δεν απαντάει. Καλά.

692
00:45:18,974 --> 00:45:21,316
Πρέπει να πάω στο σπίτι μου.
Έχε το νου σου, Βοσκόπουλε.

693
00:45:21,522 --> 00:45:23,267
<i>Να σε μοιράζομαι.</i>

694
00:45:24,672 --> 00:45:25,812
[χτύπος πόρτας]

695
00:45:33,643 --> 00:45:35,484
[μουσική αγωνίας]

696
00:45:38,764 --> 00:45:40,065
[γδούπος]

697
00:45:49,259 --> 00:45:52,128
<i>Κάθε μέρα βούρτσισμα,
βούρτσισμα, βούρτσισμα.</i>

698
00:45:52,571 --> 00:45:54,952
Ε ρε ελληνικά στρατά σου λέει μετά.

699
00:45:55,458 --> 00:45:57,458

Αφού όλη την ώρα βρέχει. Δεν βλέπεις;

700

00:45:58,006 --> 00:45:59,843

<i>Γαμώ την Γκατζολία μου γαμώ!</i>

701

00:46:00,115 --> 00:46:01,575

<i>Θα βάψω εγώ όλο το Σουφλί...</i>

702

00:46:01,647 --> 00:46:02,970

για να κάνει ο Λόγγος Χριστούγεννα!

703

00:46:03,055 --> 00:46:04,756

Κάν'το για τη γυναίκα του Λόγγου, ρε!

704

00:46:04,921 --> 00:46:07,030

[πονηρά]

Κι εκείνη τι θα κάνει για μένα;

705

00:46:08,223 --> 00:46:09,762

<i>Ο,τι δεν κάνει στον Λόγγο.</i>

706

00:46:09,945 --> 00:46:11,254

[γέλια]

707

00:46:12,064 --> 00:46:13,969

<i>Ε τότε θα βάψω όλο τον Έβρο.</i>

708

00:46:14,249 --> 00:46:15,531

[γέλια]

709

00:46:16,754 --> 00:46:17,978

Πεινάς, ρε λιγούρι;

710

00:46:18,503 --> 00:46:20,105

Έλα ρε, μπράβο φάε.

711

00:46:20,492 --> 00:46:22,131

Φάε, φάε ρε! Έτσι, ρε φάε!

712

00:46:22,920 --> 00:46:24,586

[φωναχτά]

Το δικό μου το σκυλί, ρε μαλάκα!

713

00:46:25,007 --> 00:46:26,980

Λέγε, ρε, θα σε βάλω να το φας!

714

00:46:28,943 --> 00:46:29,983

[γαβγίσματα]

715

00:46:31,611 --> 00:46:33,652

Θα το ξαναγγίξεις το σκυλί, ρε;

716

00:46:34,206 --> 00:46:36,111

Αφήστε τον, κύριε υπολοχαγέ...

717

00:46:36,301 --> 00:46:37,525

ένα αστείο κάναμε.

718

00:46:38,395 --> 00:46:39,323

Αστείο.

719

00:46:39,800 --> 00:46:41,823

Κι εγώ για αστείο θα το 'κανα.

720

00:46:42,244 --> 00:46:43,276

[βήχας]

721

00:46:44,919 --> 00:46:45,776

[πόρτα]

722

00:46:49,417 --> 00:46:50,377

Ζωή;

723

00:46:52,592 --> 00:46:54,769

Παρασκευή, δεν είναι κανείς εδώ;

724

00:46:56,182 --> 00:46:57,610

[απαλή μουσική]

725

00:46:58,357 --> 00:46:59,229

Ζωή;

726
00:47:12,057 --> 00:47:14,098
Τι είναι αγάπη μου, τι θες;

727
00:47:14,446 --> 00:47:17,235
Μαμά, θέλω να πάρω αυτά τα αγγελάκια.

728
00:47:17,811 --> 00:47:18,954
Εντάξει, πάμε.

729
00:47:20,482 --> 00:47:22,999
[τραγουδιστά]<i>Εχω πολλούς αγγέλους...</i>

730
00:47:25,990 --> 00:47:28,168
Αν γυρίσει σπίτι και δεν μας βρει;

731
00:47:28,311 --> 00:47:30,136
Ποιος είδε τον Θεό
και δεν τον φοβήθηκε;

732
00:47:30,843 --> 00:47:32,597
Πρώτη εμένανε θα περιλάβει!

733
00:47:36,931 --> 00:47:38,042
Παρασκευή;

734
00:47:40,146 --> 00:47:42,051
Μην πεις τίποτα
στον Μανώλη για τον δίσκο.

735
00:47:42,829 --> 00:47:44,258
Δεν τον έστειλε αυτός.

736
00:47:45,818 --> 00:47:48,532
Βρεεε μπελάδες Χριστουγεννιάτικα.

737
00:47:50,474 --> 00:47:52,379
Να του πω ότι τον έφερα εγώ;

738
00:47:53,196 --> 00:47:54,490
Έτσι για έκπληξη.

739
00:47:54,593 --> 00:47:55,886
Δεν θα το πιστέψει.

740
00:47:56,396 --> 00:47:59,522
Θα πω ότι τον έβαλα στο κρεβάτι,
ότι είχατε ξυπνήσει κι εγώ έλειπα.

741
00:47:59,696 --> 00:48:00,704
Όχι, όχι!

742
00:48:01,595 --> 00:48:03,296
Θα του πούμε την αλήθεια.

743
00:48:04,471 --> 00:48:05,559
Ότι δεν ξέρουμε.

744
00:48:07,304 --> 00:48:09,510
Αυτές οι αλήθειες δεν λέγονται,
Ζωή μου.

745
00:48:09,820 --> 00:48:11,240
Θα σκεφτώ κάτι να πω.

746
00:48:11,777 --> 00:48:14,205
Την αλήθεια καμιά φορά
την φοβάται κι ο Θεός.

747
00:48:15,944 --> 00:48:16,785
Ζωή...

748
00:48:18,083 --> 00:48:19,483
ο κύριος Μανώλης σας αγαπάει.

749
00:48:19,564 --> 00:48:20,652
[εμφατικά] Πολύ!

750
00:48:21,180 --> 00:48:23,338
Τα κορίτσια μου.
Όλο αυτό τον ακούω να λέει.

751
00:48:24,230 --> 00:48:25,534

[τρένο]

752

00:48:26,199 --> 00:48:27,285

Πάμε;

753

00:48:28,326 --> 00:48:29,755

Έλα, αγάπη μου. Πάμε.

754

00:48:34,271 --> 00:48:35,667

[μουσική αγωνίας]

755

00:48:47,782 --> 00:48:49,305

[χαρούμενα] Με τρώμαξες.

756

00:48:52,545 --> 00:48:54,489

Θα σε παρακαλέσω
την επόμενη φορά που θα βγεις...

757

00:48:54,601 --> 00:48:56,234

να με ενημερώσεις πρώτα.

758

00:48:56,481 --> 00:48:58,166

[παραπονεμένα] Μία βόλτα βγήκαμε.

759

00:48:58,231 --> 00:49:00,388

Εφυγα σαν τρελός απ'το γραφείο.
Νόμιζα ότι κάτι έπαθες...

760

00:49:00,468 --> 00:49:01,516

κι εσύ πήγες βόλτες.

761

00:49:01,677 --> 00:49:04,176

Συνταγματάρχα, εγώ της ζήτησα
να βγούμε λίγο έξω.

762

00:49:04,526 --> 00:49:06,144

Παρασκευή, πάρε μέσα την μπέμπα.

763

00:49:09,015 --> 00:49:11,068

Δεν θα ξαναπούμε μπέμπα το παιδί!

764

00:49:11,230 --> 00:49:13,135
Ελिसάβετ είναι το όνομά της.

765
00:49:13,452 --> 00:49:15,425
Όπως διατάξετε, κυρία Λόγγου.

766
00:49:20,798 --> 00:49:23,236
Μαζί μπορούμε να πάμε παντού.
Όπου θες.

767
00:49:24,422 --> 00:49:26,668
Αλλά το να κυκλοφορείς μόνη σου,
δεν είναι πρέπον.

768
00:49:28,811 --> 00:49:30,199
Το καταλαβαίνεις, έτσι δεν είναι;

769
00:49:32,263 --> 00:49:34,304
Τελικά, ποιος έστειλε τον δίσκο;

770
00:49:36,597 --> 00:49:37,597
Δεν ξέρω.

771
00:49:37,827 --> 00:49:39,460
Μάλλον λάθος ήτανε.

772
00:49:40,268 --> 00:49:42,513
Αλλού θα 'θέλαν να τον στείλουνε. Εεε;

773
00:49:45,419 --> 00:49:46,720
[αυστηρά] Δεν ξέρω, Μανώλη!

774
00:49:49,859 --> 00:49:50,700
Ελεύθερη;

775
00:50:01,797 --> 00:50:02,885
[χτύπημα πόρτας]

776
00:50:03,035 --> 00:50:03,535
Ναι;

777

00:50:04,948 --> 00:50:05,995
Πέρασε.

778
00:50:06,199 --> 00:50:07,867
Κλείσε την πόρτα,
βγάλε τα άρβυλά σου...

779
00:50:07,951 --> 00:50:09,756
κι αν με ζητήσουν
θα κάτσεις σε μία γωνιά.

780
00:50:09,874 --> 00:50:11,421
Δεν θα βγάλεις άχνα.

781
00:50:19,875 --> 00:50:21,440
Οι παστίλιες είναι εδώ.

782
00:50:22,026 --> 00:50:23,727
Μάλιστα, κύριε υπολοχαγέ.

783
00:50:23,877 --> 00:50:24,717
Βιάσου.

784
00:50:31,697 --> 00:50:33,754
Είχαμε κανένα νέο, κύριε υπολοχαγέ;

785
00:50:33,833 --> 00:50:35,150
[τραγύλισμα] Για την άδεια;

786
00:50:35,207 --> 00:50:36,547
Τα 'παμε. Δεν τα 'παμε αυτά;

787
00:50:37,000 --> 00:50:38,497
Εσύ τανγκό, εγώ άδεια.

788
00:50:40,345 --> 00:50:42,963
Πρέπει να φύγω.
Η αδελφή μου περιμένει να είμαι σπίτι.

789
00:50:43,342 --> 00:50:45,037
Προς το παρόν, πάρε θέση.

790
00:51:01,227 --> 00:51:02,792
Θυμάστε τι κάναμε χθες;

791
00:51:02,870 --> 00:51:04,639
Μία τρύπα στο νερό κάναμε.

792
00:51:05,467 --> 00:51:07,213
Κι αν συνεχίσεις με αυτόν τον ρυθμό...

793
00:51:07,301 --> 00:51:09,039
ξέχνα την άδεια και μέτρα φυλακή.

794
00:51:09,579 --> 00:51:10,896
Συνεννοηθήκαμε;

795
00:51:12,589 --> 00:51:13,636
[νευριασμένα] Το χέρι.

796
00:51:14,272 --> 00:51:15,057
Το ξέρω.

797
00:51:15,914 --> 00:51:17,615
Το χέρι μου, στη μέση σου.

798
00:51:20,379 --> 00:51:22,912
Τρία, δύο, ένα και...

799
00:51:24,049 --> 00:51:26,247
Ένα πίσω, δύο πλάι...

800
00:51:26,493 --> 00:51:27,858
Τρία, τέσσερα.

801
00:51:31,336 --> 00:51:32,613
Πάμε πάλι.

802
00:51:34,288 --> 00:51:36,174
Και ένα, δύο...

803
00:51:37,231 --> 00:51:38,728

[τρεπόμενη φωνή] Τρία.

804

00:51:40,001 --> 00:51:41,634

Μην μετράς. Μπερδεύομαι.

805

00:51:42,215 --> 00:51:43,439

Τραγούδα καλύτερα.

806

00:51:43,557 --> 00:51:45,129

Δεν μου 'ρχεται τίποτα,
κύριε υπολογαγέ.

807

00:51:45,186 --> 00:51:46,915

Να σου 'ρθει. Τραγούδα!

808

00:51:55,891 --> 00:51:57,660

[τραγουδισιά] Το καλοκαίρι...

809

00:51:58,350 --> 00:52:01,042

<i>μαζί πηγαίναμε στην αμμουδιά...</i>

810

00:52:03,426 --> 00:52:06,138

χέρι με χέρι
και με ένα αστέρι για συντροφιά.

811

00:52:08,675 --> 00:52:10,453

[μουσική αγωνίας]

812

00:52:11,163 --> 00:52:12,500

[βήματα]

813

00:52:19,783 --> 00:52:20,965

[βήματα]

814

00:52:23,698 --> 00:52:26,487

Τώρα μικραίνουμε
σιγά σιγά την απόσταση.

815

00:52:27,665 --> 00:52:28,737

[διστακτικά] Και...

816

00:52:29,047 --> 00:52:31,673
τολμάμε να περάσουμε
το αριστερό μας πόδι...

817
00:52:32,533 --> 00:52:34,506
ανάμεσα στα πόδια της κυρίας.

818
00:52:38,370 --> 00:52:40,071
Ακριβώς, κύριε υπολοχαγέ.

819
00:52:41,131 --> 00:52:43,569
Το πόδι μας αγγίζει απαλά
το πόδι της κυρίας.

820
00:52:47,110 --> 00:52:49,858
Νομίζω ότι είμαστε σε πολύ καλό δρόμο,
κύριε υπολοχαγέ.

821
00:52:52,009 --> 00:52:53,982
Δεν θα χορέψω μαζί σου, βλάκα.

822
00:52:55,469 --> 00:52:56,285
Εννοώ πως...

823
00:52:57,215 --> 00:52:58,303
θα είστε έτοιμος.

824
00:52:59,267 --> 00:53:01,308
Θα χορέψετε. Σας το υπόσχομαι.

825
00:53:02,103 --> 00:53:04,413
Δεν σε εμπιστεύομαι, Λάζαρε Λαζάρου.

826
00:53:04,744 --> 00:53:06,301
Δεν εμπιστεύομαι ανθρώπους...

827
00:53:06,389 --> 00:53:08,380
που έχουν ονόματα νεκρών
που αναστήθηκαν.

828
00:53:09,422 --> 00:53:11,795
Εγώ πάλι σας εμπιστεύομαι,

κύριε υπολοχαγέ.

829

00:53:12,011 --> 00:53:13,576
[κουδούνισμα τηλεφώνου]

830

00:53:17,742 --> 00:53:18,599
Ναι.

831

00:53:21,440 --> 00:53:22,695
[με έκπληξη] Τι;

832

00:53:25,917 --> 00:53:27,346
[μελαγχολική μουσική]

833

00:53:27,663 --> 00:53:28,369
Πού;

834

00:53:30,444 --> 00:53:31,396
Ερχομαι.

835

00:53:36,356 --> 00:53:38,427
[η μελαγχολική μουσική συνεχίζεται]

836

00:54:24,093 --> 00:54:25,299
[βροντές]

837

00:54:29,132 --> 00:54:30,561
[μελαγχολική μουσική]

838

00:54:34,244 --> 00:54:36,013
Τέλος για σήμερα, Λαζάρου.

839

00:54:37,426 --> 00:54:38,386
Φύγε.

840

00:54:40,758 --> 00:54:42,622
[κλαίγοντας] Φύγε λέω!

841

00:54:47,195 --> 00:54:47,955
[ξεφύσημα]

842
00:55:03,264 --> 00:55:04,462
[ξεφύσημα]

843
00:55:19,021 --> 00:55:20,156
[χτύπος]

844
00:55:27,119 --> 00:55:28,832
Ποιος δαίμονας;

845
00:55:29,460 --> 00:55:32,385
Δεν θα σε πιάσω
να μου βρωμίζεις την αυλή.

846
00:55:34,053 --> 00:55:35,482
Ξουτ, ξουτ, ξουτ, ξουτ.

847
00:55:35,894 --> 00:55:38,402
Έρχονται εδώ πέρα
και γεννοβολάνε όπου βρούνε.

848
00:55:38,708 --> 00:55:40,040
Ευπνήσατε, συνταγματάρχα;

849
00:55:40,198 --> 00:55:41,897
-Καλημέρα, Παρασκευή.
-Καλημέρα.

850
00:55:41,969 --> 00:55:43,905
[χαρούμενα] Χρόνια πολλά.
Σήμερα είναι παραμονή.

851
00:55:44,009 --> 00:55:44,893
Χρόνια πολλά.

852
00:55:45,153 --> 00:55:47,185
Και του χρόνου να 'μαστε καλά,
κύριε Μανώλη.

853
00:55:47,390 --> 00:55:49,816
Και καλά θα 'μαστε
και στην Αθήνα θα 'μαστε.

854
00:55:50,055 --> 00:55:51,484
Ο Θεός είναι μεγάλος.

855
00:55:52,675 --> 00:55:54,905
Δόξα εν υψίστη (sic) Θεός...

856
00:55:55,294 --> 00:55:56,655
κι επί γης ειρήνη...

857
00:55:57,183 --> 00:55:59,206
[κοροΐδευτικά] εν ανθρώποις ευδοκία.

858
00:55:59,566 --> 00:56:02,407
Και Merry Christmas και είμαστε κομπλέ
για τη γιορτούλα μας.

859
00:56:03,129 --> 00:56:04,486
Πετάει η ομάδα.

860
00:56:04,581 --> 00:56:06,237
Αυτό έλειπε με τόσα φτερά
να μην πετάγαμε.

861
00:56:06,549 --> 00:56:08,006
[έντιονος βήχας]

862
00:56:08,823 --> 00:56:11,340
Την άρπαξες, σκηνοθέτα.
Να σκεπάζεσαι.

863
00:56:11,444 --> 00:56:13,323
Γιατί είσαι κι ευαίσθητούλης
και φαίνεται.

864
00:56:13,401 --> 00:56:16,036
Μήπως να πας να σε δει
το φιλαράκι σου, ο γιατρός;

865
00:56:16,109 --> 00:56:17,133
Μια χαρά είμαι.

866

00:56:17,411 --> 00:56:18,111
Λαζάρου;

867
00:56:18,492 --> 00:56:20,428
Ρε τι θα γίνει με σένα;
Όλοι σε ψάχνουν.

868
00:56:20,572 --> 00:56:21,468
Ποιος;

869
00:56:21,659 --> 00:56:23,405
Ο Καλέρης στο τηλεφωνείο.

870
00:56:23,730 --> 00:56:24,342
[ζωηρή μουσική]

871
00:56:35,667 --> 00:56:37,500
[η μουσική συνεχίζεται]

872
00:56:43,551 --> 00:56:46,333
-Τι πουλιά είναι αυτά;
-Γαλοπούλες, κύριε διοικητά.

873
00:56:46,428 --> 00:56:48,482
Μάλιστα.
Ελπίζω να είναι νόστιμα ε;

874
00:56:48,569 --> 00:56:49,918
Θα γλείφετε τα δάχτυλά σας.

875
00:56:49,990 --> 00:56:52,823
Κοίτα μην τα πολυψήσεις και λιώσουν.
Θέλω το φαγητό να έχει αισθητική.

876
00:56:53,078 --> 00:56:54,237
Τι να έχει;

877
00:56:55,169 --> 00:56:57,462
Εξήγησε στο μάγειρα
τι είναι η αισθητική.

878
00:56:58,995 --> 00:57:01,700

Να μην είναι σαν τα μούτρα σου.
Αυτό είναι αισθητική, μπάκα.

879
00:57:04,597 --> 00:57:05,477
[χτύπος]

880
00:57:11,062 --> 00:57:12,218
[δυνατά] Προσοχή!

881
00:57:12,475 --> 00:57:13,991
Συνεχίστε.

882
00:57:15,775 --> 00:57:19,167
Όπως βλέπετε, κύριε διοικητά
η αίθουσα είναι σχεδόν έτοιμη.

883
00:57:19,343 --> 00:57:20,704
Συμπαθητική γίνεται.

884
00:57:21,517 --> 00:57:22,882
Εδώ θα μπει η ορχήστρα...

885
00:57:22,937 --> 00:57:25,343
και μπροστά θα αφήσουμε χώρο
για να χορεύουμε.

886
00:57:25,823 --> 00:57:27,295
-Με την μπάντα τι έγινε;
-Τους έκλεισα.

887
00:57:27,390 --> 00:57:30,152
Το απόγευμα θα 'ναι έτοιμη η αίθουσα
και θα 'ρθουν να κάνουν πρόβα.

888
00:57:30,228 --> 00:57:31,879
Δεν πιστεύω να έχουν τίποτα μαλλιά;

889
00:57:31,951 --> 00:57:34,647
Ούτε μαλλιά, ούτε φαβορίτες,
κύριε διοικητά.

890
00:57:34,870 --> 00:57:36,378

Εκεί στήσαμε τη φάτνη.

891

00:57:36,505 --> 00:57:38,155

Μπροστά θα βγάλετε τον λόγο σας...

892

00:57:38,232 --> 00:57:40,766

και μετά οι φαντάροι θα παίξουν
το χριστουγεννιάτικο σκειτς.

893

00:57:40,914 --> 00:57:42,461

Δεν μου λες Βοσκόπουλε...

894

00:57:42,589 --> 00:57:44,422

τι ζώο είναι αυτό, δεινόσαυρος;

895

00:57:45,192 --> 00:57:46,757

Καμήλα, κύριε διοικητά.

896

00:57:47,081 --> 00:57:47,986

Καμήλα.

897

00:57:48,343 --> 00:57:51,287

Αυτό είναι σαν διασταύρωση
ιπποποτάμου με φαράώ.

898

00:57:51,414 --> 00:57:52,969

Πού είναι η Παναγία με το θείο βρέφος;

899

00:57:53,183 --> 00:57:55,004

Χάθηκαν στη μεταφορά.

Ξέχασα να σας το πω.

900

00:57:55,637 --> 00:57:58,002

Και τι θα κάνουμε
χωρίς Παναγία και θείο βρέφος;

901

00:57:59,653 --> 00:58:02,313

Έχουμε φοίνικα, τον Ιωσήφ.

902

00:58:03,771 --> 00:58:05,532

Ποιον Ιωσήφ;

Αυτοί είναι οι μάγοι.

903

00:58:05,763 --> 00:58:08,420

Ναι σωστά.

Τώρα πρόσεξα ότι βαστάνε δώρα.

904

00:58:08,484 --> 00:58:10,825

Δεν μου τα λες καλά, Βοσκόπουλε
και θα σας πάρει ο διάλογος.

905

00:58:10,904 --> 00:58:13,483

Βασιστείτε πάνω μου.

Αυτή η γιορτή θα μείνει στην ιστορία.

906

00:58:13,857 --> 00:58:14,877

Αυτό φοβάμαι...

907

00:58:14,982 --> 00:58:17,090

πως θα μείνουμε στην ιστορία
ως οι χειρότεροι.

908

00:58:17,788 --> 00:58:20,097

Βάλ'τα πιο πίσω αυτιά
μην σκιαχτούν οι άνθρωποι.

909

00:58:21,638 --> 00:58:23,947

Θα βγει πολύ όμορφο το φόρεμα,
κύρια Λόγγου.

910

00:58:24,011 --> 00:58:25,644

Σας πάει και το κόκκινο.

911

00:58:26,118 --> 00:58:28,159

Μία στιγμή. Δύο πόντους ακόμα.

912

00:58:28,198 --> 00:58:30,103

Όχι άλλο, φτάνει. Μέχρι εδώ το θέλω.

913

00:58:31,180 --> 00:58:33,870

Μα αν μείνει έτσι, κυρία Λόγγου
θα φαίνονται οι ώμοι.

914

00:58:34,863 --> 00:58:37,040

Είμαι παντρεμένη και δεν πρέπει;

915

00:58:37,438 --> 00:58:40,168

Έτσι δεν τα φοράνε

οι κοπέλες της ηλικίας μου;

916

00:58:40,597 --> 00:58:42,502

Έχετε δίκιο. Είστε τόσο νέα.

917

00:58:44,585 --> 00:58:46,150

Είσαι σίγουρη, Ζωή μου;

918

00:58:46,768 --> 00:58:48,197

Κι ο κύριος Μανώλης;

919

00:58:48,752 --> 00:58:49,577

Σίγουρη.

920

00:58:50,841 --> 00:58:53,563

Μήπως να τον ρώταγες, κόρη μου;

Αντρας σου είναι!

921

00:58:57,715 --> 00:58:59,635

[κλαίγοντας]

Χθες έπεσε σε κώμα.

922

00:58:59,778 --> 00:59:01,275

Πριν από λίγο συνήλθε.

923

00:59:01,532 --> 00:59:03,233

Πρέπει να έρθεις, Λάζαρε.

924

00:59:03,366 --> 00:59:04,318

Θα 'ρθω αύριο.

925

00:59:04,720 --> 00:59:06,728

Θα μου δώσουν άδεια.

Μου το υποσχέθηκαν.

926

00:59:06,831 --> 00:59:07,751

Φύγε τώρα!

927
00:59:08,353 --> 00:59:09,798
Πρέπει να είμαι εδώ αύριο.

928
00:59:09,930 --> 00:59:12,509
Θα πάρω το πρωινό το τρένο
και το βράδυ θα είμαι εκεί.

929
00:59:13,654 --> 00:59:14,804
Πώς είναι τώρα;

930
00:59:15,257 --> 00:59:17,803
<i>Έχει παραισθήσεις.
Λέει ασυναρτησίες.</i>

931
00:59:19,508 --> 00:59:21,277
Νομίζει ότι εγώ είμαι εσύ.

932
00:59:21,880 --> 00:59:23,285
<i>Πεθαίνει, Λάζαρε.</i>

933
00:59:25,278 --> 00:59:26,428
Με ακούς;

934
00:59:26,556 --> 00:59:27,644
<i>Η μαμά πεθαίνει! </i>

935
00:59:28,524 --> 00:59:29,960
[έντονος βήχας]

936
00:59:32,294 --> 00:59:33,261
Λάζαρε;

937
00:59:34,808 --> 00:59:35,697
<i>Λάζαρε;</i>

938
00:59:36,634 --> 00:59:37,641
<i>Λάζαρε;</i>

939
00:59:38,007 --> 00:59:39,436
[ο βήχας συνεχίζεται]

940
00:59:50,359 --> 00:59:51,788
[μουσική αγωνίας]

941
01:00:02,892 --> 01:00:04,183
[φωναχτιά] Πού πας, ρε;

942
01:00:11,122 --> 01:00:13,435
Έτσι εύκολα θα το έσκαγες, Λαζάρου;

943
01:00:17,175 --> 01:00:19,025
Πρέπει να πάω στην Αθήνα σήμερα.

944
01:00:22,573 --> 01:00:23,934
Πεθαίνει η μάνα μου.

945
01:00:29,510 --> 01:00:30,898
Λυπάμαι.

946
01:00:35,270 --> 01:00:37,253
Θα φύγω, κύριε υπολοχαγέ.

947
01:00:38,213 --> 01:00:39,437
Καλά Χριστούγεννα.

948
01:00:43,642 --> 01:00:45,071
[μελαγχολική μουσική]

949
01:00:51,662 --> 01:00:53,499
[σιγανά]
Καλά Χριστούγεννα, Λαζάρου.

950
01:01:15,163 --> 01:01:15,911
[σφυρίχτρα]

951
01:01:18,953 --> 01:01:20,317
Ένα για Αθήνα.

952
01:01:38,153 --> 01:01:39,375
[ζωηρή μουσική]

953

01:02:16,821 --> 01:02:17,781
[τρένο]

954
01:02:21,745 --> 01:02:22,697
[κόρνα τρένου]

955
01:02:29,235 --> 01:02:31,306
[ουρλιάζοντας] MANAAA!

956
01:02:34,191 --> 01:02:36,096
[Χριστουγεννιάτικο τραγούδι]

957
01:02:41,850 --> 01:02:42,555
[γέλια]

958
01:02:43,043 --> 01:02:45,627
Συγχαρητήρια, δεσποινίς.
Σας αξίζει μία μεγάλη αγκαλιά.

959
01:02:46,831 --> 01:02:48,328
Είδατε, συνταγματάρχα;

960
01:02:48,649 --> 01:02:51,098
Μπαμπά, η μαμά μου μαθαίνει ποιήματα.

961
01:02:51,164 --> 01:02:52,593
Να πω ένα στη γιορτή;

962
01:02:52,657 --> 01:02:55,650
Να πεις, αγάπη μου.
Όσα ποιηματάκια θέλεις.

963
01:03:00,716 --> 01:03:02,485
Τι φόρεμα είναι αυτό, Ζωή;

964
01:03:07,176 --> 01:03:09,127
Έλα, αγάπη μου.
Έλα, μπέμπα μου.

965
01:03:09,191 --> 01:03:11,350
Άσε τον μπαμπά να ξεκουραστεί λίγο.

966
01:03:11,420 --> 01:03:13,181
Ελίσάβετ είπαμε, Παρασκευή.

967
01:03:13,254 --> 01:03:14,138
Εσείς ξέρετε.

968
01:03:14,234 --> 01:03:16,751
Έλα, Ελίσάβετ.
Πάμε να σε μπανιαρίσω.

969
01:03:17,073 --> 01:03:19,607
Αύριο το πρωί κατά τις 11
θα περάσει ο Δημήτρης να μας πάρει.

970
01:03:19,669 --> 01:03:21,098
Θέλω να είσαι έτοιμη.

971
01:03:21,819 --> 01:03:23,065
[ήρεμα] Δεν θα έρθω.

972
01:03:23,661 --> 01:03:25,090
Βρες μια δικαιολογία.

973
01:03:26,176 --> 01:03:27,809
Σκέψου τη θέση σου, Ζωή.

974
01:03:28,246 --> 01:03:29,810
Είσαι κυρία Λόγγου.

975
01:03:29,982 --> 01:03:31,967
[αυστηρά]
Είσαι γυναίκα συνταγματάρχη!

976
01:03:31,999 --> 01:03:33,292
Αντί-συνταγματάρχη.

977
01:03:34,182 --> 01:03:35,611
Απαιτώ να με σέβεσαι.

978
01:03:38,605 --> 01:03:39,489
Τι με κοιτάς;

979
01:03:40,539 --> 01:03:42,610
Η στολή σου
θα είναι σιδερωμένη στην ντουλάπα.

980
01:03:42,779 --> 01:03:44,344
Φόρεσέ τη και πήγαινε!

981
01:03:44,422 --> 01:03:46,082
[θυμωμένα]
Όταν σου μιλάω δεν θα φεύγεις!

982
01:03:46,149 --> 01:03:47,740
Θα στέκεσαι και θα με ακούς.

983
01:03:47,812 --> 01:03:49,853
Μήπως να στέκομαι και προσοχή;

984
01:03:50,836 --> 01:03:51,976
Σύνελθε, Ζωή.

985
01:03:52,315 --> 01:03:54,910
Μερικά πράγματα είναι καθήκον.
Σε χρειάζομαι δίπλα μου αύριο.

986
01:03:55,346 --> 01:03:57,846
Για τη μετάθεση παλεύω.
Για να πάμε στην Αθήνα!

987
01:03:58,002 --> 01:04:00,247
Δεν έχεις καταλάβει κάτι, Μανώλη.

988
01:04:01,304 --> 01:04:03,073
Δεν είναι θέμα Γεωγραφίας.

989
01:04:06,242 --> 01:04:07,974
Δεν θα έρθω στη γιορτή.

990
01:04:16,400 --> 01:04:18,090
[Χριστουγεννιάτικη μουσική]

991

01:04:27,803 --> 01:04:30,048
Αύριο στη γιορτή
αν μπορείς να παίξει αυτό.

992
01:04:35,521 --> 01:04:37,655
[χτύπημα πόρτας]

993
01:04:51,227 --> 01:04:52,860
Γύρισα, κύριε υπολοχαγέ.

994
01:04:55,373 --> 01:04:56,802
[μελαγχολική μουσική]

995
01:04:57,453 --> 01:04:58,731
Γιατί γύρισες;

996
01:05:00,874 --> 01:05:03,596
Γιατί ξέρω πώς είναι
να μην μπορείς να έχεις αυτό που θες.

997
01:05:05,527 --> 01:05:07,772
[κλαίγοντας] Να μην έχεις τίποτα!

998
01:05:08,361 --> 01:05:09,687
Να είσαι μόνος.

999
01:05:11,639 --> 01:05:13,408
Ερωτεύθηκες ποτέ, Λαζάρου;

1000
01:05:18,707 --> 01:05:20,080
Μία φορά.

1001
01:05:20,366 --> 01:05:21,999
Κι ήταν αληθινός έρωτας;

1002
01:05:24,276 --> 01:05:25,530
Νομίζω ναι.

1003
01:05:26,982 --> 01:05:28,479
Αν νομίζεις, δεν ήταν.

1004

01:05:28,687 --> 01:05:29,707
[φωναχτιά] Ηταν!

1005
01:05:29,799 --> 01:05:30,593
Δεν ήταν.

1006
01:05:31,002 --> 01:05:32,907
Ξεφτιλίστηκες ποτέ, Λαζάρου;

1007
01:05:33,114 --> 01:05:35,573
Αυτό ζητάει ο γαμημένος ο έρωτας,
την ξεφτίλα!

1008
01:05:35,914 --> 01:05:37,207
Δεν χόρεψες τανγκό.

1009
01:05:38,058 --> 01:05:39,717
[έντιονος βήχας]

1010
01:05:49,001 --> 01:05:49,675
Πιες.

1011
01:05:55,090 --> 01:05:56,519
[ο βήχας συνεχίζεται]

1012
01:05:59,054 --> 01:06:00,483
[μελαγχολική μουσική]

1013
01:06:01,137 --> 01:06:02,470
Ας χορέψουμε.

1014
01:06:05,090 --> 01:06:06,106
Καλά είμαι.

1015
01:06:08,217 --> 01:06:10,802
Αν ο έρωτας που λέτε είναι αληθινός...

1016
01:06:11,702 --> 01:06:13,335
τότε πρέπει να χορέψετε.

1017
01:06:13,980 --> 01:06:15,751

[συνεχίζεται η μελαγχολική μουσική]

1018

01:06:16,498 --> 01:06:17,722

Στάξεις ολόκληρος.

1019

01:06:19,570 --> 01:06:20,999

Βγάλε το χιτώνιό σου.

1020

01:06:35,219 --> 01:06:38,022

Εμένα η θεά του έρωτα
δεν με βοήθησε και τόσο πολύ.

1021

01:06:39,961 --> 01:06:41,526

Δεν σε ξέρω, Λαζάρου...

1022

01:06:41,643 --> 01:06:43,087

κι ούτε θέλω να σε μάθω.

1023

01:06:43,591 --> 01:06:45,839

Το μόνο που ήθελα ήταν να μπορώ
να πάρω τα ποδάρια μου...

1024

01:06:45,917 --> 01:06:47,188

αύριο στο βρωμοτανγκό.

1025

01:06:48,103 --> 01:06:50,076

Θα χορέψετε, κύριε υπολοχαγέ.

1026

01:06:52,167 --> 01:06:53,460

Θα χορέψετε, ελάτε.

1027

01:06:55,293 --> 01:06:57,266

Ελάτε. Δεν έχουμε πολύ χρόνο.

1028

01:06:57,841 --> 01:06:59,270

Αύριο είναι η γιορτή.

1029

01:07:06,046 --> 01:07:07,490

Τανγκό νοιτούρνο.

1030

01:07:09,356 --> 01:07:10,388

Τώρα...

1031

01:07:11,402 --> 01:07:14,110

πρέπει να με εμπιστευτείτε κι εσείς,
κύριε υπολοχαγέ.

1032

01:07:18,283 --> 01:07:20,323

[ρυθμικά] Παμ παράραμ παραράμ.

1033

01:07:27,763 --> 01:07:29,736

[συνεχίζει να δίνει τον ρυθμό]

1034

01:07:34,159 --> 01:07:35,190

Αυτό είναι!

1035

01:07:36,318 --> 01:07:38,427

Είστε έτοιμος, κύριε υπολοχαγέ.

1036

01:07:40,072 --> 01:07:41,055

Χορεύουμε.

1037

01:07:43,820 --> 01:07:45,002

Χορεύετε.

1038

01:07:46,827 --> 01:07:48,637

Πόσο κρατάει ένα τανγκό, Λαζάρου;

1039

01:07:49,486 --> 01:07:50,660

Δύο λεπτά.

1040

01:07:51,151 --> 01:07:51,899

Κάπου εκεί.

1041

01:07:53,318 --> 01:07:54,883

Όλα αυτά για το τίποτα.

1042

01:07:55,659 --> 01:07:57,156

Όχι, μην το λέτε αυτό.

1043

01:07:57,964 --> 01:07:59,529

Εστω και για δύο λεπτά...

1044
01:08:00,298 --> 01:08:02,818
θα μπορείτε να έχετε
αυτό που πραγματικά θέλετε.

1045
01:08:04,204 --> 01:08:05,934
[μουσική αγωνίας]

1046
01:08:07,299 --> 01:08:08,672
[έντονος βήχας]

1047
01:08:50,036 --> 01:08:51,601
[η μουσική συνεχίζεται]

1048
01:09:20,115 --> 01:09:21,139
Τι έκανες, ρε;

1049
01:09:21,993 --> 01:09:23,961
Λαζάρου, τι έκανες ρε;

1050
01:09:24,683 --> 01:09:27,200
Λαζάρου, σου μιλάω, ρε μαλάκα.
Εύπνα!

1051
01:09:27,540 --> 01:09:28,572
Λαζάρου.

1052
01:09:29,275 --> 01:09:30,417
Σου μιλάω, ρε!

1053
01:09:30,989 --> 01:09:33,179
Εύπνα, ρε μαλάκα!
Μην μου το κάνεις αυτό.

1054
01:09:33,298 --> 01:09:36,359
Εύπνα, Λαζάρου.
Εύπνα, ρε μαλάκα σε διατάζω!

1055
01:09:36,742 --> 01:09:37,695
Λαζάρου!

1056

01:09:43,898 --> 01:09:44,714

Αλτ. Τις ει;

1057

01:09:45,024 --> 01:09:47,262

Τι αλτ τις ει, ρε;

Τράβα ξύπνα τον οδηγό γρήγορα.

1058

01:09:47,421 --> 01:09:49,429

Γρήγορα και βάλε μπροστά την καναδέζα.

1059

01:09:49,493 --> 01:09:50,717

Τράβα, ρε!

1060

01:09:52,044 --> 01:09:53,132

Βοήθα, Τσαπάρα. Εδώ κάτω.

1061

01:09:53,927 --> 01:09:55,083

[φωναχτιά] Γιατρέ!

1062

01:09:55,499 --> 01:09:56,339

Γιατρέ!

1063

01:09:56,848 --> 01:09:58,244

Εύπνα, γιατρέ.

1064

01:09:58,597 --> 01:09:59,993

Εύπνα! Πεθαίνει!

1065

01:10:00,326 --> 01:10:02,539

Κρατήσου, Λαζάρου.

1066

01:10:03,953 --> 01:10:04,835

Γιατρέ.

1067

01:10:04,993 --> 01:10:05,945

Λάζαρε. Λάζαρε!

1068

01:10:07,934 --> 01:10:08,993

Εφυγε, γιατρέ.

1069

01:10:09,053 --> 01:10:10,550

Νομίζω έχει πνευμονία.

1070

01:10:11,038 --> 01:10:12,671

Στο νοσοκομείο. Γρήγορα.

1071

01:10:15,644 --> 01:10:16,937

Έλα, Τσαπάρα. Πάμε.

1072

01:10:19,181 --> 01:10:20,070

Έλα.

1073

01:10:21,299 --> 01:10:22,824

Κατέβασέ τον!

1074

01:10:23,465 --> 01:10:24,758

Πάμε. Βάλ'τον μέσα.

1075

01:10:27,434 --> 01:10:28,522

Μέσα. Μπερ μέσα.

1076

01:10:29,529 --> 01:10:31,227

ΦΥΓΕ! ΦΥΓΕ!

1077

01:10:38,483 --> 01:10:39,707

Κρατήσου, Λαζάρου.

1078

01:10:41,038 --> 01:10:42,339

Κρατήσου.

1079

01:10:57,136 --> 01:10:58,128

[βροντιές]

1080

01:11:09,046 --> 01:11:10,475

Ζωή, δεν θα έρθεις ε;

1081

01:11:15,660 --> 01:11:18,485

Πολλά παράξενα πράγματα

συμβαίνουν τελευταία.

1082

01:11:18,851 --> 01:11:20,756

Βρίσκω αποσιγήσα στην αυλή.

1083
01:11:21,164 --> 01:11:23,545
Έρχεται απ'το πουθενά ένας δίσκος.

1084
01:11:23,894 --> 01:11:27,207
Τώρα δεν έρχεσαι και στη γιορτή.
Τι συμβαίνει, Ζωίτσα μου;

1085
01:11:27,398 --> 01:11:29,143
Μίλα μου. Τι τρέχει;

1086
01:11:31,390 --> 01:11:32,905
Θα μου περάσει.

1087
01:11:36,158 --> 01:11:38,388
Πήγαινε. Εσένα περιμένουν.

1088
01:11:41,293 --> 01:11:42,419
[ξεφύσημα]

1089
01:11:42,967 --> 01:11:44,191
Καλά Χριστούγεννα.

1090
01:11:50,091 --> 01:11:51,378
[μελαγχολική μουσική]

1091
01:11:51,576 --> 01:11:52,718
[ξεφύσημα]

1092
01:11:52,917 --> 01:11:54,073
[κλείσιμο πόρτας]

1093
01:12:12,868 --> 01:12:14,879
[ο μικρός τυμπανιστής]

1094
01:12:29,043 --> 01:12:29,655
[ομιλίες]

1095
01:12:32,662 --> 01:12:33,703
[ομιλίες]

1096
01:12:36,536 --> 01:12:37,036
[γέλια]

1097
01:12:51,250 --> 01:12:52,409
[ομιλίες]

1098
01:12:59,059 --> 01:13:00,757
[χειροκρότημα κι επευφημίες]

1099
01:13:23,822 --> 01:13:24,869
[δυνατά] Προσοχή!

1100
01:13:25,005 --> 01:13:25,549
[χτύπος]

1101
01:13:27,918 --> 01:13:29,060
Καθίστε.

1102
01:13:29,624 --> 01:13:30,798
Ανάπαυση.

1103
01:13:34,850 --> 01:13:35,786
Η σύζυγος;

1104
01:13:35,914 --> 01:13:38,389
Ήταν λίγο αδιάθετη.
Ήθελε πολύ να έρθει.

1105
01:13:42,966 --> 01:13:44,569
[ανεβαστική μουσική]

1106
01:13:47,250 --> 01:13:47,964
[γέλια]

1107
01:13:59,648 --> 01:14:00,804
[τανγκό νοτιούρνο]

1108
01:14:17,984 --> 01:14:20,741
Τελειώνοντας, θα ήθελα να εκφράσω
την ατέρμονη ευγνωμοσύνη μου...

1109
01:14:22,000 --> 01:14:24,719
σε όλους εσάς που τιμήσατε κι εμένα...

1110
01:14:24,899 --> 01:14:27,484
και το στρατόπεδό μας
με την παρουσία σας.

1111
01:14:27,706 --> 01:14:29,543
Καλά Χριστούγεννα σε όλους.

1112
01:14:34,650 --> 01:14:36,284
[επευφημίες]

1113
01:14:45,727 --> 01:14:47,402
[μουσική αγωνίας]

1114
01:14:58,268 --> 01:14:59,132
[γέλια]

1115
01:15:02,458 --> 01:15:03,736
[γέλια]

1116
01:15:04,078 --> 01:15:05,474
Μη φοβείσθε.

1117
01:15:06,758 --> 01:15:09,471
Ιδού γαρ ευαγγελίζομε υμίν...

1118
01:15:09,805 --> 01:15:10,971
χαράν μεγάλην.

1119
01:15:11,289 --> 01:15:12,114
[γέλια]

1120
01:15:12,480 --> 01:15:13,583
[χειροκρότημα]

1121
01:15:30,153 --> 01:15:32,194
Άγγελος κυρίου, επέστη αυτοίς.

1122

01:15:33,248 --> 01:15:36,137
και δόξα Κυρίου περιέλαμψε αυτούς...

1123
01:15:37,122 --> 01:15:39,299
κι εφοβήθησαν αυτοί φόβον μέγαν.

1124
01:15:40,687 --> 01:15:42,456
Κι είπεν αυτοίς ο άγγελος...

1125
01:15:43,792 --> 01:15:45,704
ιδού ο Κύριος.

1126
01:15:46,039 --> 01:15:46,991
[χειροκρότημα]

1127
01:15:47,182 --> 01:15:48,951
Μπράβο, παιδιά. Πολύ ωραία.

1128
01:15:51,595 --> 01:15:53,515
[Άγια Νύχτα]

1129
01:16:42,704 --> 01:16:43,384
Σειρά σου.

1130
01:16:49,343 --> 01:16:51,327
Και τώρα η πολυαγαπημένη μας
Ελυσάβετ Λόγγου...

1131
01:16:51,431 --> 01:16:52,899
μοναχοκόρη του διοικητή μας...

1132
01:16:52,978 --> 01:16:55,470
θα μας πει ένα ποιηματάκι
για τα Χριστούγεννα.

1133
01:16:55,534 --> 01:16:56,153
Έλα.

1134
01:17:03,043 --> 01:17:05,608
Είδα χθες βράδυ στο όνειρό μου
τον νεογέννητο Χριστό...

1135
01:17:07,916 --> 01:17:10,765
είχε πρησμένο το ένα μάτι.
Για αυτό το κράταγε κλειστό.

1136
01:17:12,531 --> 01:17:15,340
Αχ πώς πονούσε το μωράκι
κι όμως γελούσε τρυφερά.

1137
01:17:16,297 --> 01:17:19,290
Κι όταν μεγάλωσε λιγάκι
πήγε και φόρεσε γυαλιά.

1138
01:17:20,951 --> 01:17:22,229
[σιωπή]

1139
01:17:23,992 --> 01:17:25,636
[αστεία Χριστουγεννιάτικη μουσική]

1140
01:17:36,347 --> 01:17:38,388
[χειροκροτούν κι οι υπόλοιποι]

1141
01:17:47,950 --> 01:17:49,174
Ήρθες, Καραμανίδη;

1142
01:17:50,006 --> 01:17:51,894
Τι έγινε τελικά
με εκείνον τον φαντάρο;

1143
01:17:52,792 --> 01:17:53,948
Λαζάρου τον λένε.

1144
01:17:54,505 --> 01:17:55,663
Στο νοσοκομείο είναι.

1145
01:17:56,006 --> 01:17:57,489
Χριστουγεννιάτικα στο νοσοκομείο;

1146
01:17:57,554 --> 01:17:59,051
[γέλια] Βρε τον τυχερό!

1147
01:18:02,597 --> 01:18:04,372

[αργή μουσική]

1148

01:18:15,971 --> 01:18:16,855

Τι είσαι εσύ;

1149

01:18:17,362 --> 01:18:19,339

Υπολοχαγός πεζικού.
Στέφανος Καραμανίδης.

1150

01:18:19,844 --> 01:18:22,209

-Και γιατί είσαι μόνος σου;

-Περιμένω την ντάμα μου.

1151

01:18:23,069 --> 01:18:24,157

Τι θα πει ντάμα;

1152

01:18:25,700 --> 01:18:27,779

Ντάμα θα πει η κυρία
που θα χορέψει απόψε μαζί μου.

1153

01:18:28,636 --> 01:18:30,176

Η μαμά μου ξέρει να χορεύει.

1154

01:18:39,676 --> 01:18:42,334

-Πού είσαι παιδί μου και σε ψάχνω;
-Όπου θέλω.

1155

01:18:42,534 --> 01:18:43,447

[απότομα] Έλα 'δω.

1156

01:19:04,423 --> 01:19:06,111

[μελαγχολική μουσική]

1157

01:19:23,461 --> 01:19:24,675

Μανούλα.

1158

01:19:25,906 --> 01:19:26,913

Μαμά.

1159

01:19:30,047 --> 01:19:31,680

Μπράβο, Ζωή μου. Καλά έκανες.

1160
01:19:34,682 --> 01:19:36,043
Χρόνια πολλά, Μανώλη.

1161
01:19:37,025 --> 01:19:38,930
Σε ευχαριστώ πολύ που ήρθες.

1162
01:19:39,835 --> 01:19:41,196
[ανεβαστική μουσική]

1163
01:20:08,858 --> 01:20:10,802
Καλά Χριστούγεννα σε όλους μας.

1164
01:20:10,905 --> 01:20:12,129
Καλά Χριστούγεννα.

1165
01:20:12,603 --> 01:20:13,487
Κύριε Μανώλη.

1166
01:20:44,217 --> 01:20:44,829
Πού πας;

1167
01:20:44,933 --> 01:20:45,853
[φωναχτιά] Ελिसάβετ!

1168
01:20:45,923 --> 01:20:46,661
Μπέμπα.

1169
01:21:26,671 --> 01:21:28,591
Παρασκευή, πάρε το παιδί
και πηγαίνετε.

1170
01:21:28,676 --> 01:21:29,900
Πέρασε η ώρα. Έλα.

1171
01:22:00,827 --> 01:22:02,493
[τανγκό νοτούρνο]

1172
01:22:44,286 --> 01:22:46,698
Θέλω να σας ανακοινώσω
κάτι ευχάριστο, συνταγματάρχα.

1173
01:22:47,135 --> 01:22:49,794
Θα ήταν τιμή μου
αν χορεύατε μαζί μου αυτό το τανγκό.

1174
01:23:09,285 --> 01:23:10,918
Σας ευχαριστώ πάρα πολύ.

1175
01:23:35,755 --> 01:23:37,254
Πώς σας λένε;

1176
01:23:38,697 --> 01:23:40,874
Υπολοχαγός Στέφανος Καραμανίδης.

1177
01:23:41,497 --> 01:23:42,671
Εμένα Ζωή.

1178
01:23:44,149 --> 01:23:44,911
Το ξέρω.

1179
01:23:46,407 --> 01:23:48,992
Εγώ σας έστειλα τον δίσκο
με το τανγκό.

1180
01:23:52,099 --> 01:23:54,888
Δεν είχα το θάρρος
να γράψω το όνομά μου.

1181
01:23:57,308 --> 01:23:58,680
Εσείς, λοιπόν.

1182
01:24:01,300 --> 01:24:03,273
Συγχωρήστε μου το θάρρος μου.

1183
01:24:05,557 --> 01:24:06,548
Σας παρακαλώ.

1184
01:24:07,025 --> 01:24:08,652
Μην παρακαλάτε.

1185
01:24:09,176 --> 01:24:11,557
Στον στρατό δεν πρέπει να παρακαλάς.

1186
01:24:12,044 --> 01:24:13,064
Ετσι δεν είναι;

1187
01:24:14,186 --> 01:24:15,241
Εχετε δίκιο.

1188
01:24:22,131 --> 01:24:24,678
Πού μάθατε να χορεύετε τόσο ωραία,
υπολογαγέ;

1189
01:24:25,465 --> 01:24:27,139
Ένας φίλος μου λέει πως το παν...

1190
01:24:27,862 --> 01:24:29,562
είναι η απόφαση να χορέψει κάποιος.

1191
01:24:31,345 --> 01:24:32,774
Ηθελα τόσο να χορέψω.

1192
01:24:38,770 --> 01:24:39,817
Σας αγαπάω.

1193
01:24:41,540 --> 01:24:44,601
Σας αγαπάω
απ'την πρώτη στιγμή που σας είδα.

1194
01:24:51,480 --> 01:24:52,717
Σ'αγαπώ.

1195
01:24:56,535 --> 01:24:58,168
Πιστεύετε στα παραμύθια;

1196
01:25:01,431 --> 01:25:02,928
Εγώ δεν ξέρω απ'αυτά.

1197
01:25:04,776 --> 01:25:05,932
Εγώ σας περίμενα.

1198
01:25:07,831 --> 01:25:10,339
Το μόνο που ήθελα

ήταν να σας πω ότι σας αγαπάω.

1199

01:25:11,736 --> 01:25:12,482

Αυτό.

1200

01:25:16,236 --> 01:25:17,188

[χειροκρότημα]

1201

01:25:23,039 --> 01:25:24,400

Κι ότι ντρέπομαι.

1202

01:25:26,024 --> 01:25:27,044

Ντρέπομαι πολύ.

1203

01:25:29,965 --> 01:25:30,917

Μην ντρέπεστε.

1204

01:25:33,061 --> 01:25:34,422

Χορέψατε τόσο ωραία.

1205

01:25:35,995 --> 01:25:37,424

[μελαγχολική μουσική]

1206

01:26:05,565 --> 01:26:06,926

Φεύγουμε, αγάπη μου. Η μετάθεση.

1207

01:26:09,679 --> 01:26:10,448

[χτύπος]

1208

01:26:10,731 --> 01:26:12,370

-Ωραία η γιορτή, κύριε διοικητά;

-Ναι, ωραία.

1209

01:26:12,465 --> 01:26:14,758

-Χρόνια πολλά, κύριε διοικητά.

-Χρόνια πολλά, Βοσκόπουλε.

1210

01:26:14,844 --> 01:26:15,550

Ξεκίνα.

1211

01:26:20,813 --> 01:26:22,242

[μελαγχολική μουσική]

1212

01:26:22,525 --> 01:26:24,724

Μέχρι κι ο Καραμανανίδης χόρεψε απόψε.

1213

01:26:25,574 --> 01:26:28,255

Ο υπολοχαγός που χόρεψε
μαζί σου το τανγκό.

1214

01:27:26,447 --> 01:27:27,876

[μελαγχολική μουσική]

1215

01:27:55,070 --> 01:27:56,165

Με συγχωρείτε.

1216

01:27:59,005 --> 01:28:00,638

Ήσασταν το απόγευμα εδώ.

1217

01:28:01,291 --> 01:28:02,044

Ναι.

1218

01:28:04,314 --> 01:28:05,879

Γνωρίζα τον πατέρα σας.

1219

01:28:07,194 --> 01:28:08,214

Τον πατέρα μου;

1220

01:28:09,028 --> 01:28:11,741

Και με αναγνώρισατε
επειδή γνωρίζατε τον πατέρα μου;

1221

01:28:12,726 --> 01:28:14,495

Σας φαίνεται τρελό αλλά...

1222

01:28:15,356 --> 01:28:16,173

Είστε ίδιοι.

1223

01:28:17,427 --> 01:28:19,736

Όλοι μου έλεγαν
ότι δεν του έμοιαζα καθόλου.

1224

01:28:20,348 --> 01:28:22,435

Κι εγώ δηλαδή
από φωτογραφίες που έχω δει.

1225

01:28:24,649 --> 01:28:25,705

Φωτογραφίες;

1226

01:28:26,444 --> 01:28:29,070

Ναι, ο πατέρας μου πέθανε
όταν ήμουν μικρός.

1227

01:28:34,301 --> 01:28:35,293

[σιγανά] Πέθανε.

1228

01:28:40,000 --> 01:28:41,497

Από πού τον γνωρίζατε;

1229

01:28:44,891 --> 01:28:46,510

[τραύλισμα] Απ'τον στρατό.

1230

01:28:49,185 --> 01:28:50,867

Συγγνώμη για την ενόχληση.

1231

01:28:52,733 --> 01:28:54,614

Καλά Χριστούγεννα, κύριε Καραμανίδη.

1232

01:28:55,765 --> 01:28:56,653

Λόγγος.

1233

01:28:59,925 --> 01:29:00,869

Λόγγος;

1234

01:29:01,003 --> 01:29:02,892

Μάλλον με μπερδέψατε με κάποιον άλλο.

1235

01:29:05,631 --> 01:29:07,543

Όχι, όχι δεν σας μπερδέψα.

1236

01:29:09,663 --> 01:29:11,884

Ο πατέρας σας
ήταν αντισυνταγματάρχης, σωστά;

1237
01:29:14,089 --> 01:29:14,938
Ήταν...

1238
01:29:16,264 --> 01:29:17,557
διοικητής μου.

1239
01:29:22,054 --> 01:29:23,210
Η μητέρα σας ζει;

1240
01:29:24,324 --> 01:29:25,037
Ζει...

1241
01:29:25,729 --> 01:29:27,022
αλλά είναι άρρωστη.

1242
01:29:27,642 --> 01:29:29,479
Για αυτήν είναι τα φάρμακα.

1243
01:29:31,777 --> 01:29:33,750
Θα μπορούσα να την επισκεφθώ;

1244
01:29:34,851 --> 01:29:36,484
Έχω κάτι που της ανήκει.

1245
01:29:40,428 --> 01:29:42,738
Ο ενάντιος άνεμος
εμπόδιζε το περπάτημά μας...

1246
01:29:42,861 --> 01:29:44,102
Κι έγλειφε με σκληρές πνοές...

1247
01:29:44,204 --> 01:29:45,864
του αδρούς χαρακτήρες
του ωραίου κεφαλιού.

1248
01:29:45,924 --> 01:29:46,750
[κουδούνισμα πόρτας]

1249
01:29:47,610 --> 01:29:49,324
-Καλημέρα.
-Καλημέρα.

1250
01:29:49,499 --> 01:29:50,364
Περάστε.

1251
01:29:55,610 --> 01:29:57,268
Μπορεί να μην σας θυμηθεί.

1252
01:29:57,362 --> 01:29:59,187
Τον τελευταίο καιρό,
της είναι δύσκολο.

1253
01:30:00,094 --> 01:30:00,950
Από 'δω.

1254
01:30:07,418 --> 01:30:08,194
[πόρτα]

1255
01:30:13,061 --> 01:30:14,346
Χαίρεται.

1256
01:30:20,929 --> 01:30:22,358
[μελαγχολική μουσική]

1257
01:30:23,282 --> 01:30:25,051
Δεν έχετε αλλάξει καθόλου.

1258
01:30:26,560 --> 01:30:28,669
Είστε το ίδιο όμορφη όπως τότε.

1259
01:30:29,337 --> 01:30:30,544
[βραχνιασμένα] Όπως τότε;

1260
01:30:32,311 --> 01:30:33,740
Όπως σας θυμάμαι εγώ.

1261
01:30:34,859 --> 01:30:35,866
Εσείς;

1262
01:30:36,676 --> 01:30:37,723
Παλιά.

1263
01:30:39,257 --> 01:30:40,822
Χριστούγεννα ήτανε πάλι.

1264
01:30:43,432 --> 01:30:44,439
Στον Έβρο.

1265
01:30:45,429 --> 01:30:47,404
Στο στρατόπεδο
που διοικούσε ο άντρας σας.

1266
01:30:51,000 --> 01:30:52,278
Σας θυμάμαι.

1267
01:30:54,003 --> 01:30:55,568
Καλά κάνετε κι ήρθατε.

1268
01:30:58,035 --> 01:30:59,606
Κύριε υπολοχαγέ.

1269
01:31:08,817 --> 01:31:10,610
Να μην σας κουράζω άλλο.

1270
01:31:18,042 --> 01:31:19,335
Αυτό είναι για εσάς.

1271
01:31:31,359 --> 01:31:32,788
Περιμένετε ένα λεπτό.

1272
01:31:47,468 --> 01:31:48,692
Κάθε Χριστούγεννα...

1273
01:31:51,102 --> 01:31:52,634
κάρτες ίδιες.

1274
01:31:54,642 --> 01:31:57,023
Μ' άρεσε που κάποιος με σκεφτόταν.

1275
01:31:59,445 --> 01:32:00,961
Κι αυτό για σένα.

1276

01:32:36,495 --> 01:32:37,630
[γαβγίσματα]

1277
01:32:47,368 --> 01:32:48,797
[μελαγχολική μουσική]

1278
01:33:35,423 --> 01:33:36,502
[εκκίνηση μηχανής]

3. Υποτιτλισμός για κωφούς και βαρήκοους και ιδιαιτερότητες σε σχέση με τον κλασικό υποτιτλισμό

Τα άτομα με προβλήματα ακοής θα πρέπει, όπως είναι λογικό, να παρακολουθούν προγράμματα που έχουν υποτιτλιστεί ειδικά για εκείνους και είναι βασισμένα στις δικές τους ανάγκες. Όπως υποστηρίζει ο Diaz-Cintas (2003: 200):

Το να μην καταφέρεις να κατανοήσεις αυτόν τον τύπο [διαγλωσσικού υποτιτλισμού SDH] σημαίνει τη σιωπηρή αποδοχή της πλάνης ότι οι (Κ)κωφοί και βαρήκοοι παρακολουθούν μόνο προγράμματα που δημιουργούνται αρχικά στη μητρική τους γλώσσα, όταν δεν υπάρχει αμφιβολία ότι παρακολουθούν επίσης προγράμματα που προέρχονται από άλλες χώρες και πολιτισμούς. Αυτό με τη σειρά του θα σήμαινε ότι αναγκάζονται να χρησιμοποιούν τους ίδιους διαγλωσσικούς υπότιτλους με τους ακούντες, όταν αυτοί οι υπότιτλοι είναι από κάθε άποψη ακατάλληλοι για τις ανάγκες τους.¹

Ο υποτιτλισμός για (Κ)κωφούς και βαρήκοους (SDH) έχει ορισμένες ιδιαιτερότητες σε σχέση με τον κλασικό υποτιτλισμό. Στόχος των υπότιτλων είναι να δώσουν τη δυνατότητα στο κοινό που αντιμετωπίζει προβλήματα ακοής να παρακολουθήσει την εκτυλισσόμενη δράση παρέχοντας τις απαραίτητες πληροφορίες για τους ήχους και το ύφος των ομιλητών (Σωσώνη & Καραντζή, 2016). Βέβαια, αξίζει να επισημανθεί ότι οι ενδογλωσσικοί υπότιτλοι δεν απευθύνονται μόνο σε άτομα με προβλήματα ακοής. Μπορούν να χρησιμοποιηθούν και από άτομα που επιθυμούν παράλληλα με την παρακολούθηση του οπτικοακουστικού υλικού να μάθουν καλύτερα τη γλώσσα (Καραγιαννίδη, 2015: 6). Ως διαδικασία παραπέμπει σε αυτή του απλού υποτιτλισμού, υπάρχουν φυσικά χωροχρονικοί περιορισμοί αλλά υπάρχει μία ειδοποιός διαφορά. Ο υποτιτλιστής δεν παραθέτει απλώς τα λόγια των χαρακτήρων, αλλά χρειάζεται να προσθέσει στους υπότιτλους οτιδήποτε ακουστικό στοιχείο υπάρχει εκτός από τους διαλόγους. Επομένως, όπως είναι φανερό, ο υποτιτλισμός για (Κ)κωφούς και βαρήκοους δεν είναι μία απλή μεταφορά κειμένου. Ο υποτιτλιστής παρέχει μέσα σε αγκύλες επιπρόσθετες πληροφορίες σχετικά με τους ήχους του προβαλλόμενου υλικού. Πιο συγκεκριμένα, υπάρχουν περιγραφές ήχων όπως κουδούνισμα τηλεφώνου, βροντές, γαβγίσματα κ.ά. Ακόμα, μέσα στις αγκύλες περιγράφονται τα συναισθήματα και το ύφος των ομιλητών κατά τη διάρκεια της ομιλίας τους, για παράδειγμα [διστακτικά] (Κοζομπόλης, Κουτσή, Κωστήκα & Τούρλου, 2016). Η περιγραφή μέσα στις αγκύλες πρέπει να είναι συνοπτική και περιεκτική ώστε να μην κουράζεται ο θεατής και

---

¹ Δική μου μετάφραση

προτιμώνται οι ονοματικές προτάσεις. Επίσης, αποφεύγεται η περιγραφή λέξεων όπως ήχος και ακούγεται. Στον υποτιτλισμό για (Κ)κωφούς και βαρήκοους μπορεί ακόμα να χρησιμοποιηθεί και η ονοματοποιία, η οποία προτιμάται κυρίως σε κωμωδίες και καρτούν καθώς δίνει ένα αστείο τελικό αποτέλεσμα (Κοζομπόλης, Κουτσή, Κωστίκα & Τούρλου, 2016).

Δεδομένου ότι συγκεκριμένες πληροφορίες πρέπει να «χωρέσουν» σε ορισμένο αριθμό χαρακτήρων, δηλαδή 70 χαρακτήρες συμπεριλαμβανομένων των διαστημάτων (Karamitroglou, 2010 στο: Σωσώνη, 2014) αυτό σημαίνει ότι ειδικά στον υποτιτλισμό για (Κ)κωφούς και βαρήκοους είναι απολύτως απαραίτητο ο υποτιτλιστής να καταφύγει σε τεχνικές παράλειψης και σύμπτυξης. Όπως υποστηρίζει η Reid (1987: 28) «η σύμπτυξη του κειμένου για υποτιτλιστικούς σκοπούς δεν είναι τίποτα παραπάνω από το να αποφασίσεις ποιες πληροφορίες είναι σημαντικές και ποιες φιοριτούρα»² Αξίζει να αναφερθεί, ότι ο υποτιτλιστής πρέπει να λαμβάνει υπόψη του την ταχύτητα ανάγνωσης του κοινού, καθώς και την ικανότητα χειλεανάγνωσης (lipreading). Χωρίς αμφιβολία, ο ρόλος των υπότιτλων είναι να βοηθήνε το κοινό να κατανοεί την ταινία που παρακολουθεί. Επομένως, ο χρονισμός είναι πολύ σημαντικός καθώς ο υποτιτλιστής χρειάζεται να παρέχει στον θεατή αρκετό χρόνο ώστε να προλαβαίνει να διαβάσει τους υπότιτλους και να τους κατανοήσει. Επειδή ο κάθε άνθρωπος δεν διαβάζει τόσο γρήγορα όσο μιλάει, θα πρέπει ο υποτιτλιστής να προσαρμόζει το κείμενο έτσι ώστε το κοινό να προλαβαίνει να διαβάσει τους υπότιτλους. Ο συγκεκριμένος χρόνος αυξάνεται στην περίπτωση των ατόμων με προβλήματα ακοής. Όπως αναφέρει ο Downey «Πρόσφατη έρευνα έχει δείξει ότι υπάρχει μικρή διαφορά στην ταχύτητα ανάγνωσης μεταξύ ακουόντων και (Κ)κωφών θεατών, με τους τελευταίους να χρειάζονται λίγο πιο αργούς υπότιτλους»³ (Downey, 2008: 63). Στον υποτιτλισμό για (Κ)κωφούς και βαρήκοους ελάχιστος χρόνος εμφάνισης οποιαδήποτε υπότιτλου στην οθόνη είναι τα 2 δευτερόλεπτα, ενώ μέγιστος χρόνος είναι τα 9 δευτερόλεπτα. Επιπρόσθετα, ιδιαίτερα σημαντικό είναι το πότε ξεκινάνε και πότε φεύγουν οι υπότιτλοι από την οθόνη. Επειδή τα άτομα με προβλήματα ακοής δίνουν μεγάλο μέρος της προσοχής τους στα πρόσωπα της ταινίας, οι υπότιτλοι ιδανικά θα πρέπει να ξεκινάνε ¼ του δευτερολέπτου μετά την έναρξη της ομιλίας και μπορούν να παραμείνουν στην οθόνη μέχρι δύο δευτερόλεπτα αφού σταματήσει η ομιλία τους, έτσι ώστε να μην νιώθει το κοινό ότι εξαπατάται (βλ. Καραγιαννίδη, 2015: 12).

Είναι γεγονός ότι και άλλες τεχνικές που δεν χρησιμοποιούνται ή ακόμα και αντενδείκνυνται στον απλό υποτιτλισμό, χρησιμοποιούνται στον υποτιτλισμό για (Κ)κωφούς και βαρήκοους. Πιο συγκεκριμένα, αν και αποφεύγεται η χρήση του θαυμαστικού στον κλασικό υποτιτλισμό, στον υποτιτλισμό για (Κ)κωφούς και βαρήκοους χρησιμοποιείται πολύ συχνά καθώς διευκολύνει τη δήλωση ύφους. Το ίδιο

---

² Δική μου μετάφραση.

³ Δική μου μετάφραση.

συμβαίνει και με τα κεφαλαία γράμματα που εκφράζουν έντονο συναίσθημα, κυρίως αυτό του θυμού (Κοζομπόλης, Κουτσή, Κωστίκα & Τούρλου, 2016). Βέβαια, τα κεφαλαία γράμματα θα πρέπει να χρησιμοποιούνται με φειδώ, καθώς η εκτεταμένη χρήση τους κουράζει το κοινό.

Σε αντίθεση με τον απλό υποτιτλισμό που χρησιμοποιούνται λευκοί υπότιτλοι, στον υποτιτλισμό για άτομα με προβλήματα ακοής μπορούν να χρησιμοποιηθούν και χρώματα (Κοζομπόλης, Κουτσή, Κωστίκα & Τούρλου, 2016). Είναι μία συνήθης τακτική που αποσκοπεί στον διαχωρισμό των ομιλητών. Κατά βάση δεν χρησιμοποιούνται παραπάνω από τέσσερα χρώματα, και προτιμώνται το κίτρινο, το ανοιχτό πράσινο και ανοιχτό μπλε ενώ αποφεύγονται συνδυασμοί όπως το πράσινο με το κόκκινο. Σε διαφορετική περίπτωση, εάν ο υποτιτλιστής δεν επιθυμεί τη χρήση χρωματιστών υπότιτλων, μπορεί να παραθέσει μέσα σε αγκύλες τα ονόματα των ομιλητών ώστε να γίνεται απόλυτα κατανοητό από το κοινό ποιος μιλάει κάθε φορά.

Στον υποτιτλισμό για άτομα με προβλήματα ακοής μπορούν ακόμα να χρησιμοποιηθούν και εικονίδια-emoticons που αναπαριστούν είτε κάποιο συναίσθημα είτε το ύφος των ομιλητών (Iriarte, 2017: 32). Φυσικά αυτό δεν σημαίνει ότι θα πρέπει να χρησιμοποιηθούν όλοι οι παραπάνω τρόποι που αναφέρθηκαν για τον υποτιτλισμό μίας ταινίας ή ενός προγράμματος. Ο υποτιτλιστής είναι αυτός που αποφασίζει σε κάθε περίπτωση ποιους από τους παραπάνω συνδυασμούς θα επιλέξει.

4. Νόμοι και ισχύον ρυθμιστικό πλαίσιο στην Ευρώπη

Η προσβασιμότητα των ανθρώπων με αναπηρία, ΑμεΑ στα μέσα επικοινωνίας είναι ένα θέμα που έχει απασχολήσει σε μεγάλο βαθμό την Ευρωπαϊκή Ένωση και τα όργανά της. Η προσβασιμότητα των ατόμων με αναπηρία στα μέσα ξεκίνησε στα πλαίσια του έργου Digital Agenda (Σωσώνη & Καραντζή, 2016). Όπως φαίνεται και από τη Νέα Στρατηγική για την αναπηρία του 1996 αλλά και από αντίστοιχες πολιτικές του 1999 στόχος είναι να καταπολεμηθούν όλες οι δυσκολίες και τα εμπόδια και να επιτευχθεί η πολυπόθητη καθολική συμμετοχή των ΑμεΑ στις τέχνες στον πολιτισμό καθώς και σε όλους τους τομείς της ζωής. Όπως είναι λογικό, καμία αναπηρία δεν θα πρέπει να συνεπάγεται με αποκλεισμό από τα μέσα. Αποτελεί αναφαίρετο δικαίωμα όλων ανεξαρτήτων των ατόμων να μπορούν να συμμετέχουν ισότιμα στην εκπαίδευση, την ψυχαγωγία και την ενημέρωση. Η πρόσβαση των ατόμων με αναπηρία στα μέσα ορίζεται στο άρθρο 7 της οδηγίας 2010/13/ΕΕ του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου και του Συμβουλίου της Ευρωπαϊκής Ένωσης για τις υπηρεσίες οπτικοακουστικών μέσων. Το άρθρο προβλέπει κατηγορηματικά ότι «Τα κράτη μέλη ενθαρρύνουν τους παρόχους

υπηρεσιών οπτικοακουστικών μέσων που υπόκεινται στη δικαιοδοσία τους να μεριμνήσουν ώστε οι υπηρεσίες τους να καταστούν σταδιακά προσβάσιμες στους ανθρώπους με οπτική ή ακουστική αναπηρία» (Οδηγία 2010/13/ΕΕ της 10ης Μαρτίου 2010).

Η πρόσβαση των ατόμων με προβλήματα ακοής γίνεται είτε μέσω της νοηματικής γλώσσας, είτε μέσω υποτιτλισμού για (Κ)κωφούς και βαρήκοους και μέσω ακουστικής περιγραφής για όσους αντιμετωπίζουν προβλήματα όρασης. Δυστυχώς όμως, η οδηγία 2010/13/ΕΕ έχει μείνει στα χαρτιά και δεν έχει εφαρμοστεί στην πράξη σε πολλές χώρες. Μία από τις χώρες αυτές είναι και η Ελλάδα, καθώς γίνονται μόνο μεμονωμένες δράσεις έπειτα από αγώνα των ενδιαφερομένων και των συλλόγων τους και όχι έπειτα από την εφαρμογή της ευρωπαϊκής νομοθεσίας και την απαίτηση του συνόλου των Ελλήνων πολιτών. Στην Ελλάδα συγκεκριμένα, ο αριθμός των (Κ)κωφών και βαρήκοων εκτοξεύεται στους 110.000. Η μέχρι τώρα ισχύουσα ελληνική νομοθεσία (Νόμος 3592/2007) προβλέπει 4 ώρες προβολής υπότιτλων στα ελληνικά κανάλια, όμως δεν εφαρμόζεται πλήρως και στις περισσότερες περιπτώσεις καθόλου, παρά το γεγονός ότι είναι υποχρεωτική. Το ίδιο υποχρεωτική είναι και η μετάδοση ειδήσεων στη νοηματική γλώσσα με ταυτόχρονη αναγραφή υπότιτλων διάρκειας τουλάχιστον 7 λεπτών (Πατηνιωτάκη, 2016). Παρά το καθεστώς ανομίας που επικρατεί στη χώρα μας, οι Έλληνες με αναπηρία θα πρέπει να διεκδικούν το δικαίωμα τους στην τέχνη. Είναι σίγουρα λυπηρό και αποκαρδιωτικό το γεγονός ότι άτομα με αναπηρία δεν μπορούν να απολαύσουν την τέχνη όπως όλοι οι υπόλοιποι. Παρόλα αυτά, υπάρχουν και οι εξαιρέσεις και τα φωτεινά παραδείγματα στον κόσμο που ιδανικά θα έπρεπε να μιμηθούν και όλες οι υπόλοιπες χώρες. Το Ηνωμένο Βασίλειο αποτελεί αναμφισβήτητα μία τέτοια εξαίρεση. Μάλιστα ιδιαίτερο ενδιαφέρον παρουσιάζει το γεγονός ότι στο Ηνωμένο Βασίλειο υπάρχουν διερμηνείς χειλεανάγνωσης, (lipspeakers) ακούοντες δηλαδή επαγγελματίες που έχουν εκπαιδευτεί ώστε να διαβάζουν τα χείλη του ομιλητή και να αναπαραγάγουν τις λέξεις καθώς και τον τόνο ομιλίας του. Στο Ηνωμένο Βασίλειο υπάρχει και ο Επαγγελματικός Σύλλογος Διερμηνέων χειλεανάγνωσης (Σωσώνη & Καραντζή, 2016).

Στην Ελλάδα έγινε το 2016 προσπάθεια ένταξης υπότιτλων για (Κ)κωφούς και βαρήκοους και Ακουστικής Περιγραφής στο πρόγραμμα της ΕΡΤ, χωρίς δυστυχώς η προσπάθεια αυτή να ευοδωθεί, καθώς σταμάτησε η χρηματοδότηση από την Ευρωπαϊκή ένωση (Σωσώνη & Καραντζή, 2016). Οι Έλληνες πολίτες με αναπηρία σπανίως κάνουν χρήση του κατοχυρωμένου δικαιώματος πρόσβασης σε υπηρεσίες οπτικοακουστικών μέσων, όπως είναι ο υποτιτλισμός για (Κ)κωφούς και βαρήκοους ή η ακουστική περιγραφή, καθώς όπως είναι γνωστό σε όλους, οι συγκεκριμένες υπηρεσίες δεν προσφέρονται με επάρκεια στη χώρα μας. Δεν χωράει αμφιβολία το γεγονός ότι πολλές ενέργειες θα πρέπει να γίνουν ακόμα. Για να έχουμε όμως θετικές εξελίξεις θα πρέπει να

υπάρξει συνεργασία μεταξύ κυβέρνησης, βιομηχανίας, πανεπιστημίων και οργανισμών ατόμων με αναπηρία. Όλοι μαζί οφείλουν να συνεργαστούν για αυτόν τον κοινό σκοπό.

5. Ανάλυση του οπτικοακουστικού υλικού

Το Τανγκό των Χριστουγέννων είναι μία δραματική ταινία που εμπεριέχει όμως και ορισμένα κωμικά στοιχεία και τοποθετείται στην περίοδο της Δικτατορίας των Συνταγματαρχών. Η όλη πλοκή εξελίσσεται σε ένα στρατόπεδο στον Έβρο με κεντρικούς χαρακτήρες τον αντισυνταγματάρχη Μανώλη Λόγγο, τη γυναίκα του Ζωή, τον υπολοχαγό Στέφανο Καραμανίδη και τον φαντάρο Λάζαρο Λαζάρου.

Η πλοκή της ιστορίας είναι ιδιαίτερα ενδιαφέρουσα με τον υπολοχαγό Στέφανο Καραμανίδη να είναι ερωτευμένος με τη γυναίκα του αντισυνταγματάρχη, τη Ζωή. Θέλει να της ζητήσει να χορέψουν τανγκό στη γιορτή των Χριστουγέννων, όμως δεν ξέρει να χορεύει. Ζητάει, λοιπόν, από έναν φαντάρο να του μάθει να χορεύει, αγνοώντας το γεγονός ότι εκείνος είναι κρυφά ερωτευμένος μαζί του. Η όλη ταινία περιστρέφεται γύρω από την προσπάθεια του υπολοχαγού να μάθει τανγκό και να κερδίσει τον έρωτα της Ζωής. Παράλληλα, στην ταινία διαφαίνεται η προβληματική σχέση του αντισυνταγματάρχη με τη γυναίκα του καθώς και η δυνατή σχέση που δημιουργείται ανάμεσα στον υπολοχαγό και τον φαντάρο. Η ταινία ξεκινάει και τελειώνει στο σήμερα, με το μεγαλύτερο μέρος της να αποτελεί μία αναδρομή στο παρελθόν. Η επιλογή μίας ταινίας με πολύ ενδιαφέρουσα πλοκή, διευκόλυνε την όλη διαδικασία του υποτιτλισμού και την έκανε σίγουρα πιο ευχάριστη.

6. Βασικοί κανόνες που εφαρμόστηκαν για τον υποτιτλισμό της ταινίας

Ο υποτιτλισμός της ταινίας βασίστηκε στη διεθνή πρακτική και βιβλιογραφία. Θα αναλυθούν στη συνέχεια οι κανόνες που εφαρμόστηκαν για τον υποτιτλισμό της ταινίας «Το τανγκό των Χριστουγέννων». Αρχικά, να επισημανθεί ότι ο υποτιτλισμός της ταινίας πραγματοποιήθηκε μέσω του προγράμματος Subtitle edit (<https://www.nikse.dk/subtitleedit>). Όσον αφορά τη μορφή υπήρξε ο περιορισμός των 38 χαρακτήρων ανά σειρά (συμπεριλαμβανομένων των κενών διαστημάτων). Ο περιορισμός στους χαρακτήρες αποτέλεσε αναμφισβήτητα μία από τις μεγαλύτερες προκλήσεις κατά τη διάρκεια του υποτιτλισμού. Έπειτα από συμπύξεις και παραλείψεις το όριο των 38

χαρακτήρων δεν ξεπεράστηκε σε κανέναν υπότιτλο. Ακόμη, ιδιαίτερη προσοχή δόθηκε στον χρονισμό (timing/spotting/time coding) καθώς είναι πολύ σημαντικός ώστε να έχει ο θεατής τον απαραίτητο χρόνο να διαβάσει τους υπότιτλους και να απολαμβάνει παράλληλα την ταινία. Ακόμα, ο κάθε υπότιτλος θα πρέπει να εμφανίζεται όταν ξεκινάει η ομιλία των προσώπων, όμως δεν προτείνεται η απόλυτη συγχρονία. Σύμφωνα με τον Karamitroglou (1998) ο υπότιτλος θα πρέπει να εισάγεται ¼ του δευτερολέπτου μετά από την έναρξη του εκφωνήματος, καθώς ο εγκέφαλος χρειάζεται ακριβώς τόσο χρόνο για να κατανοήσει ότι κάτι λέγεται και να κατευθύνει το μάτι προς το κάτω μέρος της οθόνης ώστε να διαβάσει τον υπότιτλο. Η απόλυτη συγχρονία όπως υποστηρίζει προκαλεί έκρηξη στο μάτι και σύγχυση στον εγκέφαλο για μισό δευτερόλεπτο (Karamitroglou, 1998). Ακόμη, δόθηκε ιδιαίτερη σημασία ώστε ο υπότιτλος να μην παραμένει στην οθόνη για παραπάνω από δύο δευτερόλεπτα αφού το πρόσωπο σταματήσει να μιλά.

Επιπρόσθετα, οι υπότιτλοι αποτελούνται από μία μέχρι δύο γραμμές ώστε να μην καλύπτεται κάθε φορά μέρος μεγαλύτερο από τα 2/12 της εικόνας από τον υπότιτλο (Pedersen, 2011: 4, Karamitroglou, 1998, Carroll & Ivarsson, 1998: 1). Η γραμματοσειρά που επιλέχθηκε δεν έχει ακρότυπα (πατούρες). Πλάγια γραφή χρησιμοποιήθηκε για οποιαδήποτε ομιλία ατόμων που δεν φαίνονται στην οθόνη συνήθως για ομιλίες μέσω τηλεφώνου ή στα τραγούδια. Κεφαλαία γράμματα και θαυμαστικά χρησιμοποιήθηκαν σε περιπτώσεις που έπρεπε να εκφραστεί ένα έντονο συναίσθημα. Χρωματιστοί υπότιτλοι επιλέχθηκαν για τον διαχωρισμό των κύριων χαρακτήρων της ταινίας (βλ. υποενότητα 6.2). Όσον αφορά τους αριθμούς, από το ένα έως το δέκα γράφθηκαν ολογράφως μετά με αριθμούς. Τέλος, η περιγραφή μέσα σε αγκύλες ήταν απαραίτητη και αναμφισβήτητη πολύ χρήσιμη προκειμένου να δηλωθεί το ύφος των χαρακτήρων.

7. Μεταφραστικά προβλήματα κατά τη διάρκεια υποτιτλισμού της ταινίας

Ο υποτιτλισμός είναι ομολογουμένως μία διαδικασία που φέρνει κάθε υποτιτλιστή αντιμέτωπο με διάφορες προκλήσεις. Αρκετά ήταν τα προβλήματα και οι δυσκολίες που προέκυψαν κατά τη διάρκεια του υποτιτλισμού της ταινίας «Το τανγκό των Χριστουγέννων» και αντιμετωπίστηκαν με ποικίλους τρόπους. Εξάλλου, όπως αναφέρουν οι Cintas και Remael (2007: 229). «Το να μεταφράζεις πάντα περιλαμβάνει να κάνεις επιλογές και να παίρνεις αποφάσεις». Το πρακτικό κομμάτι του υποτιτλισμού ήταν πολύ σημαντικό ώστε να κατανοηθούν σε βάθος οι ανάγκες του συγκεκριμένου κοινού. Όπως τονίζουν οι William και Chesterman (2002: 2) «Είναι δύσκολο, αν όχι αδύνατο να εκτιμήσεις τη διαδικασία σκέψης, τους περιορισμούς και τους μηχανισμούς

που εμπλέκονται στη μετάφραση, αν δεν έχεις συμμετάσχει ποτέ στη διαδικασία»⁴. Στη συνέχεια της εργασίας θα αναφερθούν αναλυτικά οι βασικές κατηγορίες προβλημάτων που εντοπίστηκαν, καθώς και οι στρατηγικές που χρησιμοποιήθηκαν για την επίλυσή τους με διάφορα παραδείγματα φυσικά από την ταινία «Το τανγκό των Χριστουγέννων». Σίγουρα, θα πρέπει να λαμβάνεται υπόψη ότι οι μεταφραστικές δυσκολίες διαφοροποιούνται ανάλογα με το κινηματογραφικό είδος.

7.1 Χωροχρονικοί περιορισμοί

Τα κυριότερα προβλήματα αφορούν τους χωροχρονικούς περιορισμούς οι οποίοι ορίζονται από τους De Linde και Key (1993: 3 στο: Σωσώνη & Καραντζή, 2016) ως «ο συνδυασμός του κειμένου, του ήχου και της εικόνας, των δυνατοτήτων ανάγνωσης από το κοινό και των περιορισμών που θέτουν αυτοί οι δύο παράγοντες στον χώρο και τον χρόνο»⁵. Ο μέγιστος αριθμός χαρακτήρων είναι 35 χαρακτήρες ανά γραμμή (Karamiroglou, 2000) και υπολογίζεται αλγοριθμικά από τον μηχανισμό RS (Reading Speed-ταχύτητα ανάγνωσης). Βέβαια, αξίζει να αναφερθεί ότι ο αριθμός αυτός έχει αλλάξει λόγω των νέων συνθηκών που έχουν επιβάλλει οι πάροχοι υπηρεσιών streaming όπως το Netflix που για τις περισσότερες γλώσσες επιτρέπει 42 χαρακτήρες ανά γραμμή (<https://partnerhelp.netflixstudios.com/hc/en-us/articles/215274938-What-is-the-maximum-number-of-characters-per-line-allowed-in-Timed-Text-assets->).

Λόγω αυτών των χωροχρονικών περιορισμών, ο υποτιτλιστής χρειάζεται να παραλείπει πολλά στοιχεία, να συμπυκνώσει και να μεταφέρει μόνο τις σημαντικές πληροφορίες. Όσον αφορά τον υποτιτλισμό για (Κ)κωφούς και βαρήκοους ο μέγιστος αριθμός χαρακτήρων είναι 38 χαρακτήρες ανά γραμμή. Αξίζει να σημειωθεί, ότι στον υποτιτλισμό για (Κ)κωφούς και βαρήκοους μπορεί να χρησιμοποιηθεί και τριπλός υπότιτλος με την προϋπόθεση να μην εμποδίζει φυσικά την εικόνα (Κοζομπόλης, Κουτσή, Κωστίκα & Τούρλου, 2016).

Είναι σημαντικό να λαμβάνεται υπόψη ότι το κοινό με προβλήματα ακοής διαβάζει πιο αργά σε σχέση με τους ακούοντες και σε συνδυασμό με το γεγονός ότι συμπεριλαμβάνονται στους υπότιτλους επιπρόσθετες πληροφορίες, είναι φανερό ότι είναι απολύτως αναγκαίες οι παραλείψεις και οι συμπτύξεις στο κείμενο. Όπως υποστηρίζουν οι McItyre και Lugea, (2015: 3) «Ενώ οι συμπτύξεις είναι απαραίτητες στα περισσότερα είδη υποτιτλισμού, οι υπότιτλοι για (Κ)κωφούς και βαρήκοους συχνά απαιτούν περισσότερη σύμπτυξη του αρχικού κειμένου, καθώς έχει αποδειχθεί ότι οι (Κ)κωφοί και βαρήκοοι θεατές έχουν πιο αργή ταχύτητα ανάγνωσης από τους ακούοντες». Μάλιστα, έρευνες έχουν δείξει ότι οι κωφοί που γνωρίζουν τη νοηματική

---

⁴ Δική μου μετάφραση.

⁵ Δική μου μετάφραση.

γλώσσα φαίνεται να διαβάζουν τους υπότιτλους με μεγαλύτερη ευκολία. Σύμφωνα με τους De Linde και Kay (1999:25) «Οι κωφοί που κατέχουν τη νοηματική γλώσσα δείχνουν να γνωρίζουν καλύτερα την ικανότητα ανάγνωσης»⁶.

Ακόμα, είναι φανερό ότι ο χρόνος εμφάνισης των υπότιτλων καθώς και η πυκνότητα του κειμένου είναι παράγοντες που επηρεάζουν την κατανόηση του κειμένου από τα άτομα με προβλήματα ακοής. Κάποια στοιχεία που αφαιρέθηκαν από τους υπότιτλους ήταν λέξεις όπως «ευχαριστώ», «παρακαλώ» ή εκφράσεις όπως «να ξέρεις ότι» και επουσιώδεις πληροφορίες. Επίσης, αφαιρέθηκε η επανάληψη λέξεων, όπως για παράδειγμα σε μία συζήτηση μεταξύ του ταξιάρχου και του αντισυνταγματάρχη ο πρώτος λέει «Γιατί αυτό που προέχει είναι το συμφέρον της πατρίδος μας. Και είμαι σίγουρος ότι και η δική σας προτεραιότητα είναι το καλό της πατρίδος μας». Το σημείο αυτό χρειάστηκε μία μικρή σύμπτυξη και αφαιρέθηκε η επανάληψη λέξεων με τελικό αποτέλεσμα το εξής:

Υπότιτλος 383: Γιατί αυτό που προέχει είναι το συμφέρον της πατρίδος. Και είμαι σίγουρος ότι είναι και δική σας προτεραιότητα.

Σε άλλη σκηνή ο Λαζάρου απευθύνεται στον Καραμανίδη για να του ζητήσει άδεια και του λέει:

Υπότιτλος 365: Πήραν τηλέφωνο απ' το σπίτι, απ' την οικογένειά μου.

Στον τελικό υπότιτλο αφαιρέθηκε από τον υπότιτλο το «απ' το σπίτι». Από όλα τα παραπάνω, γίνεται φανερό ότι ο υποτιτλιστής έχει συνεχή διλήμματα που πρέπει να αντιμετωπίσει. Θα πρέπει να κάνει συμβιβασμούς και θυσίες ανάλογα με το τι θεωρεί πιο σημαντικό για την πλοκή της ταινίας. Θα πρέπει να κρίνει εάν η εικόνα είναι πιο σημαντική και άρα εάν θα χρειαστεί να θυσιάσει χαρακτήρες ή εάν υπάρχουν ευκαιρίες για χειλεανάγνωση. Επιπρόσθετα, θα πρέπει να κάνει τις απαραίτητες συμπτώξεις στο κείμενο προκειμένου ο θεατής να προλαβεί να απολαύσει και την εικόνα, και όχι απλώς να διαβάζει τους υπότιτλους. Σύμφωνα με τον Tveit (2004: 58) «Το επακόλουθο μίας ανεπαρκούς σύμπτυξης είναι ότι το κοινό παραμένει αρκετά απασχολημένο να διαβάζει το κείμενο, και επομένως χάνει κάτι εξίσου σημαντικό: τις οπτικές πληροφορίες της ταινίας».⁷ Σε κάθε περίπτωση ο θεατής θα πρέπει να απολαμβάνει το οπτικοακουστικό υλικό και να αποκομίζει μια θετική εμπειρία.

---

⁶ Δική μου μετάφραση.

⁷ Δική μου μετάφραση.

7.2 Διαχωρισμός χαρακτήρων και σημασία εικόνας

Για τον διαχωρισμό των χαρακτήρων της ταινίας χρησιμοποιήθηκαν χρώματα στους υπότιτλους. Η χρήση χρωμάτων αποτελεί ένα πολύ χρήσιμο εργαλείο στα χέρια των υποτιτλιστών, καθώς χρησιμεύει στο να διευκολύνει το κοινό να ξεχωρίσει ποιος μιλάει κάθε φορά. Χρησιμοποιήθηκαν τέσσερα χρώματα για τους τρεις πρωταγωνιστικούς ανδρικούς χαρακτήρες της ταινίας αλλά και για την πρωταγωνίστρια. Η πρωταγωνίστρια παρά το γεγονός ότι δεν μιλάει πολύ, έχει έναν κομβικό ρόλο στην ταινία για αυτό και χρησιμοποιήθηκε χρώμα και στην δική της ομιλία. Πιο συγκεκριμένα, επιλέχθηκε μπλε για τον αντισυνταγματάρχη Λόγγο, ανοιχτό κίτρινο για τον υπολοχαγό Καραμανίδη, ανοιχτό πράσινο για τον φαντάρο Λαζάρου και ανοιχτό ροζ για τη Ζωή. Η άλλη εναλλακτική που θα μπορούσε να χρησιμοποιηθεί στον υποτιτλισμό για (Κ)κωφούς και βαρήκοους για τον διαχωρισμό των ομιλούντων ήταν να συμπεριληφθεί μέσα σε αγκύλες το όνομα του ατόμου που μιλάει κάθε φορά. Η συγκεκριμένη τακτική απορρίφθηκε, καθώς ο αριθμός των χαρακτήρων είναι πολύ σημαντικός για τον υποτιτλισμό. Σε κάθε περίπτωση ο υποτιτλιστής θα πρέπει να φροντίζει ώστε να μην θυσιάζονται χαρακτήρες χωρίς λόγο. Εν αντιθέσει, η χρήση χρωμάτων στους υπότιτλους δεν συνεπάγεται με καμία απώλεια χαρακτήρων.

Ο υποτιτλιστής ταινιών για (Κ)κωφούς και βαρήκοους έχει έναν πολύ σημαντικό υποβοηθητικό ρόλο. Σκοπός του είναι να διευκολύνει το κοινό του να κατανοήσει την ταινία, αλλά κυρίως να το βοηθήσει να την απολαύσει. Για το λόγο αυτό, οφείλει να προσθέσει στους υπότιτλους οτιδήποτε ακουστικό στοιχείο υπάρχει εκτός από τους διαλόγους. Δεν είναι ένα απλό κείμενο, ούτε μία απλή μεταφορά κειμένου. Είναι τα ηχητικά εφέ, η μουσική, οι ήχοι και οτιδήποτε συμπληρώνει τη δραματουργία της υπόθεσης από την ακουστική του πλευρά. Τα επιπρόσθετα στοιχεία που πρέπει ο υποτιτλιστής να συμπεριλάβει στους υπότιτλους μπορεί να είναι από κουδουνίσματα τηλεφώνου, χτυπήματα πόρτας μέχρι και βροντές και οτιδήποτε άλλο στοιχείο ακούγεται και δεν το «μαρτυρά» η εικόνα.

Η εικόνα είναι πολύ σημαντικός παράγοντας. Οι άνθρωποι με προβλήματα ακοής δεν έχουν πρόβλημα όρασης. Όταν, για παράδειγμα, στην εικόνα φαίνεται μια πόρτα που ανοίγει ή κλείνει, δεν χρειάζεται ο υποτιτλιστής να συμπεριλάβει αυτήν την πληροφορία στους υπότιτλους καθώς το κοινό μπορεί να το δει στην εικόνα. Υπήρχαν πολλές τέτοιες περιπτώσεις στην ταινία, με χαρακτηριστικό παράδειγμα τη σκηνή στη γιορτή των Χριστουγέννων που στην εικόνα φαίνεται ότι τα πρόσωπα χειροκροτούν και επομένως δεν συμπεριλαμβάνεται αυτή η πληροφορία στους υπότιτλους. Αντίθετα σε άλλη σκηνή

στην οποία ακούγεται το χειροκρότημα χωρίς να φαίνεται στην εικόνα ότι χειροκροτούν, η πληροφορία αυτή προστίθεται κανονικά στους υπότιτλους. Σε αντίστοιχη περίπτωση, όταν φαίνεται ότι βρέχει δεν χρειάζεται να συμπεριληφθεί αυτή η πληροφορία στους υπότιτλους. Αντίθετα, αν ακούγονται βροντές, είναι μία πληροφορία που οφείλει ο υποτιτλιστής να προσθέσει στους υπότιτλους για το συγκεκριμένο κοινό. Είναι φανερό, ότι το κοινό με προβλήματα ακοής δεν έχει σε καμία περίπτωση χαμηλότερη αντίληψη και για αυτόν τον λόγο δεν πρέπει να το υποτιμάμε. Η λέξη σεβασμός αποτελεί λέξη-κλειδί όσον αφορά τον υποτιτλισμό για άτομα με αναπηρία. Οι υποτιτλιστές θα πρέπει να δείχνουν σεβασμό στην οποιαδήποτε πάθηση, στην οποιαδήποτε αναπηρία, σε όποιο βαθμό και αν παρατηρείται αυτή. Χωρίς αμφιβολία, ο υποτιτλιστής θα βρεθεί αντιμέτωπος με διλήμματα και θα πρέπει να κάνει συμβιβασμούς προκειμένου να παραδώσει στο κοινό του ένα άρτιο τελικό αποτέλεσμα. Σύμφωνα με τον Baker (1984: 31):

Σε γενικές γραμμές, ο υποτιτλισμός είναι μια σειρά από ενέργειες εξισορρόπησης: έχεις να επιλέξεις ανάμεσα σε ένα ικανοποιητικό χρόνο ανάγνωσης και στην πληρότητα του κειμένου, ανάμεσα στον χρόνο ανάγνωσης και στον συγχρονισμό, ανάμεσα στην εικονογραφική σύνθεση και στις ευκαιρίες χειλεανάγνωσης και ανάμεσα στους στόχους του προγράμματος/συγγραφέα και στις ανάγκες των κωφών. Είναι μία απαιτητική διαδικασία που σου προσφέρει ικανοποίηση.⁸

Συμπερασματικά, μια από τις μεγαλύτερες προκλήσεις των υποτιτλιστών για (Κ)κωφούς και βαρήκοους είναι αυτό το συνεχές δίλημμα και ο προβληματισμός σχετικά με το ποιες πληροφορίες πρέπει να συμπεριληφθούν στους υπότιτλους και ποιες όχι, καθώς το κοινό είναι πολύ συχνά σε θέση να κατανοήσει την εκάστοτε πληροφορία λόγω ύπαρξης της εικόνας.

7.3 Μουσική-σιωπή

Πολύ σημαντικό ρόλο στην ταινία παίζει και η μουσική. Η κινηματογραφική μουσική αποτελεί αναπόσπαστο κομμάτι της κινηματογραφικής αφήγησης, είναι ένα από τα πολλά στοιχεία που την συνθέτουν. Πιο συγκεκριμένα, η κινηματογραφική μουσική μαζί με τους υπόλοιπους ήχους (διαλόγους, ηχητικά εφέ), συνθέτουν την ηχητική μπάντα μιας ταινίας (Συργουنيώτη, 2011: 7). Η μουσική θα πρέπει να παίζει το ρόλο της σαν ένα αναπόσπαστο κομμάτι του συνόλου που «βιώνει» ο θεατής (Fischhoff, 2005). Επειδή λοιπόν, τα άτομα με προβλήματα ακοής δεν μπορούν να βιώσουν με την ακοή τη μουσική και κατ' επέκταση τα συναισθήματα που αυτή προκαλεί, βρίσκεται στην αποκλειστική ευθύνη του υποτιτλιστή να περιγράψει στα άτομα με προβλήματα ακοής τη

---

⁸ Δική μου μετάφραση.

μουσική που ακούγεται κάθε φορά. Δεν αποτελεί υπερβολή να αναφέρουμε ότι σχεδόν καθ' όλη τη διάρκεια της ταινίας «Το τανγκό των Χριστουγέννων», υπάρχει εναλλαγή μελαγχολικής μουσικής, μουσικής αγωνίας, καθώς και μουσικής τανγκό. Η μουσική είναι αναπόσπαστο μέρος της ταινίας και τις περισσότερες φορές σηματοδοτεί την αλλαγή σκηνής και συνδέεται με το περιεχόμενο της. Η ταινία είναι δραματική και στη δραματολογία της συμβάλλει αναμφισβήτητα η μουσική. Μάλιστα, η συγκεκριμένη ταινία απέσπασε τρία βραβεία από την Ελληνική Ακαδημία Κινηματογράφου, ένα από τα οποία ήταν και αυτό της πρωτότυπης μουσικής. Η μουσική συνοδεύει κυρίως τις δραματικές σκηνές της ταινίας, και όχι μόνο. Μουσική και μάλιστα παραδοσιακή ακούγεται στις σκηνές της γιορτής. Ακόμα, μουσική συνοδεύει και τις αστείες σκηνές της ταινίας.

Η απόφαση για τον υποτιτλισμό ενός τραγουδιού εξαρτάται από διάφορους παράγοντες, ένας από τους οποίους είναι και η αναγνωρισιμότητα του τραγουδιού. Επομένως όταν το τραγούδι είναι γνωστό και το κοινό είναι εξοικειωμένο με αυτό, έγινε απλή αναφορά του ονόματος του τραγουδιού, όπως για παράδειγμα «Ο μικρός Τυμπανιστής» «Μήλο μου κόκκινο» και όχι περιγραφή της μουσικής που ακούγεται, όπως παραδείγματος χάρη ζωηρή, παραδοσιακή ή χριστουγεννιάτικη μουσική. Άλλος ένας σημαντικός παράγοντας είναι η σχέση του τραγουδιού με την πλοκή της ταινίας. Για παράδειγμα, όταν ο Λόγγος ψάχνει στο τηλέφωνο τη γυναίκα του ακούγεται το τραγούδι «Αγωνία με λαχτάρα να σε νοιάζομαι» που περιγράφει ακριβώς το συναίσθημα που τον διακατέχει εκείνη τη στιγμή. Για τον λόγο αυτό, στους υπότιτλους προστέθηκαν οι στίχοι του τραγουδιού. Σε αντίθετη περίπτωση, όταν τα λόγια του τραγουδιού δεν έχουν σχέση με την πλοκή της ταινίας, έγινε παράλειψή τους στους υπότιτλους. Χαρακτηριστικό παράδειγμα αποτελεί η σκηνή που η κόρη της Ζωής και του Λόγγου τραγουδάει ένα χριστουγεννιάτικο τραγούδι στο σπίτι. Τα λόγια του συγκεκριμένου τραγουδιού δεν σχετίζονται με την πλοκή της ιστορίας και για αυτόν τον λόγο δεν προστέθηκαν στους υπότιτλους. Στους υπότιτλους έγινε απλή αναφορά μέσα σε αγκύλες ότι πρόκειται για χριστουγεννιάτικο τραγούδι. Συμπερασματικά, η μουσική είναι ένα σημαντικό, μη λεκτικό, εργαλείο επικοινωνίας και έκφρασης συναισθημάτων που επιδρά στο θυμικό του ακροατή (Συργουνιώτη, 2011: 7). Για τον λόγο αυτό, αποτελεί ένα στοιχείο που τις περισσότερες φορές πρέπει να συμπεριλαμβάνεται στους υπότιτλους για άτομα με προβλήματα ακοής.

Αντίθετα, η έλλειψη μουσικής και ήχου, δηλαδή η σιωπή παίζει και αυτή τον ρόλο της στην ταινία. Σύμφωνα με τις κατευθυντήριες γραμμές του BBC, (2009: 24) η σιωπή αποτελεί σημαντικό στοιχείο που συμπεριλαμβάνεται μέσα σε αγκύλες στον υποτιτλισμό για (Κ)κωφούς και βαρήκοους. Στην ταινία «Το τανγκό των Χριστουγέννων» οι σιωπές είναι ελάχιστες και έχουν ένα πολύ συγκεκριμένο ρόλο. Εντοπίζεται η ύπαρξη σιωπής μόνο σε τρία σημεία σε όλη την ταινία, τα δύο από τα οποία είναι κωμικά. Η σιωπή έχει ως σκοπό να προκαλέσει το γέλιο στις δύο περιπτώσεις. Στην πρώτη περίπτωση, η οικονόμος του σπιτιού λέει με αφέλεια στην κόρη του αντισυνταγματάρχη αποκαλώντας

την μπέμπα να τρώει για να ψηλώσει όπως ψηλώσε ο μπαμπάς που ήρθαν τα αστέρια και κάθισαν πάνω στον ώμο του από μόνα τους. Ύστερα από αυτήν την σίγουρα άστοχη και αστεία παρομοίωση, η οικονόμος κοιτάει τον αντισυνταγματάρχη περιμένοντας να συμφωνήσει μαζί της. Εκείνος την κοιτάει αυστηρά και αποδοκιμαστικά. Ακολουθεί μία μικρή σιωπή που εντείνει την κωμικότητα της σκηνής. Επιπλέον, σιωπή εντοπίζεται και στη σκηνή της Χριστουγεννιάτικης γιορτής. Πιο συγκεκριμένα, η κόρη του αντισυνταγματάρχη σηκώνεται να πει ένα Χριστουγεννιάτικο ποίημα μπροστά σε όλους στη γιορτή. Το ποίημα αυτό δεν είναι ένα συνηθισμένο ποίημα για τον Ιησού, αλλά ηχεί παράξενο στα αυτιά κάθε ανθρώπου, καθώς αναφέρει ότι ο Χριστός πήγε και φόρεσε γυαλιά. Με το που τελειώνει το ποίημα η μικρή, ακολουθεί σιωπή και τη σιωπή διαδέχεται αστεία μουσική. Επομένως, είναι φανερό ότι η σιωπή έχει συγκεκριμένο ρόλο και εντείνει την κωμικότητα και των δύο αυτών σκηνών της ταινίας.

Παράλληλα σιωπή εντοπίζεται και σε μια συζήτηση μεταξύ του αντισυνταγματάρχη Λόγγου και της γυναίκας του. Εκείνος της ανακοινώνει ότι έχει κανονίσει να παίξει μία μπάντα στη γιορτή για εκείνη, ακούγοντάς το όμως αυτή παραμένει απαθής. Απογοητευμένος της λέει ότι νόμιζε ότι θα χαιρόταν αλλά εκείνη δείχνει να μην του δίνει σημασία και δεν απαντά. Η σιωπή της φανερώνει ότι η μεταξύ τους επικοινωνία έχει χαθεί και ότι η ίδια βρίσκει ίσως ακόμα και περιττό να του απαντήσει.

7.4 Μεταφορά συναισθήματος

Είναι πολύ σημαντικό ο υποτιτλιστής να καταφέρει να μεταφέρει όχι μόνο τις πληροφορίες για τους διαλόγους και τους ήχους που προβάλλονται στην ταινία, αλλά και το συναίσθημα που αυτοί προκαλούν στο κοινό. *Το ταγκό των Χριστουγέννων* είναι μια δραματική ταινία που δημιουργεί έντονα συναισθήματα στους θεατές. Στόχος κάθε υποτιτλιστή ταινιών για άτομα με οποιαδήποτε αναπηρία, είτε ακουστική είτε οπτική, είναι να απολαύσουν τα άτομα αυτά την ταινία όπως θα την απολάμβανε ένα άτομο που μπορεί να χρησιμοποιήσει όλες του τις αισθήσεις. Όπως είναι λογικό, διάφορα συναισθήματα μεταφέρονται και μέσω του επιτονισμού της φωνής μας. Ο υποτιτλιστής μπορεί να χρησιμοποιήσει διάφορες τεχνικές για να μεταφέρει αυτά τα συναισθήματα. Μπορεί, λοιπόν, να χρησιμοποιήσει τα σημεία στίξης και πιο συγκεκριμένα το θαυμαστικό. Το θαυμαστικό είναι ένας τρόπος να δοθεί ένταση στην ομιλία κάποιου χαρακτήρα. Ακόμα, η χρήση κεφαλαίων γραμμάτων μπορεί να βοηθήσει στην έκφραση συναισθημάτων και κυρίως του συναισθήματος του θυμού ή του πόνου. Μία από τις πιο συναισθηματικά φορτισμένες σκηνές της ταινίας είναι η σκηνή που ο φαντάρος Λαζάρου φτάνει στον σταθμό του τρένου για να πάει στην Αθήνα να δει την μητέρα του η οποία πεθαίνει. Καθώς περιμένει στον σταθμό, κάνει μία αναδρομή στις στιγμές που πέρασε με τον υπολοχαγό του, Καραμανίδη με τον οποίο μάλιστα είναι κρυφά ερωτευμένος. Η

αμέσως επόμενη σκηνή συγκλονίζει. Ο Λαζάρου βρίσκεται πάνω στις γραμμές του τρένου, ακούγεται το τρένο που πλησιάζει, κάνει στην άκρη και βλέπει το τρένο να περνάει μπροστά στα μάτια του. Αυτή είναι η στιγμή που συνειδητοποιεί ότι άφησε να περάσει μπροστά από τα μάτια του και η ευκαιρία να δει για τελευταία φορά τη μάνα του και νιώθει ότι την έχει προδώσει. Ουρλιάζει «μάννα». Η σκηνή είναι πολύ έντονη και για αυτό επέλεξα να αποδώσω αυτό το συναίσθημα χρησιμοποιώντας κεφαλαία γράμματα, θαυμαστικό και παρατείνοντας τα τελευταία φωνήεντα. Το τελικό αποτέλεσμα ήταν:

Υπότιτλος 955: MANAAA!

Αντίστοιχα, μία άλλη σκηνή συναισθηματικά φορτισμένη είναι όταν ο Λαζάρου λιποθυμά λόγω πνευμονίας και προσπαθούν να τον μεταφέρουν στο νοσοκομείο. Ο Καραμανίδης βρίσκεται σε πλήρη σύγχυση και πανικό. Καθώς βάζουν τον Λαζάρου μέσα σε ένα φορτηγό για να μεταφερθεί στο νοσοκομείο, ο Καραμανίδης φωνάζει στους υπόλοιπους να φύγουν και χτυπάει από την ένταση τα χέρια του στο φορτηγό. Αυτό το «φύγε» δεν είναι μία απλή προσταγή, είναι μία κραυγή αγωνίας που βγαίνει από τα χείλη του. Για να αποδοθεί αυτό το συναίσθημα, χρησιμοποιήθηκαν κεφαλαία γράμματα, θαυμαστικό και διατηρήθηκε η επανάληψη της λέξης με τελικό αποτέλεσμα:

Υπότιτλος 1076: ΦΥΓΕ! ΦΥΓΕ!

Όπως γίνεται φανερό, το να μεταφέρει ο υποτιτλιστής το συναίσθημα στους θεατές είναι μία πολύ δύσκολη και απαιτητική δουλειά. Όπως υπογραμμίζει και ο Dawkins (1986: xiv) «Το να εξηγείς είναι μία δύσκολη τέχνη. Μπορείς να εξηγήσεις κάτι έτσι ώστε ο αναγνώστης να κατανοήσει τις λέξεις, και μπορείς να εξηγήσεις κάτι έτσι ώστε οι αναγνώστες να το νιώσουν στο πετσί τους».

Ακόμα, σε αντίθεση με τον απλό υποτιτλισμό στον οποίο τα φατικά στοιχεία του λόγου παραλείπονται, στον υποτιτλισμό για άτομα με προβλήματα ακοής τα φατικά στοιχεία έχουν σημαντικό ρόλο στους υπότιτλους καθώς συμβάλλουν στην κατανόηση του ύφους των ομιλητών. Έτσι λοιπόν, διατηρήθηκαν στους υπότιτλους τα φατικά στοιχεία όπως χμμ, εμμ, εεε με σκοπό να αποδοθεί ο δισταγμός αυτός στο κοινό. Επιπρόσθετα, σε κάποιες περιπτώσεις στον προφορικό λόγο υπάρχει η τάση να παρατείνονται τα τελευταία φωνήεντα σε κάποιες λέξεις είτε για να δοθεί έμφαση, είτε για να εκφραστούν συναισθήματα έκπληξης ή δισταγμού. Χαρακτηριστικά παραδείγματα τα εξής:

Υπότιτλος 736: Βρεεε μελάδες Χριστουγεννιάτικα.

Υπότιτλος 420: Και του χρόνου να μας φέρεις ένα πιοοο μεγάλο δέντρο.

Συνεπώς, επιλέχθηκε να διατηρηθεί αυτό το χαρακτηριστικό στους υπότιτλους για να γίνει πιο εμφανές το ύφος των ομιλούντων προσώπων στο κοινό της ταινίας.

7.5 Στρατιωτική ορολογία

Καθ' όλη τη διάρκεια υποτιτλισμού μιας ταινίας, ο υποτιτλιστής δεν θα πρέπει να παρεκκλίνει από το ρόλο του, ο οποίος είναι να βοηθάει το κοινό να κατανοήσει την ταινία. Για τον λόγο αυτό, μπορεί να χρειαστεί να κάνει κάποιες αλλαγές στο λεξιλόγιο. Σε αυτές ακριβώς τις αλλαγές έχει αναφερθεί και η Reiss (2000[1971]: 161) χρησιμοποιώντας μάλιστα τον όρο “intentional changes”. Ο υποτιτλιστής ταινιών για άτομα με προβλήματα ακοής θα πρέπει να αποφύγει δύσκολες και ασυνήθιστες λέξεις. Όπως υποστηρίζουν οι Ivarsson και Carroll (1998: 89) «Είναι πιο εύκολο για τους θεατές να απορροφούν και τους παίρνει λιγότερο χρόνο για να διαβάσουν απλές, οικείες λέξεις από ασυνήθιστες»⁹. Όσον αφορά το λεξιλόγιο της ταινίας «Το Τανγκό των Χριστουγέννων» είναι απλό, λιτό και καθημερινό χωρίς εξεζητημένες λέξεις. Η μόνη δυσκολία στον υποτιτλισμό της ταινίας αφορά κάποιες λέξεις που χρησιμοποιούνται στον στρατό. Η ορολογία αυτή χρησιμοποιείται εντός της ομάδας των στρατιωτικών και αποτελεί ουσιαστικά έναν κώδικα επικοινωνίας. Στην ταινία εντοπίζουμε αρκετές εκφράσεις που χρησιμοποιούν οι φαντάροι μεταξύ τους και οι οποίες πιθανότατα ηχούν παράξενες στα αυτιά όσων δεν έχουν κάποια σχέση με τον στρατό. Θα αναφερθούν τα εξής παραδείγματα από την ταινία «Γαμώ τη Γκατζολία μου», «σιωπητήριο», «καναδέζα», «πάμε έφοδο», «αλτ! Τις ει;», «εγερτήριο» κ.ά. Οι λέξεις αυτές διατηρήθηκαν όπως είναι στους υπότιτλους, χωρίς να συνοδεύονται από κάποια επεξήγηση για το κοινό, εφόσον οι θεατές είναι σε θέση να αντιληφθούν τη σημασία των λέξεων από τα συμφραζόμενα. Επίσης, είναι πολύ σημαντική η παρουσία αυτής της ορολογίας στους υπότιτλους καθώς οι λέξεις και οι εκφράσεις αυτές δρουν ευεργετικά στην απόδοση του ύφους. Κρίθηκε ότι είναι σημαντικό να συμπεριληφθούν στους υπότιτλους ώστε το κοινό να μπορέσει να μπει στο κλίμα της ταινίας.

Επιπρόσθετα, στην ταινία εντοπίζουμε και ορισμένες βωμολοχίες. Είναι σύνηθες οι στρατιωτικοί να χρησιμοποιούν διάφορες υβριστικές λέξεις και εκφράσεις όταν επικοινωνούν μεταξύ τους. Οι βωμολοχίες εκφράζουν έντονα συναισθήματα, όπως «θυμό, εκνευρισμό, περιφρόνηση» (Fernandez Dobao, 2006: 222) και χρησιμοποιούνται τις περισσότερες φορές σε περιστάσεις έντονα συναισθηματικές. Είναι γεγονός ότι τείνουν να μετριάζονται στον υποτιτλισμό, καθώς οι λέξεις ταμπού φαίνονται πιο «επιθετικές» όταν τις βλέπουμε στον γραπτό λόγο παρά όταν τις ακούμε προφορικά. Παρόλα αυτά, όπως τονίζει ο Stoddard (1983: 22) «Μόνο και μόνο επειδή ένας θεατής μπορεί να είναι κωφός, αυτό δεν σημαίνει ότι είναι λιγότερο ικανός να διαχειριστεί την κακή γλώσσα»¹⁰. Η εμφάνιση αυτών των λέξεων μπορεί να έχει διαφορετικές

---

⁹ Δική μου μετάφραση.

¹⁰ Δική μου μετάφραση

λειτουργίες. Έτσι, λοιπόν η εμφάνισή τους μπορεί να σηματοδοτεί την ανεπίσημη κατάσταση επικοινωνίας και να έχει μία φιλική διάθεση όπως για παράδειγμα στη συνομιλία του Λαζάρου με τον γιατρό φίλο του όπου ο τελευταίος του λέει:

Υπότιτλος 304: Την άλλη φορά παίξ'το πουλί σου. Να ξελαφρώσεις κιόλας.

Οι βωμολοχίες χρησιμοποιούνται ορισμένες φορές ως ένδειξη φυσικότητας και ως ένδειξη φιλικής διάθεσης προς τον συνομιλητή. Αναφέρω τα εξής παραδείγματα:

Υπότιτλος 1007: Αυτό ζητάει ο γαμημένος ο έρωτας, την ξεφτίλα.

Υποτιτλισμός 700: Γαμώ την Γκατζολία μου γαμώ.

Υπότιτλος 904: Δεν μου τα λες καλά, Βοσκόπουλε και θα σας πάρει ο διάολος.

Σε αντίθεση με τις περιπτώσεις αυτές, οι βωμολοχίες μπορεί να δείχνουν επιθετική διάθεση όπως στην περίπτωση που ο Καραμανίδης βλέπει ότι κάποιος φαντάρος γίνεται βίαιος απέναντι στο σκυλί του και του λέει:

Υπότιτλος 712: Το δικό μου το σκυλί, ρε μαλάκα!

Σε αντίστοιχη περίπτωση έντασης όταν καθώς χορεύουν ο Λαζάρου φιλάει τον Καραμανίδα και μετά λιποθυμάει όπου ο τελευταίος του φωνάζει επανειλημμένα:

Υπότιτλος 1050: Σου μιλάω, ρε μαλάκα.

Υπότιτλος 1054: Ξύπνα, ρε μαλάκα σε διατάζω.

Οι βωμολοχίες, όπως είναι φανερό αποτελούν ένα στοιχείο προφορικότητας που μπορούμε να διατηρήσουμε στους υπότιτλους καθώς αποτελούν ένα σημαντικό υφολογικό στοιχείο. Διαφορετικά, υπάρχουν και οι τεχνικές της απαλοιφής, όπου οι βωμολοχίες δεν αποδίδονται στους διαλόγους ή της χρήσης μίας ηπιότερης έκφρασης. Επιλέχθηκε να διατηρηθούν οι βωμολοχίες στους υπότιτλους επειδή δρουν ευεργετικά στην απόδοση του ύφους. Όπως υποστηρίζει και ο Πολίτης (2001 στο: Κωστοπούλου-Δίγκα 2011: 64):

Ο προφορικός λόγος είναι γενικά αυθόρμητος και ικανοποιεί τρέχουσες ανάγκες της καθημερινής ζωής, συχνά «δεν φοράει τα καλά του» και ευδοκιμεί σε περιβάλλον οικειότητας μεταξύ των συνομιλητών, ενώ ο γραπτός λόγος τις περισσότερες φορές είναι διάυλος συμβατικής ή επίσημης επικοινωνίας.

Συμπερασματικά, η διατήρηση της ορολογίας του στρατού, του προφορικού λόγου και των βωμολοχιών ήταν απαραίτητη για τη σωστή απόδοση του ύφους της ταινίας αλλά και για τη διατήρηση της αμεσότητας των διαλόγων.

7.6 Χωρισμός υπότιτλων-γραμματική

Αρκετές είναι οι φορές που ένας υποτιτλιστής θα χρειαστεί να χωρίσει κάποιους μακροσκελείς μονούς υπότιτλους. Η δυσκολία όμως έγκειται στο πώς θα γίνει σωστός χωρισμός των προτάσεων. Επιλέγεται λοιπόν, η πρόταση να χωρίζεται εκεί που τελειώνει ένα ολοκληρωμένο νόημα και στον υψηλότερο συντακτικό κόμβο. Είναι πολύ σημαντικό ο κάθε υπότιτλος να είναι νοηματικά αυτοτελής. Ακολουθεί το εξής παράδειγμα από την ταινία:

Υπότιτλος 54: Μην ξεχνάς

ότι έχουμε να πάμε στη λέσχη απόψε.

Από αισθητικής άποψης, όταν ο υπότιτλος καταλαμβάνει δύο γραμμές η πάνω γραμμή θα πρέπει να είναι μικρότερη από τη δεύτερη. Θα πρέπει να δίνεται προτεραιότητα στην πληρότητα του νοήματος και όχι στην αισθητική (Massidda, 2012: 65). Αν χρειαστεί δηλαδή να θυσιαστεί κάτι από τα δύο, θα πρέπει να θυσιαστεί η αισθητική. Αν πάλι υπάρχει μία μεγάλη περίοδος λόγου σε μία ομιλία, μπορεί να χρειαστεί να συνεχιστεί στον επόμενο υπότιτλο. Σε αυτή την περίπτωση τοποθετούνται αποσιωπητικά στο τέλος του πρώτου υπότιτλου όχι όμως στην αρχή του δεύτερου. Υπάρχει μία περίπτωση όμως στον υποτιτλισμό της ταινίας, που προστέθηκαν αποσιωπητικά στην αρχή ενός υπότιτλου. Πιο συγκεκριμένα, σε μία συζήτηση μεταξύ του Λόγγου και του διοικητή ο πρώτος λέει:

Υπότιτλος 386: Ωστόσο, αυτή η μετάθεση είναι πολύ σημαντική...

διακόπτει την ομιλία του ο διοικητής και τον ρωτάει:

Υπότιτλος 387: Τι κάνει η συμπαθεστάτη κυρία Λόγγου;

Ο Λόγγος ύστερα συνεχίζει την πρόταση που είχε ξεκινήσει από πριν και για αυτό επέλεξε να βάλω αποσιωπητικά στην αρχή της ομιλίας του για να δείξω ότι παρόλο τη διακοπή της ομιλίας του, εκείνος επέλεξε να ολοκληρώσει την πρόταση του.

Υπότιτλος 388: ...για την οικογένειά μου.

Χωρίς αμφιβολία, όταν παρακολουθούμε μια ταινία ακούμε κατά βάση προφορικό λόγο και στον προφορικό λόγο συναντάμε συχνά μη ορθές γραμματικές δομές. Στην ταινία εντοπίζουμε δύο τέτοια σημεία. Πιο συγκεκριμένα, ο Λαζάρου μπαίνει μέσα στο γραφείο του Καραμανίδη φορώντας γυαλιά. Ο Καραμανίδης, λοιπόν, τον ρωτάει:

Υπότιτλος 463: Τα γυαλιά;

και ο Λαζάρου του απαντάει:

Υπότιτλος 464: Είναι απ' το διάβασμα.

όπου εντοπίζουμε το πρώτο λάθος καθώς θα περιμέναμε να πει «Είναι για το διάβασμα». Ωστόσο επέλεξα να μην διορθώσω το λάθος αυτό στους υπότιτλους καθώς είναι στοιχείο που βοηθάει το κοινό να διαμορφώσει εικόνα για τον χαρακτήρα. Σε άλλη σκηνή οι φαντάροι κάνουν πρόβα για το χριστουγεννιάτικο σκετς και ένας από τους φαντάρους λέει:

Υπότιτλος 270: Δόξα εν υψίστη (sic) Θεώ.

αντί για «Δόξα εν υψίστοις Θεώ». Στην συγκεκριμένη περίπτωση επέλεξα να προσθέσω “sic” σε μία παρένθεση δίπλα στο λάθος ώστε να δείξω ότι παρουσιάζω αυτολεξεί τα λόγια του ομιλητή.

7.7 Συνέπεια

Έχοντας αναφερθεί στις προκλήσεις, στις δυσκολίες και στα προβλήματα του υποτιτλισμού για (Κ)κωφούς και βαρήκοους καθώς και στις στρατηγικές για την επίλυση τους, είναι πολύ σημαντικό να αναφερθεί ότι είναι απαραίτητο να υπάρχει συνέπεια στις στρατηγικές που ακολουθούμε. Αυτό σημαίνει ότι πρέπει να είμαστε σταθεροί και συνεπείς στις αποφάσεις μας. Αν επιλέξουμε για παράδειγμα να χρησιμοποιήσουμε χρωματιστούς υπότιτλους για τον διαχωρισμό των χαρακτήρων θα πρέπει να ακολουθήσουμε τη συγκεκριμένη τακτική καθ' όλη τη διάρκεια της ταινίας ή του προγράμματος που υποτιτλίζουμε. Η συνέπεια είναι πολύ σημαντικός παράγοντας που επηρεάζει σημαντικά το κοινό με προβλήματα ακοής. Όπως τονίζει η Neves (2005: 180):

Εάν οι συμβάσεις χρησιμοποιούνται με συνέπεια για την επίλυση συγκεκριμένων προβλημάτων και δεδομένου ότι συγκεκριμένα προγράμματα δημιουργούν συστηματικά τα ίδια προβλήματα και συνεπώς απαιτούν την εφαρμογή συγκεκριμένων λύσεων, οι άνθρωποι θα αναπτύξουν συνήθειες αυτόματης αποκωδικοποίησης οι οποίες αφού εσωτερικευθούν θα διευκολύνουν την ανάγνωση των υποτίτλων σε μεγάλο βαθμό και θα κάνουν την παρακολούθηση τηλεόρασης πιο ευχάριστη¹¹.

Αντίθετα, αν δεν υπάρχει συνέπεια στους υπότιτλους, μπορεί να προκληθούν τα αντίθετα αποτελέσματα, δηλαδή σύγχυση και αναστάτωση στους θεατές οι οποίοι βασίζονται στους υπότιτλους για να κατανοήσουν ένα πρόγραμμα.

---

¹¹ Δική μου μετάφραση.

8. Επίλογος

Στόχος της παρούσας εργασίας ήταν να αναλυθούν τα μεταφραστικά προβλήματα και οι δυσκολίες που ανέκυψαν από τον υποτιτλισμό για (Κ)κωφούς και βαρήκοους της ταινίας «Το τανγκό των Χριστουγέννων». Έχοντας ολοκληρωθεί τόσο η θεωρητική έρευνα όσο και το πρακτικό κομμάτι της εργασίας προκύπτουν διάφορα συμπεράσματα σχετικά με τον υποτιτλισμό για (Κ)κωφούς και βαρήκοους. Ένα από τα πιο σημαντικά συμπεράσματα είναι ότι ο υποτιτλισμός για άτομα με προβλήματα ακοής είναι μία απαιτητική δουλειά, γεμάτη προκλήσεις και δυσκολίες για αυτό και ο υποτιτλιστής πρέπει να βρίσκεται σε συνεχή επαγρύπνηση. Οφείλει κάθε φορά, σε κάθε πρόβλημα που προκύπτει να βρίσκει την καταλληλότερη λύση.

Τέλος, αξίζει να αναφερθεί ότι για να παραδώσει κανείς ένα ικανοποιητικό αποτέλεσμα σε ένα συγκεκριμένο κοινό, θα πρέπει πρώτα να μπει στη θέση του κοινού. Για το λόγο αυτό παρακολούθησα την ταινία χωρίς ήχο για να μπορέσω να κατανοήσω τις πραγματικές ανάγκες του κοινού μου. Μέσα από όλη τη διαδικασία έμαθα πώς να ακούω με τα μάτια και την καρδιά μου. Θα ήθελα να κλείσω αναφέροντας τα λόγια της Λιάκου τα οποία με άγγιξαν ιδιαίτερα «Για να απολαύσει κάποιος την τέχνη και την ψυχαγωγία τελικά δεν χρειάζεται όλες του τις αισθήσεις. Χρειάζεται μόνο μία δύναμη, τη δύναμη της θέλησης» (2018).

9. Βιβλιογραφία

Baker, R. (1984). *Handbook for Television Subtitlers*. Winchester: University of Southampton and Independent Broadcasting Authority.

BBC. (2009). *Online Subtitling Editorial Guidelines V1.1*. Ανακτήθηκε από: https://www.bbc.co.uk/guidelines/futuremedia/accessibility/subtitling_guides/online_sub_editorial_guidelines_vs1_1.pdf (τελευταία ανάκτηση: 16. 02. 2019).

Dawkins, R. (1986). *Preface. The blind watchmaker*. New York: W. W. Norton & Company.

De Linde, Z. & Kay, N. (1999). *The Semiotics of Subtitling*. Manchester: St. Jerome.

Díaz-Cintas, J. (2003). *Audiovisual translation in the third millennium*. In Anderman, Gunilla and Margaret Rogers. *Translation Today. Trends and Perspectives*. Clevedon: Multilingual Matters, 192-204.

Díaz Cintas, J. & Remael, A. (2007). *Audiovisual Translation: Subtitling*. Manchester: St. Jerome Publishing.

Downey, G. (2008). *Closed captioning: Subtitling, stenography, and the digital convergence of text with television*. John Hopkins Studies in the History of Technology. Baltimore, MD: John Hopkins University Press.

Fernandez Dobao, A. M. (2006). *Linguistic and cultural aspects of the translation of swearing: The spanish version of Pulp Fiction*. In *Babel*, vol. 52, No. 3, 222-242.

Fischhoff, S. (2005). *The evolution of music in film and its psychological impact on audiences*. Ανακτήθηκε από: The California State University <http://www.calstatela.edu/> (τελευταία πρόσβαση: 17.01.2019).

Iriarte, M. M. (2017). *The reception of subtitling for the deaf and hard of hearing: Viewers' hearing and communication profile & Subtitling speed of exposure*. PhD thesis. Barcelona. Ανακτήθηκε από: <https://www.tdx.cat/bitstream/handle/10803/403811/mmi1de1.pdf?sequence=1&isAllowed=y> (τελευταία πρόσβαση: 16. 02. 2019).

Ivarsson, J. & Carroll, M. (1998). *Subtitling*. Simrishamn: TransEdit.

Karamitroglou, F. (1998). *A Proposed Set of Subtitling Standards in Europe*. *Translation Journal*. Ανακτήθηκε από: <http://translationjournal.net/journal/04stndrd.htm> (τελευταία πρόσβαση: 17.01.2019).

Karamitroglou, F. (2000). *Towards a methodology for the investigation of norms in audiovisual translation: The choice between subtitling and revoicing in Greece*. Amsterdam: Rodopi.

Matamala, A. & Neves, J. (2010). *New Insights into Audiovisual Translation and Media Accessibility*, Rodopi, Amsterdam, New York.

Matamala, A. (2016). *Οπτικοακουστική μετάφραση και πρόσβαση ατόμων με αναπηρία*. Ανακτήθηκε από: https://ec.europa.eu/greece/sites/greece/files/20161202_conclusions_workshop_audiovisual_translation.pdf (τελευταία πρόσβαση: 18.01.2019).

McIntyre, D & Lugea, J. (2015). *The effects of deaf and hard-of-hearing subtitles on the characterisation process: a cognitive stylistic study of The Wire*, *Perspectives*, 23:1, 62-88, Ανακτήθηκε από: DOI: 10.1080/0907676X.2014.919008 (τελευταία πρόσβαση: 17.01.2019).

Netflix. (2019). *What is the maximum number of characters per line allowed in Timed Text assets*. Ανακτήθηκε από: <https://partnerhelp.netflixstudios.com/hc/en-us/articles/215274938-What-is-the%20maximum-number-of-characters-per-line-allowed-in-Timed-Text-assets-> (τελευταία πρόσβαση: 17.01.2019).

Neves, J. (2005). *Audiovisual Translation: Subtitling for the Deaf and Hard-of-Hearing*. Unpublished PhD thesis. University of Surrey. Ανακτήθηκε από: <http://citeseerx.ist.psu.edu/viewdoc/download?doi=10.1.1.129.1405&rep=rep1&type=pdf> (τελευταία πρόσβαση: 17.01.2019).

Orero, P.(2004). *Topics in Audiovisual Translation*. Amsterdam and Philadelphia: John Benjamins.

Pedersen, J. (2011). *Subtitling Norms for Television*. Amsterdam and Philadelphia: John Benjamins.

Reid, H. (1987). *The semiotics of subtitling, or why don't you translate what it says?* *European Broadcasting Union (EBU) Review*, 38, 28–30.

Remael, A. (2007). *Sampling Subtitling for the Deaf and the Hard-of-Hearing in Europe*. In *Media for All: Subtitling for the Deaf, Audio Description, and Sign Language*. Edited by Jorge Díaz-Cintas, Pilar Orero, Aline Remael, 23-52. Amsterdam: Rodopi.

Sokoli, S. (2000). *Research in Audiovisual Translation: Aspects of Subtitling in Greece*. Barcelona: Universitat Autònoma de Barcelona. Treball de Recerca.

Stoddart, P. (1983). *Working with the sound of silence*. Broadcast U.K. October 14,22.

Tveit, J.E. (2004). *Translating for television: A handbook in screen translation*. Bergen: JK Publishing.

Williams, J. & Chesterman, A. (2002). *The Map. A Beginner's Guide to Doing Research in Translation Studies*. Manchester: St. Jerome.

Zarate, S. (2014). *Subtitling for deaf children: Granting accessibility to audiovisual programmes in an educational way*. Unpublished Phd thesis. London: Imperial College.

Ανακτήθηκε από: http://discovery.ucl.ac.uk/1455707/1/Thesis_Soledad_Zarate.pdf (τελευταία πρόσβαση: 17.01.2019).

Ελληνική βιβλιογραφία

Καραγιαννίδη, Π. (2015). *Ο ερασιτεχνικός υποτιτλισμός στην Ελλάδα: Ακολουθούμενες πρακτικές*. Διπλωματική εργασία. Ανακτήθηκε από: <http://www.academia.edu/15896996> (τελευταία πρόσβαση: 16.02.2019).

Κοζομπόλης, Σ. & Κουτσή, Σ. & Κωστίκα, Ε. & Τούρλου, Α. (2016). *Εγχειρίδιο Υποτιτλισμού*. Μεταπτυχιακή εργασία. Ανακτήθηκε από: <https://bit.ly/2trD4yG> (τελευταία πρόσβαση: 16.02.2019).

Κοντογιάννη, Κ.Α. (2016). *Το δικαίωμα των ατόμων με αναπηρία στο οπτικοακουστικό υλικό*. Ανακτήθηκε από: https://thelanguageproject.eu/hearing_visual_disabilities_audiovisual_translation/ (τελευταία πρόσβαση: 17. 01.2019).

Κωστοπούλου-Δίγκα, Λ. (2011). *Η προβληματική της μετάφρασης στον υποτιτλισμό: Ανάλυση μεταφραστικών τεχνικών και εφαρμογές στη διδακτική των γλωσσών*. Διδακτορική διατριβή. Ανακτήθηκε από: <http://thesis.ekt.gr/thesisBookReader/id/26211#page/1/mode/2up> (τελευταία πρόσβαση: 17.01.2019).

Λιάκου, Ε. (2018). Ομιλία: *Προσβασιμότητα και Οπτικοακουστική Μετάφραση*. Ανακτήθηκε από: <https://www.youtube.com/watch?v=uxEP5jxFHSY> (τελευταία πρόσβαση: 17.01.2019).

Πατηνιωτάκη, Ε. (2016). *Επισκόπηση της ελληνικής πραγματικότητας και των αναγκών των ατόμων με αναπηρίες*. Πρακτικά της ημερίδας «Οπτικοακουστική μετάφραση και άτομα με αναπηρία». Κέρκυρα, Ελλάδα, 02.12.2016. Ανακτήθηκε από: https://ec.europa.eu/greece/sites/greece/files/20161202_conclusions_workshop_audiovisual_translation.pdf (τελευταία πρόσβαση: 16.02.2019).

Συργουνιώτη, Α. (2011). *Η μουσική στον κινηματογράφο: ο ουσιαστικός δευτεραγωνιστής*. Διπλωματική εργασία. Ανακτήθηκε από: http://cogsci.phs.uoa.gr/fileadmin/cogsci.phs.uoa.gr/uploads/files/diplomatikes/Syrgounioti_Amalia_2011.pdf (τελευταία πρόσβαση: 17.01.2019).

Σωσώνη, Β. & Καραντζή, Ι. (2016). Άρθρο με τίτλο «Η Οπτικοακουστική Μετάφραση και η προσβασιμότητα στο οπτικοακουστικό υλικό ατόμων με αναπηρία: Υποτιτλισμός για κωφούς και βαρήκοους και ακουστική περιγραφή» στο blog της Πανελλήνιας Ένωσης Επαγγελματιών Μεταφραστών Πτυχιούχων Ιονίου Πανεπιστημίου (ΠΕΕΜΠΠ), Ανακτήθηκε από: <http://blog.peempip.gr/audiovisual-translation/> (τελευταία πρόσβαση: 17.01.2019).

Σωσώνη, Β. (2018). Ομιλία: *Προσβασιμότητα και Οπτικοακουστική Μετάφραση*. Ανακτήθηκε από: <https://www.youtube.com/watch?v=uxEP5jxFHSY> (τελευταία πρόσβαση: 16.02.2019).

Οδηγία 2010/13/ΕΕ του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου και του Συμβουλίου της 10^{ης} Μαρτίου 2010. Ανακτήθηκε από: <http://eur-lex.europa.eu/legal-content/EN/ALL/?uri=CELEX:32010L0013> (τελευταία πρόσβαση: 17. 01.2019).